

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Studijní program: N4101 Zemědělské inženýrství

Studijní obor: Agropodnikání

Katedra: Katedra krajinného managementu

Vedoucí katedry: doc. Ing. Pavel Ondr, CSc.

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Ekonomika výroby obilovin v České republice

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Jan Leština CSc.

Konzultant diplomové práce:

doc. Ing. Ladislav Skořepa Ph. D.

Autor: Bc. Simona Kaboňová

České Budějovice, duben 2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Simona KABOŇOVÁ**
Osobní číslo: **Z12548**
Studijní program: **N4101 Zemědělské inženýrství**
Studijní obor: **Agropodnikání**
Název tématu: **Ekonomika výroby obilovin v České republice**
Zadávací katedra: **Katedra krajinného managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem práce je zhodnocení ekonomiky výroby obilovin v České republice a vypracování návrhu doporučení na regulační opatření státu, kterými by bylo možné řešit problém pěstování obilovin v zemědělských podnicích.

Metodika práce:

1. Prostudování odborné literatury.
2. Zpracování metodiky postupových prací v souladu s cíli diplomové práce.
3. Zhodnocení produkce obilovin, její ekonomiky a její uplatnění v tržním prostředí.
4. Na podkladě výsledků analýz ekonomiky výroby obilovin a objemu její produkce vypracovat návrh na regulační opatření státu, která budou směřovat k posílení rozhodovacích opatření ministerstva zemědělství a mohou stabilizovat strukturu hospodaření na půdě.

Rámcová osnova:

1. Úvod;
2. Literární přehled;
3. Metodika;
4. Vlastní zpracování - analytická a syntetická část, návrhová opatření;
5. Závěry;
6. Seznam použité literatury;
7. Přílohy.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**

Rozsah pracovní zprávy: **50 - 60 str.**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Obiloviny: situační a výhledová zpráva. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2012.

ISBN 978-80-7434-055-0, ISSN 1211-7692.

SRPOVÁ, Jitka a Václav ŘEHOŘ et al. Základy podnikání: teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů. Praha: Grada Publishing a.s., 2010.

ISBN 978-80-247-3339-5.

PETŘÍK, Tomáš. Ekonomické a finanční řízení firmy. Praha: Grada Publishing a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3024-0.

SYNEK, Miroslav et al. Podniková ekonomika. Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-892-4.

SYNEK, Miroslav et al. Manažerská ekonomika. Praha: Grada Publishing a.s., 2007. ISBN 978-80-247-1992-4.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Jan Leština, CSc.**

Katedra řízení

Konzultant diplomové práce: **doc. Ing. Ladislav Skořepa, Ph.D.**

Katedra krajinného managementu

Datum zadání diplomové práce: **11. ledna 2013**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2014**

prof. Ing. Miloslav Soch, CSc.

děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA
studijní oddělení
Studentská 13
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Pavel Ondr, CSc.

vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 20. března 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že v souladu s §47b zákona č. 111/1998 S. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáváním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 25. 4. 2014

.....
Simona Kaboňová

Děkuji vedoucímu diplomové práce Ing. Janu Leštinovi, CSc. za odborné vedení, cenné rady a připomínky k mé diplomové práci.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá hodnocením ekonomiky výroby obilovin v České republice se zaměřením na význam zemědělství a objasnění zásahů státu do trhu s obilovinami. Důraz byl kladen na výsledek hospodaření v jednotlivých výrobních oblastech. Na základě zjištěných údajů, byl sestaven návrh na regulační opatření státu, kterými by bylo možné řešit problém s pěstováním obilovin v zemědělských podnicích.

Klíčová slova: nákladovost, tržnost, rentabilita, cena, nabídka.

Abstract

The thesis examines the economics of the production of cereals in the Czech Republic by focusing on the importance of agriculture and by clarifying the role of state intervention in the cereal market. The main research interest was the outcome of economic activities in the respective production areas. Based on the observed data, a proposal for state regulatory measures has been drafted, which could aid in solving common problems connected with growing cereal crops on farms.

Keywords: cost, marketability, profitability, price, offer.

OBSAH

Obsah

1 ÚVOD	9
2 LITERÁRNÍ REŠERŠE	10
2.1 VÝZNAM ZEMĚDĚLSTVÍ	10
2.2 VÝROBNÍ FAKTOR – PŮDA	11
2.3 DEGRADACE PŮDY	12
2.4 PODÍL ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY	13
2.5 NÁKLADY A VÝNOSY V ROSTLINNÉ VÝROBĚ	16
2.5.1 <i>Náklady</i>	16
2.5.2 <i>Výnosy</i>	18
2.6 SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA EU	19
2.7 ZÁSAHY STÁTU U OBILOVIN	21
2.7.1 <i>Nástroje pro realizaci Společné organizace trhu</i>	21
2.8 OBILOVINY	25
2.8.1 <i>Výměra obilovin</i>	28
2.8.2 <i>Sklizeň</i>	30
2.8.3 <i>Hektarový výnos</i>	30
2.8.4 <i>Cenový vývoj</i>	31
2.8.6 <i>Vývoz</i>	33
2.8.7 <i>Domácí spotřeba</i>	34
2.8.8 <i>Výsledek v agrárním sektoru za rok 2013</i>	34
3 CÍL A METODIKA PRÁCE	36
3.1 CÍL PRÁCE	36
3.2 ZDROJE A DRUH VSTUPNÍCH DAT	36
3.3 OBDOBÍ ŠETŘENÍ	36
3.4 POSTUP PRÁCE	36
3.5 TECHNIKA ZPRACOVÁNÍ DAT	37
3.6 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	37
4 VÝVOJ A HOSPODÁŘSKÁ SITUACE V ROSTLINNÉ PRODUKCI	39
4.1 CENY V KOMODITNÍ VERTIKÁLE	39
4.1.1 <i>Zpeněžování obilovin</i>	39
4.2 ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL	40
4.2.1 <i>Mlynářství</i>	40
4.2.2 <i>Krmivářství</i>	42
4.2.3 <i>Bioplynové stanice</i>	43
4.3 INFLACE	44
4.4 FAKTORY PŮSOBÍCÍ NA ROSTLINNOU PRODUKCI	47
4.4.1 <i>SWOT analýza obilovin</i>	48
4.5 BILANCE VÝROBY A SPOTŘEBY JEČMENE A JEHO EKONOMIKA	50
4.6 BILANCE VÝROBY A SPOTŘEBY PŠENICE A JEJÍ EKONOMIKA	51
4.7 BILANCE VÝROBY A SPOTŘEBY ŽITA A JEHO EKONOMIKA	52
4.8 BILANCE VÝROBY A SPOTŘEBY OVSA A JEHO EKONOMIKA	53
4.9 BILANCE VÝROBY A SPOTŘEBY TRITICALE A JEHO EKONOMIKA	54
4.10 BILANCE VÝROBY A SPOTŘEBY KUKUŘICE NA ZRNO A JEJÍ EKONOMIKA	55

5 VÝSLEDKY A DISKUZE	56
5.1 EKONOMIKA VÝROBY KUKUŘICE NA ZRNO PODLE VÝROBNÍCH OBLASTÍ.....	56
5.2 EKONOMIKA VÝROBY PŠENICE JARNÍ PODLE VÝROBNÍCH OBLASTÍ.....	59
5.3 EKONOMIKA VÝROBY PŠENICE OZIMÉ PODLE VÝROBNÍCH OBLASTÍ.....	61
5.4 EKONOMIKA VÝROBY OVSA PODLE VÝROBNÍCH OBLASTÍ.....	64
5.5 EKONOMIKA VÝROBY ŽITA PODLE VÝROBNÍCH OBLASTÍ	66
5.6 EKONOMIKA VÝROBY OZIMÉHO JEČMENE PODLE VÝROBNÍCH OBLASTÍ	69
5.7 EKONOMIKA VÝROBY JARNÍHO JEČMENE PODLE VÝROBNÍCH OBLASTÍ	72
5.8 EKONOMIKA VÝROBY TRITICALE PODLE VÝROBNÍCH OBLASTÍ	74
5.9 NÁVRH REGULAČNÍCH OPATŘENÍ	77
6 ZÁVĚR.....	80
7 PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY.....	86
8 PŘÍLOHY.....	91
8.1 PŘEHLED PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ	91

1 Úvod

V českém zemědělství proběhly zásadní změny v 90 letech minulého století. Od roku 2004 se české zemědělství nachází v prostředí jednotného trhu Evropské unie.

Vzhledem k prohlubující se globalizaci ekonomiky se ukazuje, že jednotného trhu EU se stále častěji dotýkají změny podmínek světového trhu. Vlivem těchto skutečností jsou značné výkyvy cen zemědělských výrobců od roku 2008. U řady komodit se ceny v roce 2009 dostávaly do extrémně nízkých úrovní a evropské a bezesporu i české zemědělství se v tomto období potýkalo, byť jen přechodně s velmi nepříznivými podmínkami. K řadě změn, co se týká českého a evropského zemědělství přispívají klimatické změny, které do tohoto prostoru zasahují a v neposlední řadě i celosvětové ekonomické krize. Společným jmenovatelem jsou pak tlaky na omezení rozpočtových výdajů do SZP a na celkové zvýšení efektivity agrární politiky jak v současnosti, tak zejména v dalším programovacím období 2013-2020.

Produkce většího množství obilovin bude časem potřeba. Nových obyvatel na celém světě neustále přibývá, ještě v roce 1800 nás byla jen jedna miliarda. Za dvě století se počet zdvojnásobil na dnešních 7,2 miliardy. Když si uvědomíme, že nás ještě v roce 1974 na světě žilo jen 4 miliardy, tak podle odhadů OSN by do dvanácti let mělo být na světě osm miliard obyvatel.

2 Literární rešerše

2.1 Význam zemědělství

Zemědělství a s ním spojená potravinářská výroba je jedním s tradičních odvětví národního hospodářství. V posledních letech se podíl zemědělství na hrubé přidané hodnotě blíží průměru zemí bývalé evropské patnáctky. V českém zemědělství je možno navazovat na staletou tradici, která zaručovala soběstačnost národa ve výrobě základních potravin [1].

Zemědělství je jedním z odvětví materiální výroby, přičemž konečné výsledky vycházejí z bezprostředního působení společnosti na přírodu. Specifičnost zemědělství obzvláště spočívá v jeho produkční i neprodukční funkci. Především zajišťuje výrobu potravin a tím plní fyzickou funkci obyvatelstva. Z těchto příčin lze usuzovat, že jeho význam neustále poroste. Jeho funkce jako dodavatele nepotravinových komodit ovšem výrazně slábne, především proto, že se střetává s velkou konkurencí a to hlavně v chemickém průmyslu, který vyrábí materiály vytlačující tradiční přírodní zdroje. Zemědělství funguje také jako stabilizátor vnitropolitické vyváženosti a vzhledem k výrobě potravin ho lze považovat za odvětví s významnou sociální funkcí. Zemědělská produkce je součástí ekonomicko-sociálních procesů, které probíhají v přírodně-sociálním prostředí regionu, které by měly využívat, ale zejména respektovat zvláštnosti a podmínky tohoto prostředí [2].

Zemědělství má být podle evropského modelu multifunkční, trvale udržitelné a konkurenceschopné. Kromě tradiční produkční funkce se má věnovat i hospodaření v krajině a za tuto službu mají být zemědělci společností řádně zaplacení [3].

Současný model zemědělství je v prvé řadě řízen poptávkou po potravinách a zároveň se zvyšuje poptávka po surovinách pro nepotravinářské využití. Je možné uvést například výrobu řepky pro výrobu rostlinných olejů a pohonných hmot. Dále se očekává změna směru od fosilních zdrojů energie k obnovitelným zdrojům energie formou bioplynu a biopaliv [4].

Zemědělství by mělo v České republice plnit celou řadu funkcí. Mezi ně patří dostatečná nabídka vysoce kvalitních potravin na konkurenčním trhu. Za prvé pomoci udržitelného řízení využívání půdy zachovat cenné kultury v krajině a současně pomoci venkovu udržet se životaschopným, ale zároveň se stát atraktivním. V posledních letech dochází v zemědělství ke změnám, které požadují od zemědělců, aby se novým podmínkám přizpůsobili a především využili nových příležitostí. Společná zemědělská politika Evropské unie se snaží v souvislosti s odezvou na poptávku po udržitelném zemědělství v Evropě zvyšovat konkurenceschopnost zemědělského sektoru, podporuje bezpečné a dostatečně zajištění nabídky potravin, zachování životního prostředí a krajiny a současně se snaží podporovat zvyšování životní úrovně zemědělské komunity [5].

2.2 Výrobní faktor – půda

Tradiční rovnice: půda -zemědělství -potraviny –člověk.

Půda patří mezi nepostradatelnou složku životního prostředí s širokým rozsahem funkcí. Funkce, které půda v přírodě plní, obzvláště ve vztahu k potřebám člověka, je možno rozdělit do tří skupin:

- 1) užitková funkce,
- 2) environmentální funkce
- 3) kulturní funkce

Za užitkovou funkci půdy je považována její úloha jako základní výrobní prostředek v zemědělství a lesnictví; rovněž je místem pro pěstování zemědělských a lesních plodin, prostorem pro lidské aktivity (bydlení, rekreaci, život), hospodářské využití (stavby, dopravní sítě, pro uložení odpadů) a je prostorem a zdrojem pro dobývání nerostných surovin (písky, štěrky, hlíny, rašelina apod.).

Jako ekologickou (environmentální) funkci půdy je možné označit funkce filtrační, akumulační a retenční, pufrální, transformační a asanační a funkce transportní. Zpravidla se k nim přidává i funkce půdy jako genové rezervy a prostředí pro organizmy. Všechny půdní funkce jsou v úzkých vzájemných vztazích a jsou navzájem zranitelné při různých formách degradace půdy.

Za kulturní funkci půdy je považována ochrana přírody a historických cenností.

Moderní technologie užívané při hospodaření na půdě jsou většinou zaměřeny pouze na využívání a zvyšování funkce produkční. Ovlivňují však významným způsobem všechny ekologické funkce, bohužel v praxi většinou negativně. Při hospodaření na půdě a při všech způsobech využívání půdy je proto třeba najít vhodný kompromis zaměřený na zachování všech půdních funkcí, aby tak byla zachována komplexní hodnota půdy i pro příští generace [6]

2.3 Degradace půdy

V současnosti dochází v České republice k velmi závažným degradacím půd a tím k poškozování jejich funkcí. Degradace půd je procesem pomalým, plíživým, ale jeho důsledky mohou vést k omezení nebo až úplnému zničení cenných produkčních i mimoprodukčních funkcí.

Mezi hlavní faktory, které způsobují ztrátu půd nebo její degradaci, patří zejména vodní a větrná eroze, utužení půd, zastavování území, ztráta organické hmoty, acidifikace nebo kontaminace půd. Všechny tyto typy degradace spolu vzájemně souvisí; převažující typ degradace podmiňuje vznik dalších a vznikne tak řetězová reakce, kterou lze jen velmi obtížně zastavit a půdu navrátit do původního stavu. Velkým problémem v ČR je také zamokření půd a nesprávné hospodaření na půdě v ochranných pásmech vodních zdrojů (OPVZ).

Zastavování území (tzv. soil sealing) je spojené s nekontrolovatelným rozšiřováním sídel (tzv. s urbanizací) a spolu s erozí největším problémem zemědělských půd v současnosti. Soil sealing je definován jako zakrytí půdy nepropustnými materiály, čímž půda ztrácí své přirozené vlastnosti a není tedy schopná zastávat své mnohačetné významné funkce. Mezi příčiny zastavování půd patří stále relativně nízké ceny pozemků, kdy se investorovi vyplatí stavět na zelené louce (tzv. greenfield), nežli využít plochy v zastavěném území města, či opravovat starší budovy (tzv. brownfield). Důsledkem zastavení území je trvalá ztráta půdy a tedy i zničení všech jejích produkčních i ekologických funkcí. Dochází tak k úbytku kvalitních hodnotných

orných půd, což znamená také menší dostupnost kvalitních úrodných půd pro budoucí generace. Snižuje se rovněž biodiverzita v daném území, mění se reliéf území a celý krajinný ráz. Dochází k omezení infiltrace a retence, dešťové srážky v zastavěném území tak způsobují lokální povodně. Rovněž není v dostatečné míře doplňována hladina podzemní vody. Nové stavby představují i potenciální nebezpečí kontaminace svého okolí (odpadní vody, zvýšený objem dopravy apod.).

V letech 2001–2006 ubylo v České republice 20 396 ha zemědělské půdy, tj. 11,2 ha/den. V roce 2006 byl úbytek půd pro osídlování a dopravní infrastrukturu odhadován na 16 ha/den. V roce 2007 ubylo 5 226 ha a v roce 2008 ubylo 5 096 ha, tj. 14 ha/den. Množství zakrytého povrchu za rok 2006 bylo 243 m²/1 obyvatele, což je nad průměrem hodnot zemí Evropské Unie. Vzhledem k poloze České republiky uprostřed Evropy je zde vysoký potenciál pro další zastavování půd pro výstavbu tranzitních center a skladišť [6].

2.4 Podíl zemědělské půdy

Čeští podnikatelé v zemědělství hospodaří na zhruba **4 264 tis. ha zemědělské půdy**, tvořící asi polovinu 54 % celkové rozlohy státu. V ČR tak na každého obyvatele připadá 0,40 ha zemědělské půdy, z toho orná půda 0,28 ha a to zhruba odpovídá evropskému průměru. Úbytek zemědělské půdy od roku 1995 činí přibližně 15 tis. ha, na rozdíl od lesní půdy, která vzrostla o 16 tis. ha. Zemědělská půda tedy trvale ubývá, ale výměra pozemků evidovaných jako trvale travní porost se oproti tomu zvýšila o 71 tis. ha. Zaměstnanost v zemědělství je považována za další problém, který ohrožuje podniky v tomto odvětví. Od roku 2004, kdy zemědělská výroba zaměstnávala přibližně 141 tis. osob se tento počet neustále snižuje. Podíl pracovníků v zemědělství ve struktuře národního hospodářství tak tvoří 2,9 % [1].

Tabulka č. 1: Vývoj podílu zemědělské a orné půdy v ČR na 1 obyvatele v letech 1936-2013

Rok	Výměra na 1 obyvatele	
	země. půdy (ha)	orné půdy (ha)
1936	0,4710	0,3640
1950	0,5660	0,4330
1960	0,4790	0,3530
1970	0,4497	0,3340
1980	0,4251	0,3201
1990	0,4137	0,3106
2000	0,4164	0,2999
2010	0,4029	0,2863
2012	0,4021	0,2849
2013	0,4013	0,2839

Pramen: ČSÚ

V České republice za poslední roky snížila plocha zemědělské půdy. Z převážné části místo ní vznikly stavební parcely či lesní pozemky. V roce 2000 bylo evidováno 3,604 milionu hektarů obhospodařované zemědělské půdy, zatímco v průběhu dalších deseti letech její výměra poklesla cca o 121 000 hektarů na 3,483 milionu hektarů. Toto vyplývá z šetření, které provedl Agrocensus a jehož výsledky na svých internetových stránkách uveřejnil Český statistický úřad.

V roce 2010 dle statistiků zaujímala zemědělská půda 44,2 procenta rozlohy České republiky. V průběhu uplynulých deseti let jí 1,5 procentního bodu ubylo ve prospěch zastavěné a ostatní plochy nebo lesních pozemků. Z celkových cca 3,5 milionu hektarů obhospodařované zemědělské půdy tvořila orná půda 72,2 procenta a na trvalé travní porosty připadal podíl 26,7 procenta.

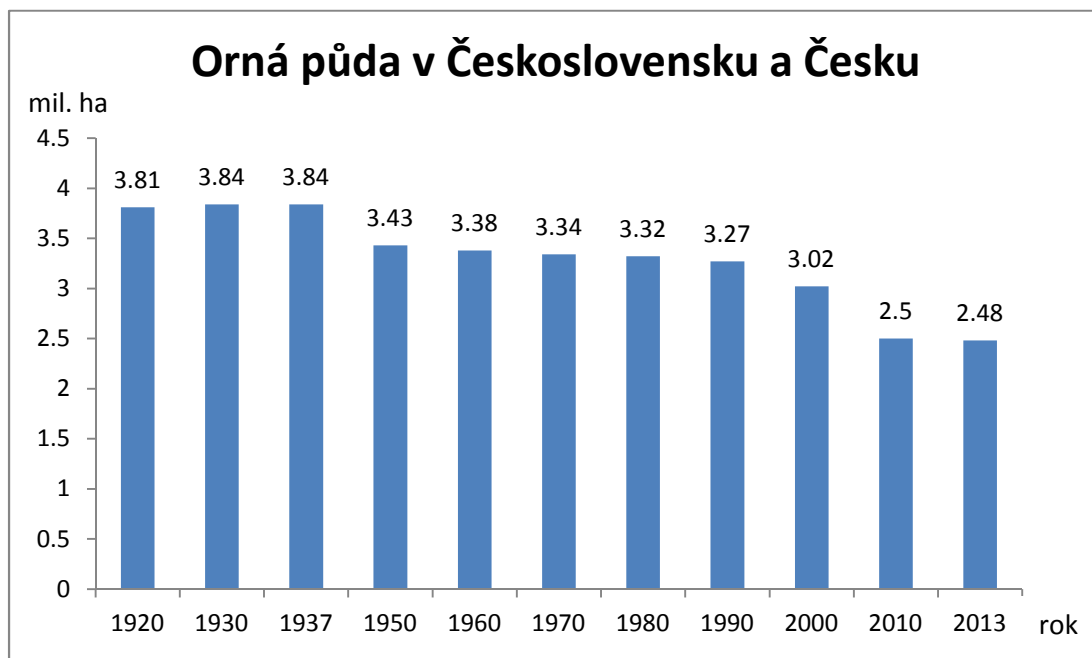
O 8,2 procenta se snížila výměra orné půdy v letech 2000 až 2010. Za výše zmíněné období tedy klesla o 224.504 hektarů na 2,513 milionu hektaru. Plocha chmelnic se za deset let zmenšila z 6966 hektarů v roce 2000 na 5,748 hektaru. Výrazný pokles byl též zaznamenán u zelinářských zahrad. Ještě v roce 2000 zaujímaly zahrady 4617 hektarů, tak v roce 2010 pouze 242 hektarů. K poklesu rovněž došlo u ploch ovocných sadů z 22 130 hektarů v roce 2000 na 20.499 hektarů v roce 2010.

Díky dotacím z Evropské unie se naopak v ČR zvýšila plocha vinic z 10.581 hektarů v roce 2000 na 14 347 hektarů v roce 2010. Evropské dotace se také vztahují na zatravnění orné půdy, k čemu rovněž během uplynulých let došlo. Plocha trvalých travních porostů se zvýšila z 821 756 hektarů na 928 818 hektarů.

Již řadu let se Česko potýká s masivními záborů zemědělské půdy, nejčastěji pro stavební účely. Po téměř dvaceti letech se stát rozhodl tento problém řešit tím, že zvedl poplatky za vyjímání půdy ze zemědělského půdního fondu. Od této doby zejména vynětí těch nejkvalitnějších půd je několikanásobně dražší než bývalo. V důsledku této legislativní změny podle ministerstva kleslo loni mírně tempo záborů na necelých dvanáct hektarů denně [7].

Čeští zemědělci oseli v roce 2013 2,477 milionu hektarů orné půdy. Podle statistického úřadu, který tento údaj sleduje, je to nejméně od roku 1920. Trvalý pokles je podle farmářů způsoben aktivitami průmyslových developerů a také změnou struktury českého zemědělství.

Graf č. 1: Vývoj oseté orné půdy v Československu a Česku od roku 1920 do 2013

Zdroj: ČSÚ

2.5 Náklady a výnosy v rostlinné výrobě

Náklady, výnosy a především hospodářský výsledek lze zařadit k nejdůležitějším ukazatelům hospodaření každého podniku, proto patří k tématům každodenního zájmu manažerů [8].

2.5.1 Náklady

Náklady je možné vyjádřit jako finanční spotřebu oběžného majetku, opotřebení dlouhodobého majetku, živé práce a cizích služeb nakupujících od jiných organizací [9].

Náklady je možno dělit na:

- 1) druhově členěné náklady,
- 2) kalkulačně členěné náklady,
- 3) dle závislosti na objemu prováděných výkonů,
- 4) náklady pro manažerské rozhodování.

1) Druhové členění nákladů patří k základnímu třídění, kdy se hodnotí podle stejnorodých druhů.

a) Prvotní představují externí náklady:

- spotřeba a použití externích prací a služeb např. přepravné, nájemné,
- spotřeba materiálu,
- účetní odpisy dlouhodobého hmotného nebo nehmotného majetku,
- mzdové a ostatní osobní náklady,
- finanční náklady jako úroky.

b) Druhotné představují interní převody.

- režijní náklady,
- náklady z vnitropodnikového styku,
- spotřeba výrobků vlastní výroby.

2) Kalkulační členění nákladů spočívá v přiřazování k určitému výkonu.

- a) Přímé náklady zjišťují se přímo na kalkulovaný výkon ve skutečné výši vedené v účetnictví.
- b) Nepřímé náklady se zjišťují v předběžné a výsledné kalkulaci vlastních nákladů.
- c) Nekalkulovatelné náklady nejsou nutné k zajištění výroby jednotlivých výkonů.

3) Členění nákladů dle závislosti na objemu prováděných výkonů.

- a) Fixní (nezávislé) náklady, které se vyskytují stále a jejich celková výše se při zvyšování či snižování produkce nemění. Vznikly už pouhou existencí podniku – tedy i když se nám nepodařilo vyrobit nebo prodat ani jeden jediný kus.
- b) Variabilní náklady (závislé), které vznikají tehdy, jestliže hlavní činnost podniku probíhá a jejich celková výše se mění podle velikosti produkce. Každý kus, litr apod. znamená zvýšení nákladů o určitou, předem známou částku.

4) Členění nákladů pro manažerské rozhodování připadají náklady, které jsou chápány jako účelové vynaložení výrobních činitelů na danou činnost, proces, jehož výsledkem jsou ekonomicky prospěšné výrobky převoditelné na peníze [10].

- a) Oportunitní náklady nepředstavují reálné vynaložení peněz, ale ušlý efekt z příležitostí.
- b) Mezní náklady (marginální hraniční) ukazují přírůstek nákladů vyvolaný zvýšením produkce o jednotku objemu produkce [11].
- c) Relevantní náklady zde se vychází z rozhodování odhadovaných nákladů zvažovaných variant. Posuzují se náklady, které budou danou variantou ovlivněny a které ne.
- d) Irelevantní náklady pro dané rozhodnutí nejsou považovány za důležité, změnou varianty se neovlivňuje jejich výše [12].

Kalkulační vzorec

Kalkulace vlastních nákladů se řídí podle určité struktury, která se nazývá kalkulační vzorec. Kalkulačním vzorcem se stanovuje, v jaké skladbě nákladových položek se mají vlastní náklady zjišťovat. Co se týká členění nákladových položek v kalkulačním vzorci má vytvářet předpoklady pro plánování a analýzu nákladů z hlediska rozhodujících nákladových druhů a také z hlediska vnitropodnikových vazeb.

Nákladový kalkulační vzorec v rostlinné výrobě

- Nakoupená osiva a sadba.
- Vlastní osiva a sadba.
- Nakoupená hnojiva.
- Vlastní hnojiva.
- Prostředky ochrany rostlin.
- Ostatní přímý materiál.
- Ostatní přímé náklady a služby.
- Pracovní náklady celkem účty skupiny.
- Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku.
- Náklady pomocných činností.
- Výrobní režie.
- Správní režie.
- Náklady celkem [11].

2.5.2 Výnosy

Výnosy podniku představují finanční částky, které podnik získal z veškerých svých činností za dané účetní období (měsíc, rok) bez ohledu na to, zda v daném období došlo k inkasu za tyto výnosy [8].

Výnosy se člení na:

- 1) provozní – vznikají z hlavní činnosti, např. prodejem statků nebo služeb;
- 2) finanční – vznikají při pohybu peněz, např. přijaté úroky,
- 3) mimořádné – vznikají spíše nenadále, není možné je předem naplánovat, např. přijaté náhrady škod od pojišťovny [9].

Výnosový kalkulační vzorec v rostlinné výrobě

- Tržby za hlavní výrobky.
- Tržby za vedlejší výrobky.
- Podpory a dotace.
- Ostatní výnosy.
- Výnosy celkem [11].

Hospodářský výsledek podniku

Hospodářským výsledkem se rozumí výsledek činnosti podniku hodnocený po finanční stránce a je možné jej vyjádřit jako rozdíl mezi výnosy a náklady za určité časové období nebo také tím, co podnik spotřeboval k tomu, aby vyrobil výrobek nebo poskytl službu a tím co prodal. V případě, že jsou výnosy větší než náklady je hospodářským výsledkem zisk a pokud jsou náklady větší než výnosy je hodnocen výsledek hospodaření jako ztráta [8].

2.6 Společná zemědělská politika EU

Již v roce 1962 byla zavedena Společná zemědělská politika (SZP), která slouží jako pilíř mezi zemědělstvím a společností, mezi Evropou a jejími zemědělci. Jejím hlavním úkolem je:

- zvýšit produktivitu zemědělství, tak aby spotřebitelé měli stabilní dodávky potravin za přijatelné ceny,
- zajistit, aby zemědělci v EU měli přiměřenou životní úroveň.

V současnosti a tedy o více než padesát let později se objevují i tyto úkoly:

- Pro zajištění dodávek potravin na celosvětové úrovni se výroba potravin bude muset zdvojnásobit, aby se podle odhadovaného růstu světové populace uživilo 9 miliard lidí v roce 2050.
- Změna klimatu a udržitelné hospodaření s přírodními zdroji.
- Zachování životaschopnosti venkovského hospodářství a péče o krajinu v celé EU.

Pro všechny členské státy Evropské unie SZP je společnou politikou. SZP je řízena z EU a rovněž je financována z jejího rozpočtu [13].

Pravidla agrárního obchodu ČR

Česká republika jako člen EU je povinna dodržet principy a pravidla Společné zemědělské politiky, zabezpečující společnou organizaci trhu s obilovinami. Společná zemědělská politika v podstatě funguje na třech principech.

- 1) Princip jednotného trhu.
- 2) Princip preference společenství.
- 3) Princip solidarity.

Princip jednotného trhu

Jde o volný pohyb zemědělských komodit mezi jednotlivými členskými státy. Český zemědělský trh je součástí jednotného vnitřního trhu bez opatření, která jsou běžná při zahraničním obchodním styku, jako jsou obchodní omezení, cla, vývozní dotace a jiné. Pro fungování tohoto vnitřního trhu bylo nutné zavést jednotné předpisy, jednotné ceny a pravidla hospodářské soutěže. Princip jednotného trhu vychází z používání těchto nástrojů ve všech členských státech.

Princip preference společenství

Vychází z vytvoření jednotného zemědělského trhu. V zásadě se jedná o prosazování zásad, které upřednostňují odbyt produktům vyrobených v členských zemích. Tento

princip je velmi důležitý, protože má chránit vnitřní trh před levnými dovozy a před nadměrným kolísáním vnitřního a světového trhu.

Princip finanční solidarity

Jedná se o základní pilíř Společné zemědělské politiky. Vychází z toho, že musí být náklady na její fungování placeny společně.

Dotace z EU v rámci SZP

z Evropského záručního fondu (EAGR) v programovacím období 2007-2013

z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD)

z Evropského rybářského fondu (EFF)

Společná organizace trhu s obilovinami

SOT je řízena základním nařízením Rady č. 1234/2007 Evropskou komisí. Přijímaná opatření jsou předkládána ke schválení řídicímu výboru pro společnou organizaci trhu (ŘV SOT) je tvořen zástupci Evropské komise a členských států. Jejimi hlavními úkoly jsou, vyjadřovat se k předkládaným návrhům nařízení, schvalovat návrhy opatření k řízení trhu, které jsou předkládány EK a hlavně zajišťovat výměnu informací a kontakt mezi členskými státy a komisí [14].

2.7 Zásahy státu u obilovin

2.7.1 Nástroje pro realizaci Společné organizace trhu

1. Státní zemědělský intervenční fond

Státní zemědělský intervenční fond byl zřízen zákonem č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů a nabyl účinnosti 11.8.2000. Jeho úkolem je provádět opatření a zavádět tržní pořádky pro stabilizaci trhů se zemědělskými výrobky a potravinami.

Státní zemědělský intervenční fond byl zřízen jako regulátor agrárního trhu, na pomoc českému zemědělství. Svou činností se snaží kvalitně, účelně a účinně upevňovat ekonomickou pozici zemědělství tak, aby plnilo nejen funkci produkční, ale i formující a sociální v souladu s hospodářskou politikou České republiky a jejím vstupem do EU. Regulací trhu poskytuje zemědělským výrobcům ochrannou síť v případě poklesu cen jejich výrobků.

SZIF má zájem na zvýšení produktivity zemědělství cestou technického pokroku, racionálním rozvojem zemědělské výroby s ohledem na životní prostředí a optimálním využíváním výrobních procesů. Usiluje tak o rozvoj venkova a zvyšování životní úrovně občanů.

Nástroje SZIF:

- Intervenční nákupy.
- Prodej intervenčně nakoupených zemědělských výrobků a potravin.
- Poskytování vývozních subvencí k překlenutí rozdílů mezi tuzemskými a světovými cenami a k podpoře vývozu.
- Organizování trhu pomocí produkčních kvót.
- Intervenční a kompenzační podpory.
- Finanční dotace, kterými podporuje: zpracování a odbyt zemědělských výrobků, prodej pro humanitární a sociální účely.
- Programy ke zvýšení spotřeby těchto výrobků (zlepšení stavu životního prostředí), uváděním půdy do klidu a pěstování plodin k nepotravinářskému využití.

EU provádí nejen SZP ale i společnou obchodní politiku. Zásadním způsobem tyto dvě politiky ovlivňují agrární trh České republiky. Zahraničním obchodem se po vstupu ČR do EU rozumí jen obchod se zeměmi mimo EU, to znamená s třetími zeměmi. Mezi současnými členskými zeměmi se jedná o obchod vnitřní v rámci jednotného trhu EU [14].

2. Zemědělská dotační politika

2.1 Nárokové dotace

Po 2. světové válce byla Evropa dovozcem potravin a evropské zemědělství bylo ve srovnání s americkým méně efektivní i méně konkurenceschopné. Nutnost dotovat evropské zemědělství dala vzniknout Společné zemědělské politice

Přímé platby

Evropská rada rozhodla o přijetí České republiky do EU k 1. květnu 2004. Od té doby jsou zemědělcům nabízeny evropské dotační programy. Nejrozšířenější formou poskytování dotací do zemědělství jsou tzv. přímé platby, především jednotná platba na plochu zemědělské půdy označována jako SAPS.

Mezi přímé platby náleží i národně doplňkové platby (tzv. top-up), které se poskytují k přímým platbám a jsou financovány výhradně z národních zdrojů.

Národní dotace

Národní dotace jsou financovány výhradně z národního rozpočtu České republiky. Část je vyplácena na základě zákona o zemědělství. Jedná se o různorodé dotační tituly, které jsou směřovány na potřebné aktivity v zemědělství. Soustava národních dotací dle zákona č. 252/1997 o zemědělství, je doplněna dalšími dotacemi ve vodním a lesním hospodářství. V neposlední řadě jde o národní dotace, které jsou poskytovány z Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu PGRLF.

Pro rok 2013 byly:

Program ZEMĚDĚLEC: Dotace části úroků z úvěru.

Program PROVOZ, ZPRACOVATEL-PROVOZ, PODPORA NÁKUPŮ PŮDY:

Dotace části úroků z úvěrů

Přechodné období pro rok 2014

U přímých plateb je nutné počítat s tím, že přímé platby z EU v novém finančním období budou zhruba na úrovni roku 2012 u plateb z PRV je situace ještě nejjasnější.

2.2 Projektové dotace

Platby z Programu rozvoje venkova jsou vypláceny z Evropského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Program rozvoje venkova pro období 2007-2013 byl rozdělen do čtyř prioritních os, které jsou vždy charakterizovány společným cílem pro danou osu. Řídicím orgánem je ministerstvo zemědělství, zprostředkujícím subjektem je Státní zemědělský a intervenční fond.

Zahájení činnosti mladých zemědělců.

Investice do zemědělských podniků [15].

3. Celní opatření

Celní kvóty jsou určovány počtem zboží (vyjádřené hmotností, objemem nebo hodnotou), které je uvolněno do volného oběhu za sníženou celní sazbu. Pro všechny členské státy EU jsou celní kvóty společné a jasně stanovené. Jsou řízeny Generálním ředitelstvím pro daně a celní unii - DG TA XUDV Bruselu. Pravidla řízení (administrace) celních kvót v EU jsou upravena nařízením komise (EH S) č. 2454/1993 [14].

4. Licenční politika

Soustava dovozních a vývozních licencí a certifikátů je založena na nařízení komise č. 376/2008, která stanoví společná prováděcí pravidla.

Význam licenčního režimu:

- 1) získávání údajů pro analýzu a kontrolu dovozu a vývozu,
- 2) zajištění systému celních kvót na dovozy,
- 3) zabezpečení dodržování závazků GATT/WTO v oblasti dovozu a vývozu.

Licence dovozní a vývozní představují oprávnění, ale zároveň závazek pro dovoz nebo vývoz daného množství konkrétního výrobku v období platnosti licence. SZIF jako platební agentura v rámci společné organizace trhu s obilovinami vydává licence pro obiloviny [14].

5. Daňová politika

Vstupem do EU musela ČR přizpůsobit svůj daňový systém principům stanoveným právní úpravou Evropského společenství.

Oblasti, které se toto ustanovení dotklo, je režim daně z přidané hodnoty uplatněný u obchodů uskutečněných uvnitř společného trhu EU. Základní ustanovení pro zdanění daní z přidané hodnoty jsou uvedeny v Šesté směrnici Rady EU č.77/388 EHS, ve znění pozdějších předpisů. Tyto předpisy jsou povinny členské státy včlenit do svých národních právních předpisů.

V České republice je to nový zákon o DPH č. 235/2004 Sb., který od 1.5.2004 nahradil stávající zákon č. 588/1992 Sb. O dani z přidané hodnoty ve znění pozdějších předpisů [14].

6. Legislativa vztahující se k obilovinám

Přehled právních norem týkajících se komodity obiloviny je uveden v příloze č. 1.

2.8 Obiloviny

Obiloviny zauímají v zemědělské výrobě naprosto výjimečné postavení. Jejich význam spočívá v široké upotřebitelnosti, snadné přepravě a skladovatelnosti. Výrazně ovlivňují výživovou bilanci světové populace. Co do masovosti konzumu mají mezi ostatními zemědělskými produkty výsadní postavení a to jak v uplatnění pro přímou lidskou výživu, tak pro krmné účely pro výživu hospodářských zvířat. Z celosvětového hlediska se nejvíce ročně vyrobí 1) kukuřice 801,5 mil. t, 2) pšenice 659,4 mil. t, 3) rýže 440,9 mil. t, 4) ječmene 6,6 mil. t. Obiloviny jsou nezastupitelné pro lidskou výživu, kde přímo kryjí (a to i ve vyspělých zemích) 1/3 až 1/2 celkové energetické potřeby a kolem 1/4 a 1/3 potřeby bílkovin. V rozvojových zemích mají obiloviny zvlášť vysoký podíl na příjmu energie [16].

Rozdělení obilovin

Podle botanických, morfologických a fyziologických znaků a vlastností a náročnosti na agroekologické podmínky obiloviny rozdělujeme na dvě základní skupiny.

I. Skupina

Pšenice - triticum

Žito - Secale

Ječmen – Hordeum

Oves – Avena

Žitovec – Triticale

II. Skupina

Kukuřice – Zea

Proso – Panicum

Čirok – Sorghum

Rýže – Oryza

Mohár a čumíza – Setaria

Pohanka – Fagopyrum

Charakteristika jednotlivých obilovin

Pšenice je vedle rýže nejrozšířenější kulturní rostlinou na světě a spolu s rýží je hlavní plodinou zabezpečující výživu převážné části lidstva. Nejvýznamnější druhy jsou pšenice obecná, pšenice tvrdá a pšenice špalda. Pro potravinářské účely jsou pěstovány nejvíce pšenice obecná a tvrdá.

Žito není tak náročné na půdu a podnebí. Ve střední a severovýchodní Evropě patří k tradiční obilovině při výrobě chleba (obvykle s určitým podílem mouky pšeničné). V případě nepotravinářského využití ke krmným účelům se u nás využívá žito jen málo.

Ječmen se u nás pěstuje převážně jako jarní, uplatňuje se zejména jako ječmen sladovnický pro výrobu piva a sladu. V potravinářství se z této obiloviny vyrábí kroupy. Sladovnický ječmen patří k tradiční exportní komoditě českého zemědělství. Ječmene včetně ozimého je využíváno jako krmivo hospodářských zvířat.

Oves je především krmnou obilovinou. Není tak náročný na půdu a podnebí. Menší podíl je rovněž využíván k nepotravinářským účelům.

Triticale je člověkem vyšlechtěný mezidruhový kříženec pšenice a žita. V praxi se jedná o odrůdy genotypické tzv. pšeničné, nebo žitné. Největší rozšíření mají u nás typy pšeničné.

Kukuřice je ve světovém měřítku třetí nejrozšířenější obilovinou po pšenici a rýži. Dříve se kukuřice více využívala jako zelené krmení, kdy jsou zkrmovány celé rostliny (objemná krmiva), později i jako zrno na krmení. Potravinářské využití kukuřice je poměrně široké, konzumují se extrudované obilky, vyrábí se krupice, mouka, průmyslově se získává škrob, vyrábí se líh, ze škrobu glukóza, sirupy aj. U krmného využití patří kukuřice k nepostradatelnému komponentu do krmných směsí. Tři čtvrtiny produkce se zkrmuje.

Rýže se u nás nepěstuje, pěstuje se v tropických a subtropických oblastech.

Rozlišuje se:

1. rýže setá (bažinná) - vyžaduje po celou dobu vegetace zavlažování
2. rýže horská, je nenáročná na pěstování, ale má nižší výnosy

Existuje řada odrůd rýže, liší se od sebe velikostí, tvarem (jehličkovitá, oválná, vejčitá), průsvitností zrn (sklovitá, mléčná).

Rýže se po vymláčení loupe, hladí, leští. Na trhu je rýže loupaná, neloupaná, předvařená, parboiled (technologicky upravená horkou parou), pufovaná (tzv. burisony, je to rýže napařená a při vysokém tlaku se několikanásobně zvětší objem), jasmínová rýže, basmati rýže (aromatická, pěstuje se v předhůří Himalájí).

Proso patří k nejrozšířenějším obilovinám a v minulosti patřilo k nejvíce pěstované obilnině v českých zemích, v současnosti je jeho podíl nepatrný. Je to plodina vhodná pro výživu lidí i krmení zvířat.

Čirok je obdobou prosa pěstuje se v teplejších oblastech. Obsahuje oproti jiným obilovinám vyšší podíl tříslovin. Zdá se být velmi perspektivní jako krmná plodina.

Pohanka zdomácněla především v horských a podhorských oblastech. Je možné ji využít v potravinářském průmyslu jako krmivo a medonosnou rostlinu [16].

Obiloviny jsou základní surovinou pro:

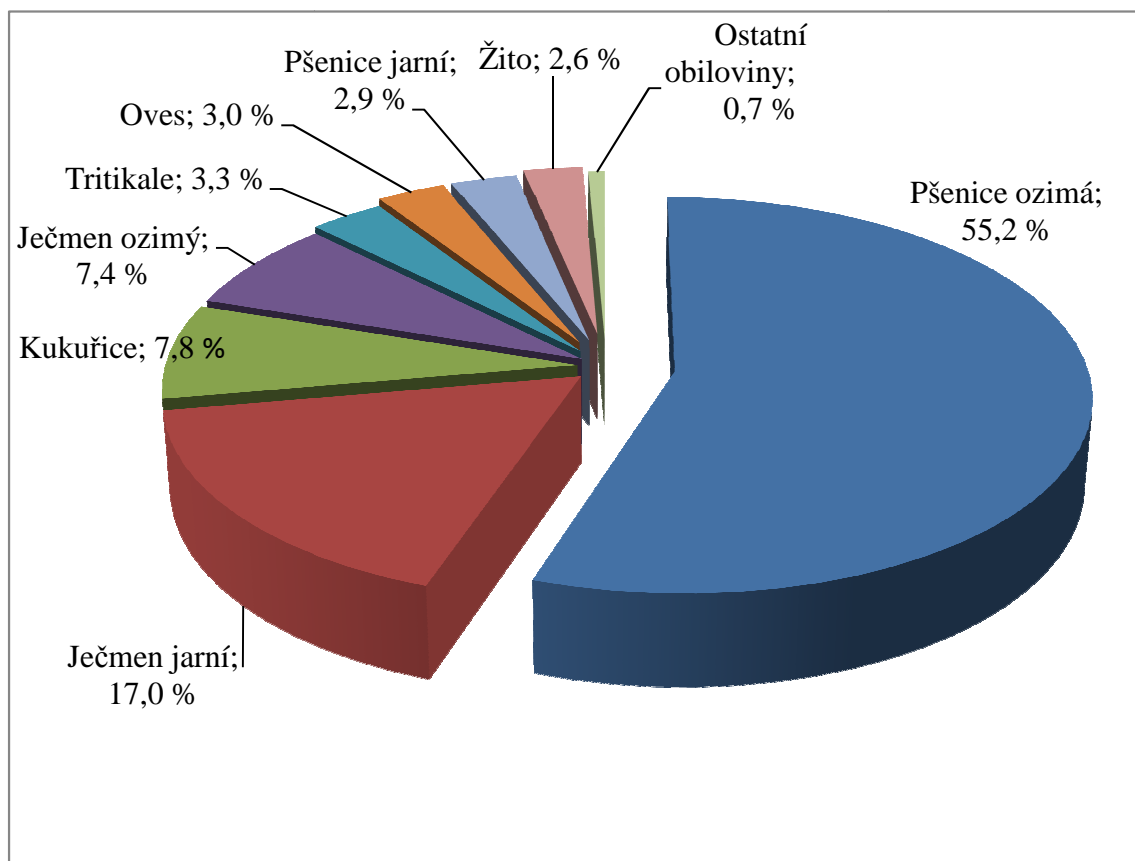
1. potravinářský průmysl,
2. krmivářství,
3. průmyslové zpracování,
4. energetické využití.

2.8.1 Výměra obilovin

V roce 2013 dosahovala výměra všech obilovin pěstovaných na sklizeň 1428,2 tis. ha. Z této hodnoty je patrné, že se opět potvrzuje trend možné stabilizace osevních ploch, kdy se dlouhodobě pohybuje výměra plochy pro pěstování obilovin okolo 1500 tis. ha. V porovnání s meziročním měřítkem se jednalo o pokles o 26,2 tis. ha (tj. o 1,8 %). U všech ozimých druhů obilovin byl zaznamenán nárůst osevních ploch. U ozimé pšenice tento nárůst dosahoval 42,4 tis. ha (tj. o 5,7 %), u ozimého ječmene se jednalo o zvýšení o 8,3 tis. ha (tj. o 8,4 %) u ozimého žita činil 6,9 tis. ha (tj. o 22,7 %) a u triticales byl nárůst ve výši 2,6 tis. ha (tj. o 5,9 %). K výraznému poklesu došlo u všech jarních obilovin kromě kukuřice na zno.

U struktury výměr jednotlivých obilovin ve srovnání s rokem 2012 vyplývá, že v zastoupení jednotlivých obilovin nedošlo k významné změně. Dominantní plodinou tak i pro rok 2013 zůstává ozimá pšenice. Té bylo k 31.5.2013 na území ČR pěstováno 788,4 tis. ha. u této významné obiloviny lze zhodnotit, že přesáhla hranici svého 50 % zastoupení ve struktuře osevních ploch obilovin a dosáhla úrovně 55,2 %. Ve struktuře obilovin byl nárůst zaznamenán i u všech ostatních ozimých druhů obilovin. Největší zvýšení je znatelné u ozimého ječmene o 0,6 % a u ozimého žita o 0,5 %. U jarních obilovin opět s výjimkou kukuřice na zrno byl zaznamenán pokles ve struktuře osevních ploch. K největšímu poklesu došlo u jarního ječmene (o 2,7 %) a jarní pšenice (o 1,7 %). Jak už bylo zmíněno k nárůstu došlo jen u kukuřice na zrno a to zhruba o 0,2 % [14].

Graf č. 2: Struktura osetí obilovin v roce 2013

Zdroj: ČSÚ

2.8.2 Sklizeň

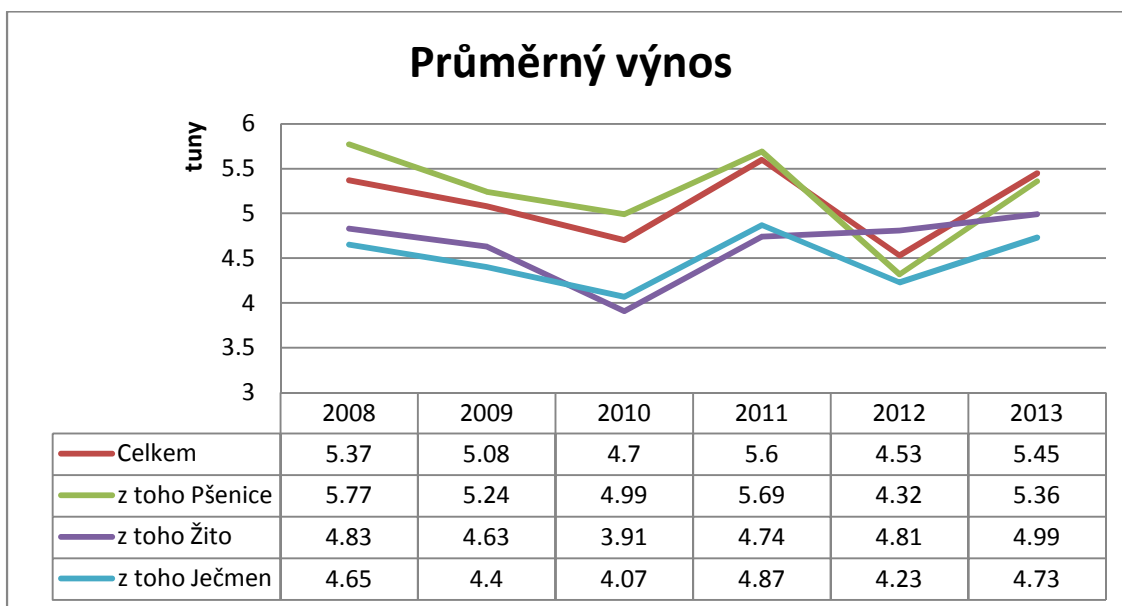
V roce 2013 sklizeň činila 7665,2 tis. tun a tudíž se jednalo o velmi významný meziroční nárůst výroby obilovin o 1069,7 tis. tun (tj. o 16,2 %). Celková produkce obilovin v roce 2013 byla srovnatelná s vyšší produkce, která byla zaznamenána v ročníku 2001 a 2005. Historicky je možné tuto produkci zařadit na sedmé místo celkových sklizní od roku 1990. Dle ukončených rozborů bylo možné konstatovat, že se jednalo o nadprůměrnou úroveň sklizně obilovin s velmi dobrými jakostními kritérii. V letošním roce se dá předpokládat, že tato nadprůměrná sklizeň povede k tvorbě výrazných přebytků. Pro celkový charakter vnitřního trhu ČR to však bude znamenat vzhledem k nízké domácí spotřebě, že setrvá stav, kdy trh bude vykazovat mírně převyšující rysy vyšší nabídky nad poptávkou s dostatkem kvalitní potravinářské suroviny. Lze tedy předpokládat, že bude nutné tyto vzniklé přebytky odčerpávat vývozem, ale také možnosti zpracování obilovin na technické užití [14].

2.8.3 Hektarový výnos

V roce 2013 průměrný hektarový výnos činil 5,37 t/ha. Ve srovnání s předchozím rokem se jedná o značně vysoký nárůst o 0,84 t/ha (tj. o 18,5 %). Výrazné zvýšení výnosů bylo zaznamenáno u všech ozimých obilovin kromě žita. U ozimé pšenice se jednalo o nejvyšší nárůst o 144 t/ha (tj. o 33,2 %), u ozimého ječmene o 0,56 t/ha (tj. o 14,1 %) a u triticales o 0,39 t/ha (tj. o 9,0 %). Naopak ke snížení výnosů došlo u ozimého žita o 0,09 t/ha (tj. 1,9 %) a z jarních obilovin u kukuřice na zrno o 1,06 t/ha (tj. o 13,6 %) u ovsa o 0,04 t/ha (tj. o 1,2 %), a u ostatních obilovin o 0,51 t/ha (tj. o 26,7 %).

Úroda obilí vzrostla přesto, že jeho sklizňová plocha se meziročně snížila o 2,8 procenta na 1,413 milionu hektarů. Zatímco základních obilovin zemědělci sklidili více než v roce 2012 a například hlavní domácí obiloviny pšenice, bylo sklizeno o třetinu více než v roce 2012, sklizeň kukuřice na zrno byla naopak o 27 procent nižší než předloni [14].

Graf č. 3: Průměrné výnosy u obilovin za období 2008-2013

Zdroj: ČSÚ

2.8.4 Cenový vývoj

Za posledních devět ročníků byl značně rozkolísaný cenový vývoj jednotlivých druhů obilovin. Došlo k tomu dosaženou výší produkce obilovin v ČR i v zahraničí.

V roce 2003 byl první velký nárůst cen obilovin, hlavně potravinářské pšenice a sladovnického ječmene, kdy cena po žních za tunu činila 4.000 Kč. V roce 2004 ceny významně poklesly. Ceny potravinářských a krmných obilovin byly 3.000 Kč/t.

V roce 2006/2007 ceny postupně rostly u potravinářské pšenice cena překonala hranici 6.000 Kč/t. Vývoj ostatních druhů obilovin byl podobný. V roce 2008 byla velmi vysoká produkce obilovin jak domácí tak evropská, ale i světová. Došlo tudíž k strmému pádu cen, které se pohybovaly od 2.250 do 3.073 Kč/t. V roce 2010 začaly ceny obilovin rychle narůstat a udržely se po celý rok 2010/2011.

Ceny výrobců v zemědělství se v průběhu srpna 2013 ve srovnání se stejným obdobím roku předchozího snížily o 0,2 %, i když rostlinná produkce vykázala cenový pokles o 6,5 %.

V srpnu 2013 ceny výrobců v rostlinné produkci ve srovnání se stejným obdobím roku 2012 zásadním způsobem ovlivnil pokles cen obilovin o 10,4%. Průměrná cena u potravinářské pšenice byla v srpnu 2013 4.424 Kč/t. Je tedy možné hovořit o snížení ceny o 947 Kč/t, u krmné pšenice se cena snížila o 613 Kč/t a dosáhla 4.241 Kč/t.

U sladovnického ječmene byl prokázán cenový nárůst na 408 Kč/t a tady cena v srpnu činila 5.348 Kč/t. Cenovou změnu rovněž vykázal ječmen krmný, jehož cena v srpnu 2013 činila 3.846 Kč/t a tedy pokles o 866 Kč/t oproti roku 2012. Meziroční snížení bylo zaznamenáno také u žita, kde cena v měsíci srpnu 2013 dosahovala 3.844 Kč/t a tedy snížení o 1514 Kč/t oproti stejnému období roku 2012. Cena u ovsa krmného v srpnu 2013 dosahovala výše 4.216 Kč/t, znamená to snížení o 82 Kč/t. Zvýšení se projevilo u krmné kukuřice, jejíž cena byla v srpnu 2013 na úrovni 5.160 Kč/t ve srovnání se stejným obdobím se zvýšila o 317 Kč/t [17].

2.8.5 Dovoz

Během roku 2012/2013 činil dovoz ze zahraničí celkem 284,9 tis tun obilovin, toto je zvýšení o 144,3 tis. tun oproti skutečnosti předchozího roku. Objem dovezených obilovin byl z dlouhodobého pohledu nad obvyklým průměrem dovozu. Ten se pohybuje zhruba na 80-140 tis. tun. Podobně tomu bylo i v roce 2006/2007, to bylo dovezeno do ČR 384,3 tis. tun obilovin. V roce 2011/2012 tvořil převážnou část dovozu kvalitní sladovnický ječmen a velmi kvalitní potravinářská pšenice a žito, ale rovněž kukuřice na zrno. Největší část byla v rámci obchodu uvnitř unie, to bylo do ČR dovezeno 384,3 tis. tun obilovin a ze třetích zemí byl dovoz 3,5 tis. tun. Vlivem podprůměrné produkce obilovin v ČR, ale také pod vlivem nevyrovnané kvality potravinářských obilovin dojde oproti roku 2012/2013 ke zvýšení dovozu v roce 2013/2014 a to na hladinu 181 tis. tun [14].

Tabulka č. 2: Dovoz obilovin celkem bez rýže v období let 2006-2013 (v tis. t)

Kalendářní rok	Leden-červen	Červenec-prosinec	Množství za kalendářní rok	Marketingový rok	Množství za marketingový rok
2006	30,4	208,7	239,1	2006/2007	384,3
2007	175,6	89,4	265	2007/2008	179,7
2008	90,3	72,9	163,2	2008/2009	126,8
2009	53,9	44,3	98,2	2009/2010	73,8
2010	29,5	70,3	99,8	2010/2011	101,6
2011	31,3	75,7	107	2011/2012	140,6
2012	64,9	196,8	261,7	2012/2013	284,9
2013	88,1	59,4 *)	147,5 *)	2013/2014	

Pramen: ČSÚ

Poznámka: Zaokrouhlení přesných údajů, *) údaje do konce srpna 2013

2.8.6 Vývoz

Vysoký předpoklad vývozu v roce 2012/2013 byl stoprocentně dosažen a tím bylo rovněž docíleno u vývozu rekordní úrovně. Vývoz byl především z volného trhu a celkový činil 1.843,2 tis. tun.

Vysoké úrovně dosahují obiloviny na vývoz v roce 2013/2014 (s ohledem na nadprůměrnou sklizeň obilovin v ČR) 2288 tis. tun. Z tohoto množství se u pšenice jedná o 1510 tis. tun (tj. 66 %), u ječmene 255 tis. tun (tj. 11,1 %) a u kukuřice 431 tis. tun (tj. 18,8 %). Předpokládaný vývoz bude hlavně z volného trhu. V rámci EU by měl být vývoz 1264 tis. tun (tj. 98,9 %) a do třetích zemí ve výši 24 tis. tun (tj. 1,1 %) [14].

Tabulka č. 3: Vývoz obilovin celkem bez rýže v období let 2006-2013 (v tis. t)

Kalendářní rok	Leden-červen	Červenec-prosinec	Množství za kalendářní rok	Marketingový rok	Množství za marketingový rok
2006	798,1	918,4	1716,5	2006/2007	1472,6
2007	554,2	817	1371,2	2007/2008	1343,2
2008	526,2	876,9	1403,1	2008/2009	2272,5
2009	1395,6	1178,5	2574,1	2009/2010	2073,2
2010	894,7	936,9	1831,6	2010/2011	1791,8
2011	854,9	1322	2176,9	2011/2012	2717,6
2012	1395,6	1036,6	2432,2	2012/2013	1843,2
2013	806,6	385,6 *)	1192,2 *)	2013/2014	

Pramen: ČSÚ

Poznámka: Zaokrouhlení přesných údajů, *) údaje do konce srpna 2013

2.8.7 Domácí spotřeba

Předpokládaná domácí spotřeba v roce 2012/2013 se očekává 5.435 tisíc tun. Když porovnáme skutečnost roku 2011/2012 je nižší o 75 tisíc tun (1,4%). Tento rozdíl vznikl nižším využitím obilovin na potraviny. Obiloviny určené pro technické využití jsou zpracovány na etanol, bioetanol a také pro výrobu biomasy (žito, kukuřice, oves triticales aj.) – bioplynové stanice. To znamená, že jsou využity jako energetická plodina. Obiloviny na výrobu bioetanolu v roce 2011 nebyly využívány. Bylo jich užito pouze pro výrobu biomasy [14].

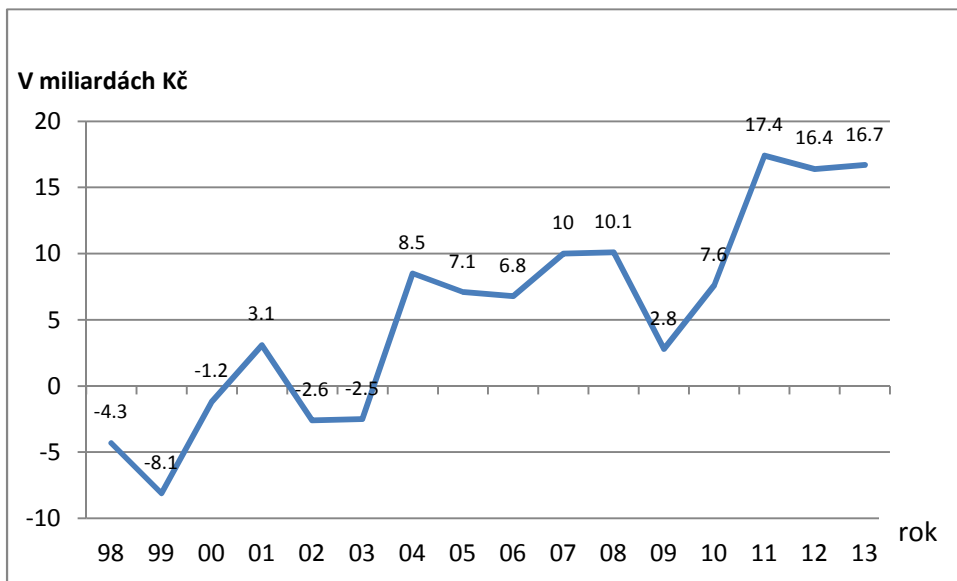
2.8.8 Výsledek v agrárním sektoru za rok 2013

V loňském roce dosáhlo tuzemské zemědělství zisku 16,7 miliardy korun, což znamená v meziročním srovnání nárůst o 300 miliónů korun. Na základě těchto údajů zveřejněných Českým statistickým úřadem na svých stránkách je možné konstatovat, že se jednalo o druhý nejlepší výsledek od roku 1998, od kdy se tento ukazatel sleduje. Na růst měla značný vliv vyšší úroda hlavních rostlinných komodit a rovněž i zvýšení cen mléka a nárůst dotací.

Na straně druhé je nutné zmínit, že vzrostly výdaje prvovýrobcům za osiva, hnojiva, krmiva a pohonné hmoty. Zemědělci také utratili o desetinu více než předloni za pronájem půdy.

I přesto, že se loňský rok dá hodnotit z hlediska úrody za nadprůměrný, tak zisk českého zemědělství meziročně klesl téměř o jednu miliardu korun na 16,4 miliardy korun oproti předloňskému rekordu 17,4 miliardy korun [18].

Graf č. 4: Vývoj zisků a ztrát v tuzemském zemědělství

Zdroj: ČSÚ

3 Cíl a metodika práce

3.1 Cíl práce

Cílem práce je zhodnocení ekonomiky výroby obilovin v České republice a vypracování návrhu doporučení na regulační opatření státu, kterými by bylo možné řešit problém pěstování obilovin v zemědělských podnicích.

3.2 Zdroje a druh vstupních dat

V diplomové práci byly použity informace z Ústavu zemědělské ekonomiky a informatiky v Praze (UZEI), ze Situačních a výhledových zpráv vydávaných Ministerstvem zemědělství (www.mze.cz) a z Českého statistického úřadu ČSÚ.

Podkladem pro hodnocení nákladů a výnosů podle výrobních oblastí bylo výběrové šetření, které bylo organizované Ústavem zemědělské ekonomiky a informatiky bez započtených dotací.

3.3 Období šetření

Spotřeba mouky a pekárenských výrobků v letech 1994-2012.

Porovnání indexů CZV vybraných krmiv v letech 2002-2012.

Porovnání inflace a indexu spotřebitelských cen vybraných výrobků v letech 1989-2012.

Porovnání indexů CZV, CPV a SC vybraných výrobků v letech 2006-2013.

Ekonomické ukazatele výroby obilovin podle výrobních oblastí 2007-2012.

3.4 Postup práce

Ceny v komoditní vertikále.

Zpracovatelský průmysl.

Spotřeba mouky a pekárenských výrobků v letech 1994-2012

Porovnání indexů CZV vybraných krmiv v letech 2002-2012.

Porovnání inflace a indexu spotřebitelských cen vybraných výrobků v letech 1989-2012.

Porovnání indexů CZV, CPV a SC vybraných výrobků v letech 2006-2013

Faktory ovlivňující rostlinnou produkci.

SWOT Analýza obilovin

Bilance výroby a spotřeby obilovin a jejich ekonomika

Ekonomické ukazatele výroby kukuřice na zrno podle výrobních oblastí 2007-2012.

Ekonomické ukazatele výroby pšenice jarní a ozimé podle výrobních oblastí 2007-2012.

Ekonomické ukazatele výroby ovsa podle výrobních oblastí 2007-2012.

Ekonomické ukazatele výroby žita podle výrobních oblastí 2007-2012.

Ekonomické ukazatele výroby ječmene jarního a ozimého podle výrobních oblastí 2007-2012.

Ekonomické ukazatele výroby triticales podle výrobních oblastí 2007-2012.

3.5 Technika zpracování dat

Popisná statistika – průměr, vážený průměr, součet.

Metodika kalkulací nákladů a výnosů v zemědělství: míra rentability, koeficient tržnosti

Výpočet míry rentability podle realizačních cen

$$MR1 = \frac{(Cr - VN)}{VN} * 100$$

MR1 = míra rentability 1
Cr = realizační cena výrobku
VN = vlastní náklady výrobku

3.6 Seznam použitých zkratk

CPV	ceny průmyslových výrobců
B	Bramborářská výrobní oblast
BO a H	Bramborářsko-ovesná a horská oblast
BPS	Bioplynová stanice

CO2	Oxid uhličitý
CS	ceny spotřebitelské
CZV	ceny zemědělských výrobců
ČR	Česká republika
ČSN	Česká státní norma
ČSÚ	Český statistický úřad
DHM	Dlouhodobý hmotný majetek
DNHM	Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek
EAFRD	European Agricultural Fund For Rural Development
EK	Evropská komise
EP	Evropský parlament
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
g	gram
GAEC	Good Agricultural And Environmental Condition
GATT/WTO	General Agreement On Tariffs And Trade/World Trade Organisation
GMO	Geneticky modifikované organismy
ha	Hektar
HACCP	Hazard Analysis And Critical Control Points
K a Ř	Kukuřičná a řepářská výrobní oblast
Kč	Koruna česká
kg	kilogram
LFA	Less Favoured Areas
OPVZ	Ochranné pásmo vodního zdroje
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond
r	rok
ŘV	Řídicí výbor
Sb.	sbírka
Sec.	Sekunda
SMR	Statutory Management Requirements
SOT	Společná organizace trhu
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
t	tuna
TTP	trvalý travní porost
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informatiky
ŽP	životní prostředí

4 Vývoj a hospodářská situace v rostlinné produkci

4.1 Ceny v komoditní vertikále

Cena zemědělských výrobců (CZV)

Jedná se o ceny, za které prodává zemědělský výrobce své výrobky zpracovatelům. Cena se stanovuje, jak podle výše vstupů do zemědělské výroby tak v současnosti rovněž podle vyjednávací pozice jednoho z článku ve výrobní vertikále. Postavení zemědělských výrobců v komoditní vertikále neumožňuje podílet se na tvorbě nákupních ani prodejních cen. Tato situace vzhledem k okolnostem může být zhodnocena tak, že se ceny zemědělských výrobců dlouhodobě pohybují pod úrovní výrobních nákladů.

Cena průmyslových výrobců (CPV)

Jedná se o další článek ve výrobní vertikále, který v sobě zahrnuje hodnotu za kterou zpracovatel nakoupí příslušnou komoditu a přidanou hodnotu za zpracování této suroviny. V roli dodavatele se zde představuje zemědělský výrobce, odběratelem je zpracovatelský podnik. Cena průmyslových výrobců bývá zpravidla vyšší než cena zemědělských výrobců.

Spotřebitelská cena (SC)

Spotřebitelskou cenu je možné vyjádřit jako konečnou cenu, kterou hradí spotřebitel za potraviny přesněji řečeno za výrobky na různém stupni zpracování. Cena je ovlivňována a v konečném důsledku formována podle situace na předcházejících trzích v rámci komoditní vertikály. Spotřebitelské ceny jsou z jedné strany ovlivňovány situací na konkurenčních trzích dané vertikály a vývojem na zahraničních trzích, ale i kupní silou spotřebitelů.

4.1.1 Zpeněžování obilovin

Všeobecné požadavky pro obiloviny stanoví ČSN 46 1010 Společné ustanovení pro obiloviny, luštěniny a olejninu. Konkrétní jakostní požadavky stanoví platné ČSN pro

jednotlivé druhy, případně další vydávané technické a kvalitativní podmínky podle formy prodeje a obchodování.

Nákup a obchodování probíhá následujícími způsoby:

- a) přímo mezi prvovýrobcem a zpracovatelem,
- b) nepřímo prostřednictvím obchodních organizací nebo zprostředkovatelem.

(burza a SZIF)

Kupní ceny mají převážně charakter smluvní. Již při uzavírání smluv se vzájemné strany dohadují na srážkách či slevách při nedodržení uvedených jakostních parametrů. V případě sporu o výši jednotlivých jakostních parametrů mezi pěstitelem a skladující organizací rozhoduje o jakosti nejbližší pracoviště Státní zemědělské a potravinářské inspekce jakosti.

Pšenice potravinářská se pro smluvní vztahy nebo při dodávkách posuzuje podle těchto základních hodnot:

vlhkost max. 15,0 %

objemová hm. min. 780,0 g/litr

obsah příměsí max. 6,0 %

obsah nečistot max. 0,5 %

obsah N-látek v suš. min. 12 %

číslo poklesu min. 220 sec. [31]

4.2 Zpracovatelský průmysl

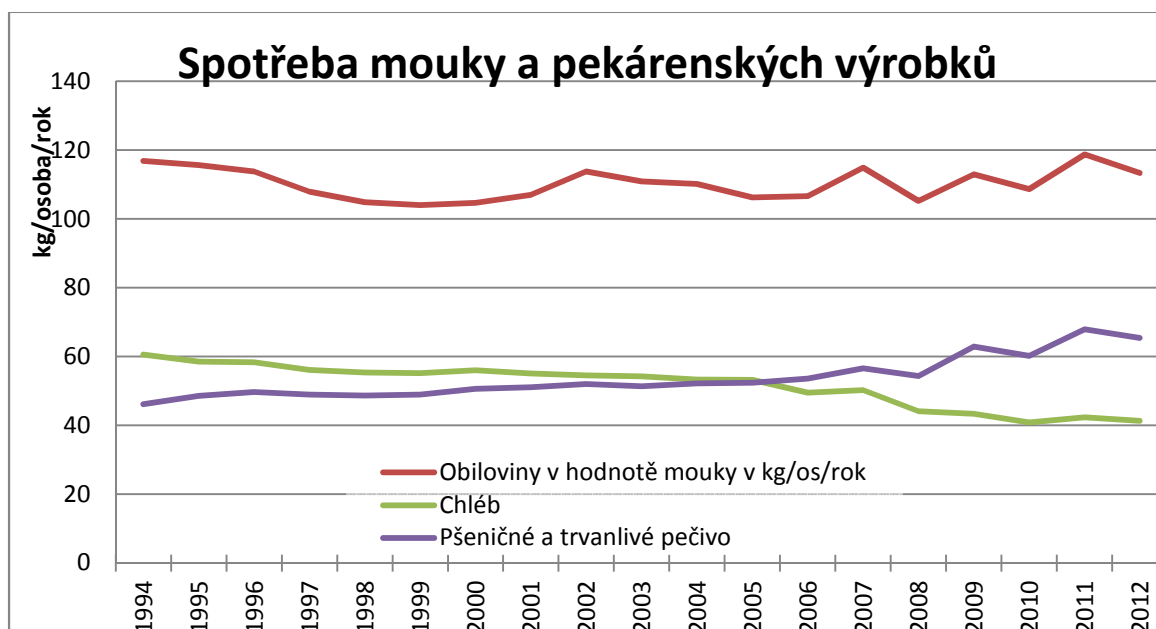
4.2.1 Mlynářství

Vývoj spotřeby mouky a výrobků z mouky je relativně stabilní. Dle grafu č. 5 je zřetelný stále se snižující trend spotřeby chleba. Naopak roste spotřeba pšeničného a trvanlivého pečiva, i když po loňském navýšení je znát výrazné snížení spotřeby u trvanlivého pečiva (o 2,2 kg) a mírně i u pšeničného pečiva (o 0,3 kg). U všech rozhodujících společností je úspěšně zvládnuta technologie „ladění“ kvalitativních parametrů mouky a obohacování (fortifikace) mouky.

Růstu výroby lze dosáhnout především zvýšením užitné hodnoty, vzestupem podílu na trhu s možností vstupu na nový trh nebo inovací vyššího řádu. Organizace mají jasné marketingové úmysly. Vzhledem k neustálému zvyšování nároků spotřebitelů, ale i k ziskovosti potravinářské výroby, jsou inovace zaměřeny především na výrobky s vyšší mírou vložené práce. Například výrobky s prodlouženou trvanlivostí, se zvýšenou nutriční hodnotou nebo produkty vyžadující méně času pro konečnou úpravu pokrmů.

Téměř všechny Evropské státy jeví známky snižování spotřeby mouky na jednoho obyvatele. Spotřeba obilovin klesá především v zemích, kde je spotřeba vyšší než 90 kg/os/rok, kdežto v zemích se spotřebou pod 80 kg/os/rok se téměř stabilizuje a to souvisí především se zdravotními hledisky. Obiloviny byly opět objeveny díky moderní vědě, která dokazuje, že glycidy mají vliv na nejdůležitější metabolické procesy v těle při využívání jakékoliv potraviny. Jak vyplývá z poznatků lékařského výzkumu, nemá se spotřeba obilovin snižovat pod určitou mez, jinak se začnou projevovat u člověka poruchy jeho zdravotního stavu. Vzhledem k těmto poznatkům roste tendence k výrobě a spotřebě celozrnných, ekologicky čistých výrobků z obilovin, včetně některých netradičních druhů obohacovaných stopovými látkami [19].

Graf č. 5: Spotřeba mouky a pekárenských výrobků 1994-2012

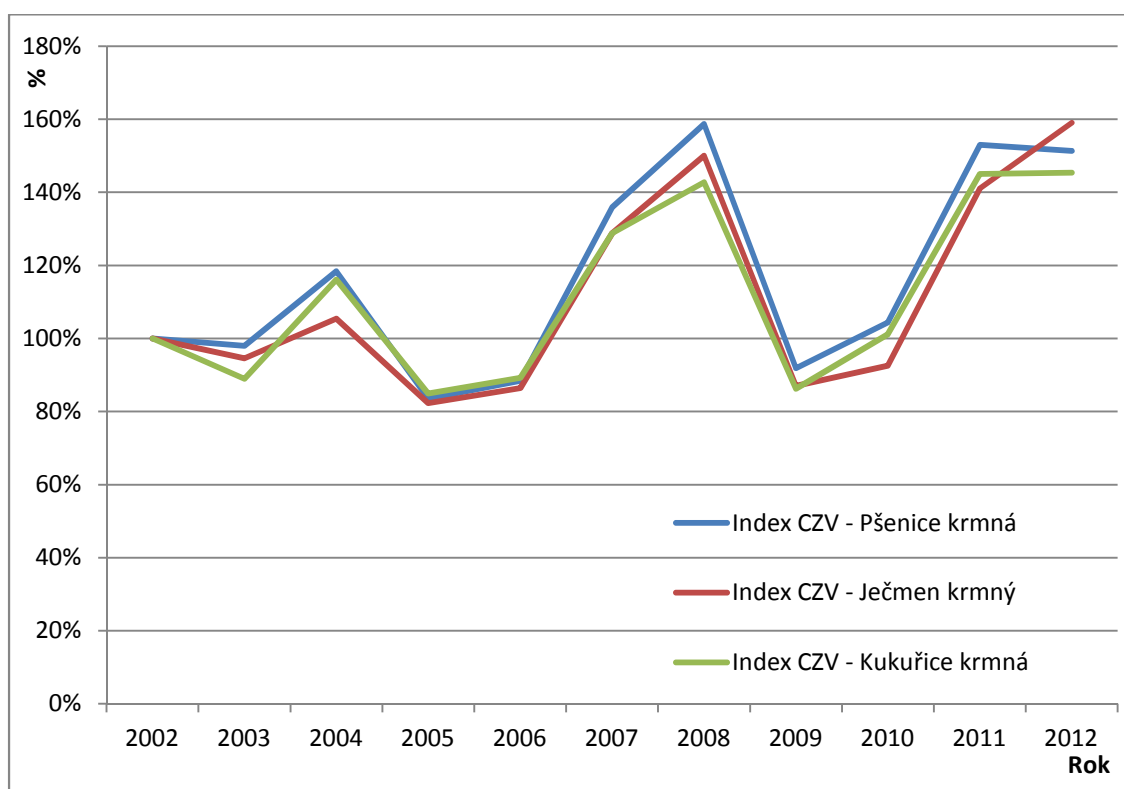
Zdroj: ČSÚ

4.2.2 Krmivářství

Krmivářský průmysl má specifické postavení v resortu zemědělství i v rámci potravinářského průmyslu. Vysoké nároky na kvalitu, hygienickou a zdravotní nezávadnost krmiv jsou dnes stejné jako na potraviny. Suroviny do krmiv jsou z rozhodující části dodávány zemědělskou prvovýrobou a po jejich zpracování se stávají základním vstupem pro živočišnou výrobu a tím i pro potravinový řetězec [20].

Pro drůbež a pro prasata se vyrobilo nejvíce krmných směsí, méně pak pro skot, domácí zvířata a pro ostatní zvířata. Vzhledem k výrobě předcházejícího roku byl zaznamenán v roce 2012 pokles výroby u všech krmných směsí. U krmných směsí pro prasata se výroba snížila proti roku 2011 o 62 057 tun (7,7 %), u krmných směsí pro drůbež došlo v tomto srovnání ke snížení výroby o 33 562 tun (3,8 %) podobně jako u krmných směsí pro skot, kde úbytek činí 21 125 tun (4,8 %) a krmných směsí pro ostatní zvířata, kterých bylo v roce 2012 vyrobeno o 2 728 tun méně (3,7 %). Výrazný nárůst výroby v roce 2012 proti roku 2011 byl u krmných směsí pro domácí zvířata a to o 56 502 tun (36,6 %). Bylo zjištěno, že produkce pro uvedení do oběhu pro cizí odběratele výrazně převažuje nad produkcí pro vlastní spotřebu. Produkce pro vlastní spotřebu vzhledem k celkové produkci činí u krmných směsí pro prasata 10,9 %, pro drůbež 4,3 % a pro skot 18,6 % [21].

Graf č. 6: Porovnání indexů CZV vybraných krmiv v letech 2002-2012

Tabulka č. 4: Průměrné roční ceny zemědělských výrobců, krmiv v letech 2002-2012.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pšenice krmná	2834	2776	3356	2368	2506	3851	4498	2603	2957	4335	4289
Ječmen krmný	2852	2698	3007	2348	2464	3675	4278	2483	2640	4024	4535
Kukuřice krmná	3246	2888	3769	2757	2895	4183	4634	2800	3282	4707	4718

Ceny: Aritm.průměr roku v Kč za tunu

Pramen: ČSÚ

4.2.3 Bioplynové stanice

Zemědělské bioplynové stanice zpracovávají materiály rostlinného charakteru a statkových hnojiv, popř. podestýlky. Na těchto bioplynových stanicích nesmí být zpracovávány odpady podle zákona 185/2001 Sb. o odpadech, ale ani jiné materiály, spadající pod Nařízení EP a Rady (ES) č. 1774/2002 o vedlejších živočišných produktech.

Provoz bioplynových stanic ovlivňuje několik faktorů, které se navzájem prolínají a tím ovlivňují celý provoz. Především se jedná o správné složení a strukturu vstupních surovin (biomasy) se zřetelem na optimální a stabilní fermentační proces, který potřebuje vhodnou teplotu pro biochemické reakce probíhající při výrobě bioplynu. Při zhodnocování z tohoto hlediska jde především o vysokou výtěžnost bioplynu.

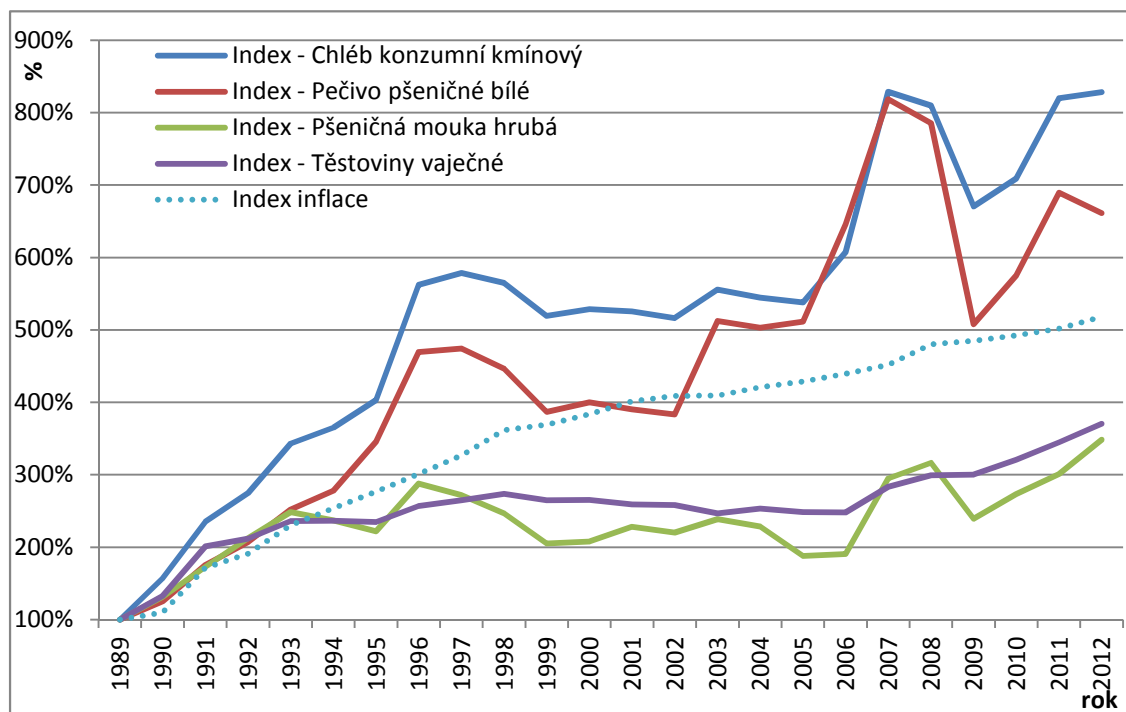
Hospodářský rok 2012/2013 se stal značně nepříznivým pro výrobu bioetanolu a to především kvůli vysokým cenám obilovin. V roce 2013/2014 se očekává výrazné zlepšení v tomto odvětví a to díky rekordní globální sklizni a opatřením ze strany podniků, které by mohly vést k opětovnému nárůstu zpracovávání kukuřice jako nejvýznamnější obiloviny pro získávání bioetanolu. Očekává se, že by mohlo stoupnout i používání pšenice a čiroku.

Podle údajů, ze kterých vychází Mezinárodní rada pro obiloviny (IGC) se dá čekat, že se tržním rokem 2013/2014 bude ve světě spotřebovávat na výrobu paliva celkem 149,2 mil tun obilovin. Pro srovnání s rokem minulým se jedná o navýšení o 8,2 mil. tun. Na výrobu bioetanolu by tedy mohlo být použito 7,7 % sklizně obilovin (bez rýže) odhadované pro rok 2013/14 na 1,929 mld. tun z toho 138,8 mil. tun kukuřice, 6,1 mil tun pšenice a 3,2 mil. tun čiroku. Ječmen a ostatní obiloviny, především žito, zaujímají s celkovým množstvím 1,0 mil. tun podřadnou roli [23].

4.3 Inflace

Ceny zemědělských výrobců oproti cenám výrobců vstupů i obchodníků rostou nejpomaleji. Zemědělci v dlouhodobém horizontu stále přispívají na sociální smír od roku 1989 do konce r. 2012 inflace vzrostla oproti cenám placeným zemědělským výrobcům 3 krát rychleji. Cenové nůžky mezi cenami zemědělských výrobců a výrobců vstupů do zemědělství se nepřestávají rozevírat. Nejrychleji se od vstupu České republiky do Evropské unie zvýšily právě ceny vstupů do zemědělství a to více jak 27 %. Ještě markantnější rozevírání cenových nůžek je zřejmé z dlouhodobého hlediska, kdy se mezi roky 1989 a 2012 ceny zemědělských výrobců zvýšily o 77 %, zatímco ceny vstupů o 364 %, z čehož vyplývá, že ceny vstupů vzrostly 5 krát rychleji.

Graf č. 7: Porovnání inflace a indexu spotřebitelských cen vybraných výrobků v letech 1989-2012

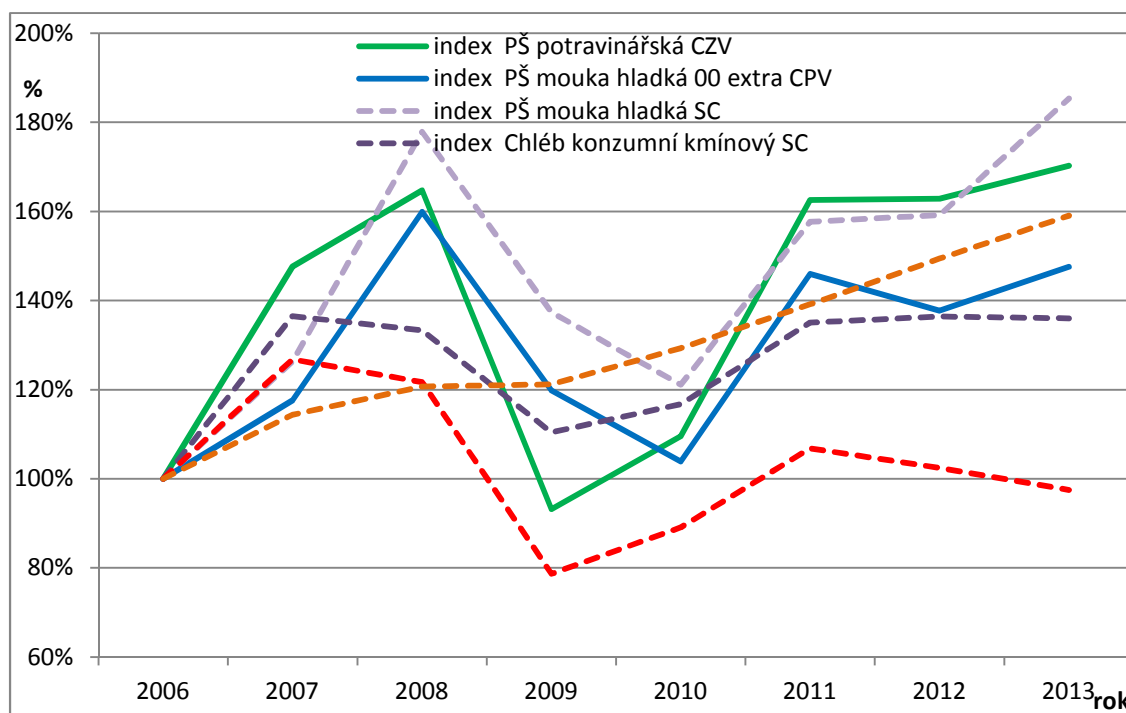

Zdroj ČSÚ

Přírůstek indexu cen k základnímu období (rok 1989=100 %) vyjadřuje změnu cenové hladiny sledovaného roku proti roku 1989

Z porovnání indexů spotřebitelských cen a inflace v letech 1989 až 2012 je vidět stagnace vývoje cen v letech 1997 až 2005 a propad v době krize 2008 až 2010. Zatímco ceny pečiva (chléb konzumní kmínový a pečivo pšeničné bílé) se pohybují nad inflací, ceny polotovarů (pšeničná mouka hrubá a těstoviny vaječné) se zvyšují pod úrovní inflace.

Graf č. 8: Porovnání indexů CZV, CPV a SC vybraných výrobků v letech 2006-2013

Zdroj ČSÚ

Přírůstek indexu cen k základnímu období (rok 2006=100 %) vyjadřuje změnu cenové hladiny sledovaného roku proti roku 2006

Tabulka č. 5: Ceny zemědělských výrobců, průmyslových výrobců a spotřebitelské ceny pšenice a pšeničné mouky v letech 2006-2013.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
CZV - PŠ potravinářská	3.10	4.58	5.11	2.89	3.40	5.04	5.05	5.28
CPV - PŠ mouka hladká 00 extra	6.06	7.12	9.68	7.26	6.29	8.84	8.34	8.94
SC - PŠ mouka hladká	7.21	9.11	12.83	9.91	8.74	11.37	11.48	13.37

Ceny: Aritm.průměr roku v Kč za kg

Pramen: ČSÚ

Při porovnání indexů cen v letech 2006 až 2013 je zřejmé, že od roku 2006 dochází vlivem neúrody i úbytku produkčních ploch, které jsou využívány především k energetickým účelům a k výraznému zvyšování cen pšeničných výrobků. Následně vlivem krize v roce 2008 dochází k prudkému poklesu cen v letech 2009-2010.

4.4 Faktory působící na rostlinnou produkci

Po roce 1989

- zvýšení cen vstupů (u hnojiv, osiva, pesticidů a nafty),
- úbytky v živočišné výrobě,
- dotační politika,

Po roce 2004

- záporná bilance živin v půdě,
- erozní ohrožení půdy,
- legislativa EU,
- oslabená bilance organických látek v půdě.

Pro Českou republiku se v posledních letech v oblasti rostlinné výroby stává charakteristická její úzká skladba ve složení pěstovaných plodin, která je stále více ovlivňována situací na trhu. Struktura plodin se začala výrazně měnit od roku 1990. Stalo se tak především z důvodu značného snížení počtu chovaného skotu, které se projevilo úbytkem ploch víceletých a jednoletých pícnin. Rovněž je možné konstatovat, že dochází ke snižování zlepšujících plodin, které mají dobrý vliv na životní a půdní prostředí. V současné době rostou počty podniků, které hospodaří bez živočišné výroby, respektive bez chovu skotu a to zejména v nejproduktivnějších oblastech v řepařské a kukuřičné. Tyto podniky se vyznačují velmi úzkou skladbou plodin s vysokým zastoupením obilnin. V neposlední řadě podniky využívají programů fytoenergetiky, což může ovlivnit zúženou skladbu plodin.

Variabilita výnosů

Nárůst variability výnosů polních plodin v posledních letech indikuje nízkou homeostazi a stabilitu agrosystému v České republice.

I když obilniny nyní patří k lukrativním komoditám, je jejich pěstování (podobně jako u jiných plodin) spojeno s řadou aktuálních problémů. K nejvýznamnějším z nich patří:

- rajonizace pěstování,
- udržení biodiverzity v produkčních oblastech,
- ekonomická efektivnost pěstování,
- zabezpečení kvality produkce,
- uplatnění produkce na zahraničních trzích,
- nepotravinové využití produkce obilnin [22].

4.4.1 SWOT analýza obilovin

Česká republika patří k menším státům v evropském měřítku, ale stejně jako ostatní státy nese i ona svůj podíl na zodpovědnosti za světovou bezpečnost a stabilitu.

Pro všechny zemědělské komodity se do budoucna stává reálnou hrozbou růst cen práce, půdy, energií a dalších vstupů. Zejména se to dotýká komodit, které jsou pracovně velmi náročné.

Silné stránky

- + Konkurenceschopnost větší části pěstitelů založená na výhodách z velikosti podniků.
- + Vyspělé technologie a odrůdy.
- + Zjednodušená agrotechnika.
- + Nižší nároky na management a objem a kvalitu práce.
- + Stabilní poptávka domácího zpracovatelského průmyslu a poptávka po vnějších vztazích.

Slabé stránky

- Převažující velkoplošné „bi-kulturní“ pěstování a negativní dopady na kvalitu půdy.
- Vysoký podíl odrůd vyšlechtěných pro odlišné klimatické podmínky.
- Menší příspěvek k zaměstnanosti a kvalitě lidského kapitálu venkova.

Příležitosti

Rostoucí poptávka po kvalitě produkce s vyšším využitím certifikovaných osiv a výkonnějších odrůd, včetně jejich adaptace na klimatické změny (sucho), možnosti aplikace schválených GMO.

Obecně vyšší realizační ceny a to zejména potravinářských obilovin (žito).

Pokračující stabilní poptávka domácího zpracovatelského průmyslu.

Stimulace poptávky (biopaliva), využití produkce Bt kukuřice pro výrobu bioetanolu nebo bioplynu.

Rizika

Ztížení produkčních podmínek a zhoršení ekonomiky v důsledku uplatnění přísnějších opatření politiky ve vztahu k ŽP (zejména cross compliance, ozelenění).

Zvýšení produkčních a příjmových rizik z hlediska objemu i kvality produkce.

Vyšší dovozy kvalitnějších obilovin.

Rostoucí ceny práce, půdy, energií a dalších vstupů.

Zpracování obilovin

Silné stránky

- + Pokračující výrobní i kapitálová koncentrace a vertikální integrace.
- + Dosavadní relativně stabilní poptávka po rozhodujícím produktu – pšeničné mouce.
- + Konkurenceschopná výroba sladu při rostoucí kvalitě.
- + Jakost domácích krmných směsí srovnatelná se zeměmi EU.

Slabé stránky

- Nedostatek inovačních aktivit, především pro výrobu s vyšší kvalitou/přidanou hodnotou.

Příležitosti

Další výrobní koncentrace a modernizace.

Inovační aktivity spojené s růstem exportu výrobků i do třetích zemí, včetně rozšiřování exportu sladu.

Zvýšení domácí poptávky po ječmeni, žitu, pohance apod. v lidské výživě.

Poptávka po nepotravinářském užití (bioetanolu).

Optimalizace logistických cest s krmivy pro snížení dopravních nákladů.

Rizika

- Značné výkyvy v ceně surovin – obilovin.

- Snížování domácí poptávky vlivem poklesu spotřeby mouky na obyvatele [24].

4.5 Bilance výroby a spotřeby ječmene a jeho ekonomika

Produkční plocha ječmene byla v sezoně 2012/13 382,3 tis.ha, tedy o 21 % nižší oproti sezoně 2008/09, hektarový výnos byl nižší o 9 %, produkce ječmene klesla celkem o 28 % na 1616,5 tis.t. Očekává se i snížení domácí spotřeby na přibližně 1500 tis. t. Míra soběstačnosti by tak v sezoně 2012/13 činila 107,8 % oproti 131,3 % v sezoně 2008/09. Ceny zemědělských výrobců ve sledovaném období nejdříve výrazně poklesly a poté se postupně zvedaly, v sezoně 2012/13 byla CZV sladovnického ječmene o 14 % nižší a krmného ječmene o 6 % vyšší oproti sezoně 2008/09 [25].

Možné omezující podmínky při pěstování ječmene

Ječmen se opět stává plodinou na vzestupu. Dle zveřejněných výsledků z různých pokusů lze konstatovat, že i tato plodina je velmi výnosná, ale nedaří se jí dosáhnout těchto výsledků.

Ječmen se řadí do osevního postupu po všech předplodinách. Ječmen bývá označován jako plodina staré půdní síly. Rozhodujícím faktorem pro pěstování v dané oblasti tedy zůstává předplodina. Ta do značné míry ovlivňuje i následnou agrotechniku. Ječmen má rychlý start, takže je nezbytné připravit ty nejlepší půdní podmínky již na podzim. Vzhledem k výnosnosti nikoliv kvalitě zrna byla vyhodnocena nejlepší předplodinou cukrovka. Tato předplodina šetří náklady na produkci a hlavně na hnojivech.

V konečném důsledku je ekonomika ovlivňována místními podmínkami – úrodností, expozicí, vlhkostí, předplodinou a agrotechnickými opatřeními. S předplodinou jako kukuřice se dají předpokládat vysoké náklady s rozkladem posklizňových zbytků dusíkatými hnojivy. Jako nejvhodnější výrobní oblastí u pěstování ječmene vzhledem k výnosnosti, je možné hodnotit řepařskou výrobní oblast, ale horší to může být u kvality zrna.

4.6 Bilance výroby a spotřeby pšenice a její ekonomika

Produkční plocha pšenice byla v sezoně 2012/13 815,4 tis. ha a tedy o 2 % vyšší než v sezoně 2008/09, přičemž v sezoně 2011/12 byl 836,1 tis. ha o 8 % vyšší. Hektarový výnos byl ale o 25 % nižší. Produkce pšenice klesla o 19 % na 3518,9 tis. t. Předpokládaná domácí spotřeba stoupla o 2 % na 3 400 tis. t. Míra soběstačnosti by tak v sezoně 2012/13 činila 115,8 % oproti 156,1 % v sezoně 2008/09.

Ceny zemědělských výrobců ve sledovaném období se po prudkém poklesu v roce 2009/10 dostaly v sezoně 2012/13 u potravinářské pšenice na hodnotu 5 050 Kč/t a u krmné pšenice na 4 620 Kč/t tedy o -1 % respektive 3 % oproti sezoně 2008/09 [25].

Možné omezující podmínky při pěstování pšenice

Pěstování pšenice je možné z hlediska rentability zařadit k nejméně problémovým výrobám. Vzhledem k tomu, že se jedná o plodinu s nejnižší rizikovostí a s vyřešenou technologií pěstování lze konstatovat, že se příznivě podílí na ekonomice podniku. V případě zařazení pšenice do systému výroby podniku, je možné očekávat dosažení kladného hospodářského výsledku. Pšenice svým rozsahem pěstování patří ke komoditě s nejvyšším podílem na orné půdě cca 55,2 % ozimá pšenice a 2,9 % jarní pšenice.

Výnosnost u této plodiny je kolísavá, ale v porovnání s rokem 2012 se zvýšila výnosnost o 1,04 % na 5,36 t/ha v roce 2013, což značí, že se jednalo o mimořádnou úrodu. Ke stagnaci popřípadě ke snižování hektarových výnosů může docházet především vlivem výkyvů počasí, ale rovněž nedostatečným využíváním pěstebních technologií tzn. nízkými dávkami průmyslových hnojiv, prostředků na ochranu rostlin a vyššímu podílu využívání vlastních hnojiv. Toto vše je pak následně promítáno ve

vyšším zaplevelení porostů a výraznějším šíření chorob a škůdců a v neposlední řadě snížením hektarových výnosů.

Ve srovnání s takovými evropskými státy a významnými pěstiteli pšenice jako jsou Německo, Francie, Dánsko nebo Velká Británie, kde se hektarové výnosy v letech 2009-2011 pohybovaly v rozmezí 7,4-9,9 t/ha, se Česká republika zařadila mezi státy s nižšími výnosy do 6t/ha ve stejném období [27].

Na celkovou ekonomickou úroveň hospodaření českých zemědělských podniků může tedy mít vliv nejen výše vynaložených nákladů a dosažení hektarových výnosů čili přímých vlivů, ale i nepřímé vlivy jako např.:

- přírodní podmínky,
- agrotechnika,
- rajonizace,
- doba sklizně,
- posklizňová úprava.

4.7 Bilance výroby a spotřeby žita a jeho ekonomika

Sklizňová plocha žita v roce 2012 po poklesu v letech 2009-2011 meziročně vzrostla, a to o 22,4 % na 30,6 tis. ha. Při vysokém průměrném výnosu 4,81 t/ha se produkce žita oproti roku 2011 zvýšila o 24,1 % a dosáhla 147,0 tis. t.

Počáteční zásoby žita vzrostly mezi roky 2011 a 2012 o 21,1 % na 11,5 tis. t. Zásluhou dovozu, který vzrostl na 38 tis. t, vzrostla celková nabídka meziročně na 196,5 tis. t, tedy o 30,7 %. Zvýšila se i tuzemská spotřeba na 120 tis. t (o 15,4 %). Předpokládaný vývoz žita je 35 tis.t.

Míra soběstačnosti u žita byla v sezoně 2012/13 122,5 %. Průměrná cena zemědělských výrobců žita v roce 2012 vzrostla na 5 108 Kč/t, to je meziroční nárůst o 8,1 % [25].

Možné omezující podmínky při pěstování žita

Jedním z problému při pěstování žita v zemědělských podnicích je správný výběr odrůdy. Při použití klasických odrůd žita může u pěstované komodity dojít k napadení námelem. Pokud se ovšem nepěstuje speciálně na uměle infikovaných a speciálně upravených žitných porostech. Pro předcházení tomuto napadení je možno použitím

hybridních odrůd, které jsou specifické zvýšenou tvorbou pylu. Vzhledem k tomu, že pylová zrna a askospory námele jsou vzájemnými konkurenty, dá se tímto použitím zvýšit ochrana kvetoucích klasů před napadením námelem.

Pro kvalitní zpracování žita ve zpracovatelském průmyslu je důležitá kvalita zrna, pokud dojde během dozrávání k porůstání, zhoršují se i užitkové vlastnosti a mouka se musí technologicky upravovat.

Z důvodu úbytku počtu chovaných prasat a skotu se produkce na výrobu krmných směsí snížila a zelené žito je využíváno jako substrát k výrobě biopaliv. Pro bioplynové stanice je žito hodnoceno jako ideální ozimá plodina pro první sklizeň již v polovině června a může hradit nedostatek kukuřice v tomto období.

4.8 Bilance výroby a spotřeby ovsa a jeho ekonomika

Produkční plocha ovsa v sezoně 2012/13 meziročně vzrostla z historicky nejnižší hodnoty předchozího roku o 12,4 % tj. na 50,8 tis. ha. Produkce ovsa však v porovnání s předchozím rokem vzrostla jen o 4,7 %, a to na 172,0 tis. t, což byl důsledek poklesu průměrného výnosu o 6,6 %, tj. pna 3,39 t/ha. Došlo ke zvýšení počátečních zásob o 59,9 % na 24,3 tis. t. Dovozem 0,5 tis. t se celková nabídka meziročně zvýšila o 9,5 % na 196,8 tis. t. V marketingovém roce 2012/13 je předpokládán pokles objemu vývozu ovsa na 32,0 tis. t. Při nárůstu domácí spotřeby je předpokládané celkové užití ovsa oproti předchozímu roku o 5,5 % vyšší tj. 164,0 tis.t. Ceny zemědělských výrobců krmného ovsa v roce 2012 vzrostly na maximum 4 422 Kč/t v září, s následným snížením na konečnou hodnotou 4 418 Kč/t s předpokladem dalšího růstu. Průměrná roční CZV vzrostla meziročně o 12,4 % na 4 002 Kč/t.

Možné omezující podmínky při pěstování ovsa

Pěstování ovsa je soustředěno hlavně do podhorských oblastí a na pozemky s nižší úrodností půdy. Možnost využití zjednodušených technologií, zakládání porostů je omezeno jen na vhodná stanoviště a po lepších předplodinách. Pokud budou tyto podmínky dodrženy, pak by mohly být zjednodušené minimalizační technologie založení ovsa stejně úspěšné jako u ječmene jarního [26].

Oves podobně jako žito je možné zařadit k obilovinám s ubývajícím sklizňovou plochou. Jeho tržní cena se odvíjí od poptávky krmení pro koně a plemenná zvířata a rovněž na poptávce potravinářského průmyslu po ovsu bezduchem.

Oves se zřejmě bude více uplatňovat po restrukturalizaci marginálních oblastí, kde dochází k úbytku orné půdy a rostlinná výroba se zde zaměřuje na produkci obilovin pro energetické využití a na náhradu běžných obilovin např. maloobjemovými cereáliemi.

4.9 Bilance výroby a spotřeby triticales a jeho ekonomika

Triticale se v roce 2012 pěstovalo na ploše 44,2 tis. ha což je meziročně nárůst o 1,6 % a průměrný výnos byl 4,31 t/ha, meziročně nižší o 4,6 %. Sklizeň činila 190,4 tis. t, tj. ve srovnání s předchozím rokem o 3,3 % méně. Stav počátečních zásob pro sezonu 2012/13 výrazně vzrostl na 42,6 tis. t, tedy o 70,4 %. Předpokládá se zvýšení domácí spotřeby na 171,0 tis. t, a tím i vyšší celkové užití v objemu 196,0 tis. t (meziročně více o 9,2 %). Objem vývozu v roce 2012/13 je očekáván 25,0 tis. t, dovoz se předpokládá minimální, v objemu 0,5 tis. t. Ceny triticales v roce 2012 byly podle šetření MZe srovnatelné s úrovní cen krmného ječmene.

Možné omezující podmínky při pěstování triticales

O triticales je možné hovořit jako o perspektivní krmné obilovině, i když se stále nedoceními vlastnostmi - vyšší obsah bílkovin, příznivá skladba aminokyselin a přítomnost lyzinu. Pokud se zaměříme na jeho výměru, zvýšila se o 5,9 %. Pro jeho specifickou krmnou hodnotu je nutné farmářskou cenu žitovce hodnotit o něco výše, než u krmného ječmene.

Potravinářský je využíván pro výrobu mouky na chléb, ale receptura pro výrobu se musí upravovat vzhledem k tomu, že nemá stejný obsah lepku jako pšenice.

Pěstování triticales se může uplatnit i na půdách chudých na živiny a nadzemní fytomasu použít pro výrobu biopaliv.

4.10 Bilance výroby a spotřeby kukuřice na zrno a její ekonomika

Kukuřice se v roce 2012/13 pěstovala na ploše 119,3 tis. ha což je o 5 % více než v roce 2008/09, hektarový výnos byl vyšší o 3 %. Produkce kukuřice byla vyšší celkem o 8 %, tedy 928,1 tis.t. Domácí spotřeba klesla na 467 tis.t, to je o 31 % méně. Míra soběstačnosti se tak v sezoně 2012/13 zvýšila na 198,7% oproti 127,5% v sezoně 2008/09. Ceny zemědělských výrobců se i u kukuřice po propadu v roce 2009/10 dostaly na hodnotu přibližně stejnou jako na začátku sledovaného období, přesněji na 4 718 Kč/t, což je o 2 % více [25].

Omezující podmínky při pěstování kukuřice na zrno

Termín sklizně u kukuřice na zrno může výrazně ovlivnit jeho ekonomiku. Je dán vlhkostí zrna a záměrem na jeho využití a má vliv na dosažení maximální kvality a nejvyšší ziskovosti.

Ke ztrátám ve výnosech u kukuřice rovněž dochází působením zavíječe kukuřičného.

U pěstování na zrno se tedy dá hovořit o závislosti na aplikaci syntetických pesticidů.

Při výběru stanoviště pro produkci kukuřice je třeba zohlednit nevýhodu pěstování na svazích, kde se zvyšuje nebezpečí eroze. Dále je potřeba počítat s tím, že s růstem nadmořské výšky klesá výnos biomasy a zrna zpravidla nedozrávají.

Kukuřici s jejími možnostmi šrotování a různými metodami konzervace vlhkého zrna se řadí mezi nejefektivnější plodinu ve výživě skotu. Vlhké kukuřičné zrno má ovšem i velký význam ve výživě monogastrů a to hlavně prasat. Využití zrna je možné rovněž v bioplynových stanicích.

Vzhledem k perspektivě této komodity a vysokým produkčním schopnostem, můžeme očekávat, že se bude plocha na pěstování kukuřice dále zvětšovat.

5 Výsledky a diskuze

5.1 Ekonomika výroby kukuřice na zrno podle výrobních oblastí

U kukuřice na zrno byla vyhodnocena jako nejproduktivnější výrobní oblast kukuřičná a řepařská. Ve větší míře je pěstována v bramborářské výrobní oblasti, kde jsou vykazovány i nižší výrobní náklady a to díky nižším nákladům na hnojiva. Avšak výnosový potenciál je v této oblasti nižší a zrno zde dozrává jen v klimaticky příznivějších letech. Je možné se zde ztotožňovat s tím, že s růstem nadmořské výšky klesá výnos a zrna zpravidla nedozrávají.

Náklady na pěstování kukuřice na zrno spolu s pšenicí ozimou jsou podstatně vyšší než je tomu u ostatních zrnin v rostlinné výrobě. U kukuřice na zrno realizační cena ve sledovaném období převyšovala vynaložené náklady na 1t produkce průměrně o 48 %. Nejpriznivějším rokem vzhledem k hektarovému výnosu byl rok 2011. V roce 2007 se realizační cena pohybovala na nejvyšší hodnotě, ale vzhledem k tržnosti si nejlépe vedla tato komodita v roce 2012, kdy dosahovala 84 %. Znamená to tedy, že v roce 2007 byla prodávána za nejlepší realizační cenu, která převyšovala náklady a míra rentability dosahovala 64 %. Průměrné náklady za sledovaná období dosahovaly částky 25.988 Kč/ha, což bylo nejvíce ze všech sledovaných zrnin. Jako již tradičně značnou část tvořily náklady na hnojiva, které jsou započítány do přímých materiálových nákladů.

Pro podniky je nejpriznivější vzhledem k vysokému výnosovému potenciálu pěstovat tuto komoditu v lepších přírodních podmínkách, kde bude její ekonomika nejefektivnější.

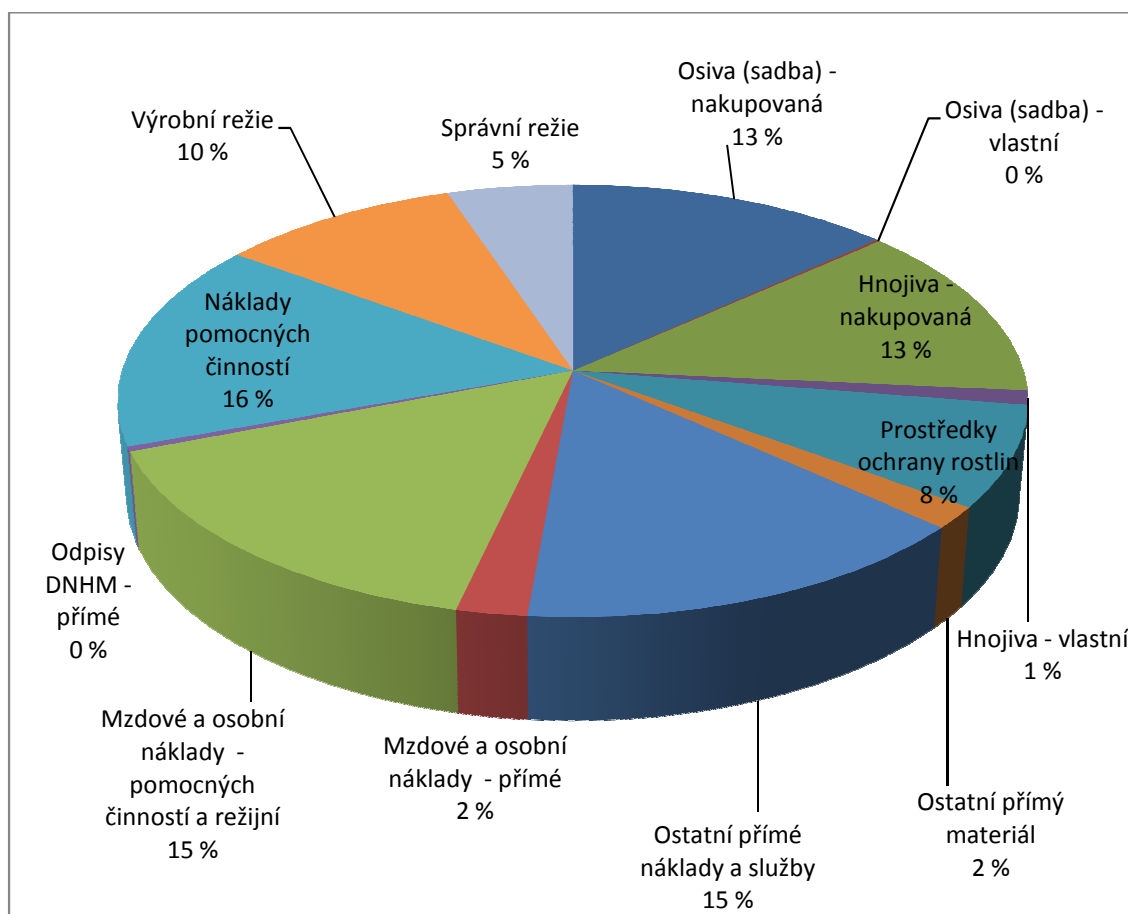
Tabulka č.6: Kukuřice na zrno podle výrobních oblastí

Ukazatel	Měrná jednotka	Výrobní oblast	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Prodané množství	t/ha	K a Ř	4.21	5.85	5.5	6.16	6.76	8.18
		B	4.89	5.2	5.59	5.02	6.31	7.21
		BO a H	-	-	-	-	-	-
		Celkem	4.29	5.78	5.51	6.04	6.69	7.94
Hektarový výnos	t/ha	K a Ř	6.78	9.26	8.32	8.01	9.9	9.74
		B	8.15	7.59	8.14	6.34	9.22	8.66
		BO a H	-	-	-	-	-	-
		Celkem	6.94	9.09	8.3	7.83	9.79	9.47
Tržnost	%	K a Ř	62	63	66	77	68	84
		B	60	69	69	79	68	83
		BO a H	-	-	-	-	-	-
		Celkem	62	64	66	77	68	84
Průměrná realizační cena	Kč/t	K a Ř	5 007	3 678	2 494	3 672	4 042	4 336
		B	4 721	3 313	2 492	3 522	3 066	4 358
		BO a H	-	-	-	-	-	-
		Celkem	4 967	3 645	2 494	3 658	3 895	4 341
Vlastní náklady výrobku	Kč/t	K a Ř	3 098	2 201	2 421	2 658	2 541	2 720
		B	2 636	2 687	2 190	2 625	2 314	2 797
		BO a H	-	-	-	-	-	-
		Celkem	3 031	2 241	2 392	2 655	2 507	2 737
Míra rentability (z realizačních cen)	%	K a Ř	62	67	3	38	59	59
		B	79	23	14	34	32	56
		BO a H	-	-	-	-	-	-
		Celkem	64	63	4	38	55	59

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

Zatímco podle doc. Ing. Josefa Hurta, CSc. je za výnosový strop u obilovin pokládáno deset tun z hektaru, tak u kukuřice je reálný výnos až třicet tun z hektaru [28]. Podle zjištěných údajů za uvedené roky se v našich podmínkách pohybovaly výnosy u kukuřice do 10 t za hektar. Je tedy nutné se zaměřit na možná řešení v této oblasti, ale na druhé straně je potřeba se zamyslet i o možném využití, jestli bychom při tak vysokém výnosu měli pro tuto obilovinu odbyt. Pokud nemá podnik zajištěn marketing, pak se mu vynaložené náklady a úsilí nemohou vrátit.

Graf č. 9: Rozdělení nákladů výroby - Kukuřice na zrno - průměr 2007-2012

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

Tabulka č. 7: Rozdělení nákladů výroby - Kukuřice na zrno - průměr 2007-2012

Přímé materiálové náklady celkem	9 542 Kč/ha
Ostatní přímé náklady a služby	3 815 Kč/ha
Mzdové a osobní náklady celkem	4 600 Kč/ha
Odpisy DNHM - přímé	94 Kč/ha
Náklady pomocných činností	4 057 Kč/ha
Výrobní režie	2 557 Kč/ha
Správní režie	1 324 Kč/ha
Vlastní náklady celkem	25 988 Kč/ha

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

5.2 Ekonomika výroby pšenice jarní podle výrobních oblastí

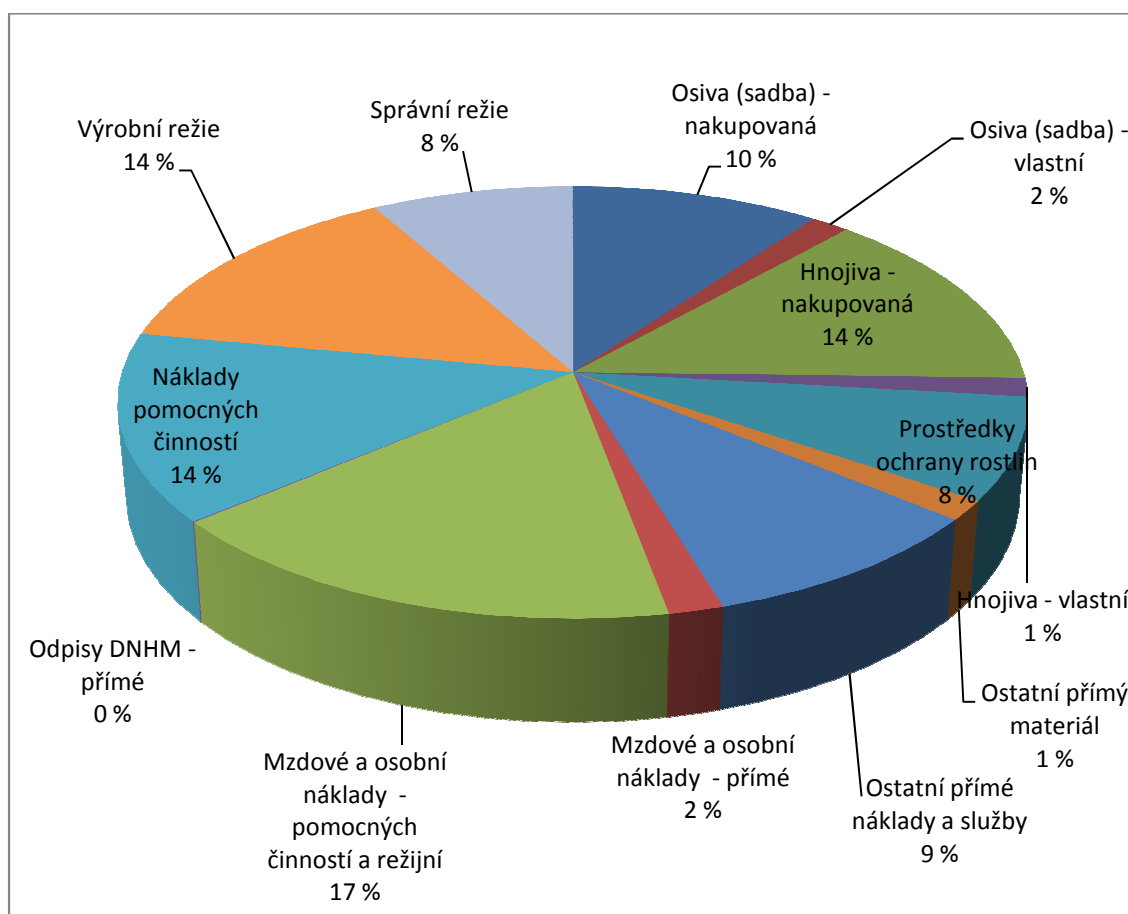
Podíl jarní pšenice kolísá a to především závisí na podzimním a zimním průběhu počasí a také na předplodině. Je možné ji využít i jako krycí plodinu pro podsev jetelovin. Nejintenzivnější oblast z hlediska výnosů byla vyhodnocena oblast kukuřičná a řepašská, kdy v roce 2012 dosáhla nejvyšších výnosů za sledované období 5,03 t/ha. Nejnižší výnos byl zaznamenán v roce 2007 v BO a H oblastech. Výnosy jsou citlivé na nepříznivé klimatické podmínky, mohou dosahovat stejných výnosů při dodržování agrotechniky a sklizeň může být realizovatelná za cenu potravinářské pšenice.

Tabulka č. 8: Pšenice jarní podle výrobních oblastí

Ukazatel	Měrná jednotka	Výrobní oblast	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Prodané množství	t/ha	K a Ř	1.74	1.41	1.41	1.53	2.62	1.36
		B	2.85	1.66	2.63	1.56	2.27	1.81
		BO a H	0.59	3.81	-	3.07	0.47	3.18
		Celkem	2.06	1.55	1.89	1.71	2.02	1.77
Hektarový výnos	t/ha	K a Ř	3.38	4.8	3.68	4.19	4.06	5.03
		B	3.27	4.55	3.54	3.47	4.57	4.37
		BO a H	3.11	3.74	-	3.29	4.17	3.49
		Celkem	3.33	4.69	3.67	3.68	4.31	4.57
Tržnost	%	K a Ř	51	29	38	37	65	27
		B	87	36	74	45	50	41
		BO a H	19	102	-	93	11	91
		Celkem	62	33	51	46	47	39
Průměrná realizační cena	Kč/t	K a Ř	4 263	4 416	2 875	4 263	3 720	4 963
		B	3 816	5 613	3 646	4 236	4 641	4 948
		BO a H	4 592	4 042	-	3 855	4 345	5 172
		Celkem	4 055	4 807	3 341	4 170	4 207	5 002
Vlastní náklady výrobku	Kč/t	K a Ř	4 251	2 868	4 224	3 590	3 516	4 020
		B	3 859	2 877	3 803	3 876	3 381	3 435
		BO a H	4 182	3 389	-	2 871	3 514	3 547
		Celkem	4 115	2 881	4 023	3 675	3 453	3 742
Míra rentability (z realizačních cen)	%	K a Ř	0	54	-32	19	6	23
		B	-1	95	-4	9	37	44
		BO a H	10	19	-	34	24	46
		Celkem	-1	67	-17	13	22	34

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

Graf č. 10: Rozdělení nákladů výroby - Pšenice jarní - průměr 2007-2012

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

Tabulka č. 9: Rozdělení nákladů výroby - Pšenice jarní - průměr 2007-2012

Přímé materiálové náklady celkem	6 094 Kč/ha
Ostatní přímé náklady a služby	1 597 Kč/ha
Mzdové a osobní náklady celkem	3 137 Kč/ha
Odpisy DNHM - přímé	12 Kč/ha
Náklady pomocných činností	2 382 Kč/ha
Výrobní režie	2 345 Kč/ha
Správní režie	1 392 Kč/ha
Vlastní náklady celkem	16 569 Kč/ha

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

Vzhledem k tržnosti byl nejlepším rokem 2007, kdy bylo jak je vidět v tabulce č. 8 v poměru k hektarovým výnosům prodáno nejvíce této suroviny, ale míra rentability se pohybovala v záporných číslech. Z toho vyplývá, že realizační ceny v tomto roce

nepřesáhly vynaložené náklady na produkci. Neúspěšnějším rokem v souvislosti s efektivitou výroby byl rok 2008, kdy se míra rentability pohybovala na 67 %.

Průměrné náklady za sledovaná období dosahovaly částky 16 569 Kč/ha. Nejvyšší nákladovou část tvořily mzdové náklady, které jsou započítány do přímých materiálových nákladů.

5.3 Ekonomika výroby pšenice ozimé podle výrobních oblastí

Pšenice ozimá patří k nejpěstovanější plodině v České republice s výnosovou a odbytovou stabilitou. Realizační ceny ve všech výrobních oblastech převyšují náklady.

V období let 2007-2012 se tržnost v průměru pohybovala v rozmezí 77-96 %. Vývoj tržeb byl ovlivněn, jak pohybem realizačních cen, tak podílem prodané suroviny na celkové vyrobené produkci. Nejlepší tržnost byla monitorovaná v roce 2012, kdy v kukuřičné a řepařské oblasti dosáhla dokonce 105 %, ale míra rentability z realizačních cen dosahovala jen 18 %. Naopak v roce 2008 byla tržnost nižší o 28 % než v roce 2012, ale míra rentability se pohybovala na 46 %. V roce 2009 dokonce vykazovala míry rentability záporných hodnot, z čehož vyplývá, že realizační ceny nepokryly náklady spojené s produkcí.

Nejnižší hektarové výnosy byly zaznamenány v roce 2012 ve všech sledovaných výrobních oblastech a vůbec nejnižší v roce 2007 v BO a H oblasti 4,76 t/ha. Naopak nejvyšší hektarový výnos byl v roce 2008 v K a Ř oblasti. Jako nejintenzivnější oblast pro pěstování pšenice ozimé je možné vyhodnotit oblast K a Ř, i když v B oblasti se jí také špatně nevedlo.

Tabulka č. 10: Pšenice ozimá podle výrobních oblastí

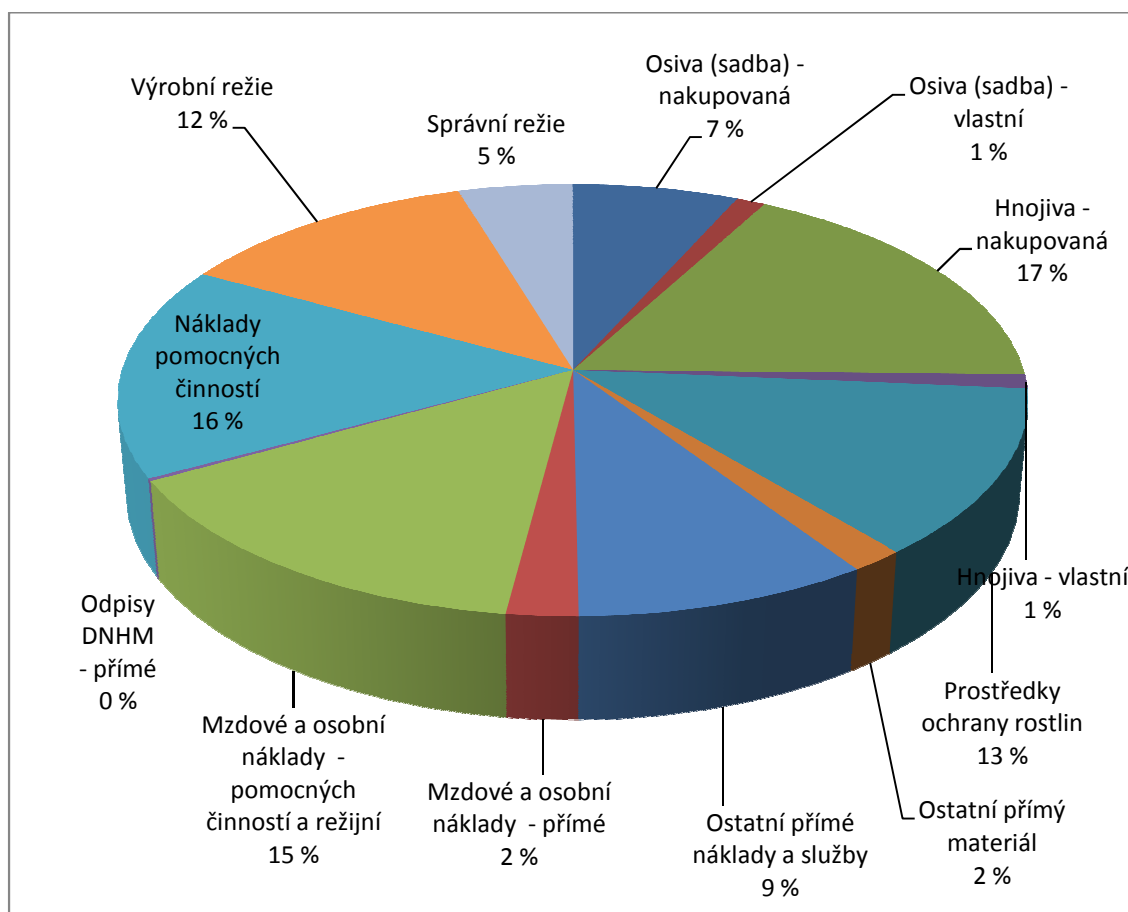
Ukazatel	Měrná jednotka	Výrobní oblast	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Prodané množství	t/ha	K a Ř	4.21	5.07	5.61	5.19	5.45	4.92
		B	3.99	4.89	5.21	4.35	4.61	4.83
		BO a H	3.58	3.61	4.43	4.21	4.09	3.86
		Celkem	4.02	4.74	5.23	4.69	4.85	4.68
Hektarový výnos	t/ha	K a Ř	5.13	6.6	5.93	5.63	6.54	4.69
		B	5.12	6.15	5.47	5.16	6.31	4.98
		BO a H	4.82	5.19	4.89	4.76	5.57	4.96
		Celkem	5.07	6.18	5.55	5.3	6.27	4.86
Tržnost	%	K a Ř	82	77	95	92	83	105
		B	78	80	95	84	73	97
		BO a H	74	70	91	88	73	78
		Celkem	79	77	94	88	77	96
Průměrná realizační cena	Kč/t	K a Ř	4 581	4 196	2 589	3 502	4 312	5 264
		B	4 157	3 785	2 560	3 408	4 382	4 533
		BO a H	4 014	3 857	2 499	3 013	4 091	4 637
		Celkem	4 342	3 991	2 563	3 393	4 307	4 856
Vlastní náklady výrobu	Kč/t	K a Ř	3 217	2 704	3 064	2 971	3 075	4 771
		B	2 895	2 719	3 063	3 001	2 899	3 874
		BO a H	2 849	2 811	2 886	2 968	2 972	3 303
		Celkem	3 039	2 726	3 035	2 982	2 984	4 107
Míra rentability (z realizačních cen)	%	K a Ř	42	55	-16	18	40	10
		B	44	39	-16	14	51	17
		BO a H	41	37	-13	2	38	40
		Celkem	43	46	-16	14	44	18

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

Vlivem globalizace nás samozřejmě ovlivní i vývoj na Ukrajině a v Rusku, jelikož tyto země patří k největším pěstitelům této komodity a jakákoliv nestabilita se projeví v cenách na světových a evropských komoditních burzách.

Průměrné náklady za sledované období dosahovaly částky 19 613 Kč/ha. Nejvyšší nákladovou část tvořily náklady za nakupovaná hnojiva celých 17 %, které jsou započítány do přímých materiálových nákladů.

Graf č. 11: Rozdělení nákladů výroby - Pšenice ozimá - průměr 2007-2012

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

Tabulka č. 11: Rozdělení nákladů výroby - Pšenice ozimá - průměr 2007-2012

Přímé materiál.nákl. celkem	7 967 Kč/ha
Ostatní přímé náklady a služby	1 806 Kč/ha
Mzdové a osobní nákl. celkem	3 341 Kč/ha
Odpisy DNHM - přímé	39 Kč/ha
Náklady pomocných činností	3 125 Kč/ha
Výrobní režie	2 423 Kč/ha
Správní režie	912 Kč/ha
Vlastní náklady celkem	19 613 Kč/ha

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

5.4 Ekonomika výroby ovsa podle výrobních oblastí

U této plodiny se její uplatnění může i nadále zaměřovat na krmení pro koně. Vzhledem k tomu, že se v ČR stavy koní od roku 1996 stále zvyšují i díky tomu, že je jejich obliba spatřována ve volnočasových aktivitách.

Již řadu let jsou prováděny nejrůznější výzkumy, které zjišťují, do jaké míry je pro lidský organismus prospěšná kyselina ferulová, kterou oves obsahuje. Je tedy známo to, že podporuje spalování tuků a nárůst svalové hmoty a v době, kdy se značná část populace snaží o zdravý životní styl, by tato plodina mohla znamenat cestu.

Co se týkalo hektarových výnosů, patřila oblast K a Ř v roce 2011 k nejproduktivnější 4,53 t/ha. Naopak k nejméně produktivní patřila v roce 2010 oblast bramborářská 2,71 t/ha.

Nejlepší tržnost byla zaznamenána v roce 2010, ale současně se v tomto roce míra rentability nacházela v záporných hodnotách, znamená to tedy, že realizační ceny nepokryly náklady spojené s produkcí. Z uvedených hodnot v tabulce vyplývá, že nejlepší míra rentability byla vykázána v roce 2008, kdy se produkce prodávala za nejlepší ceny.

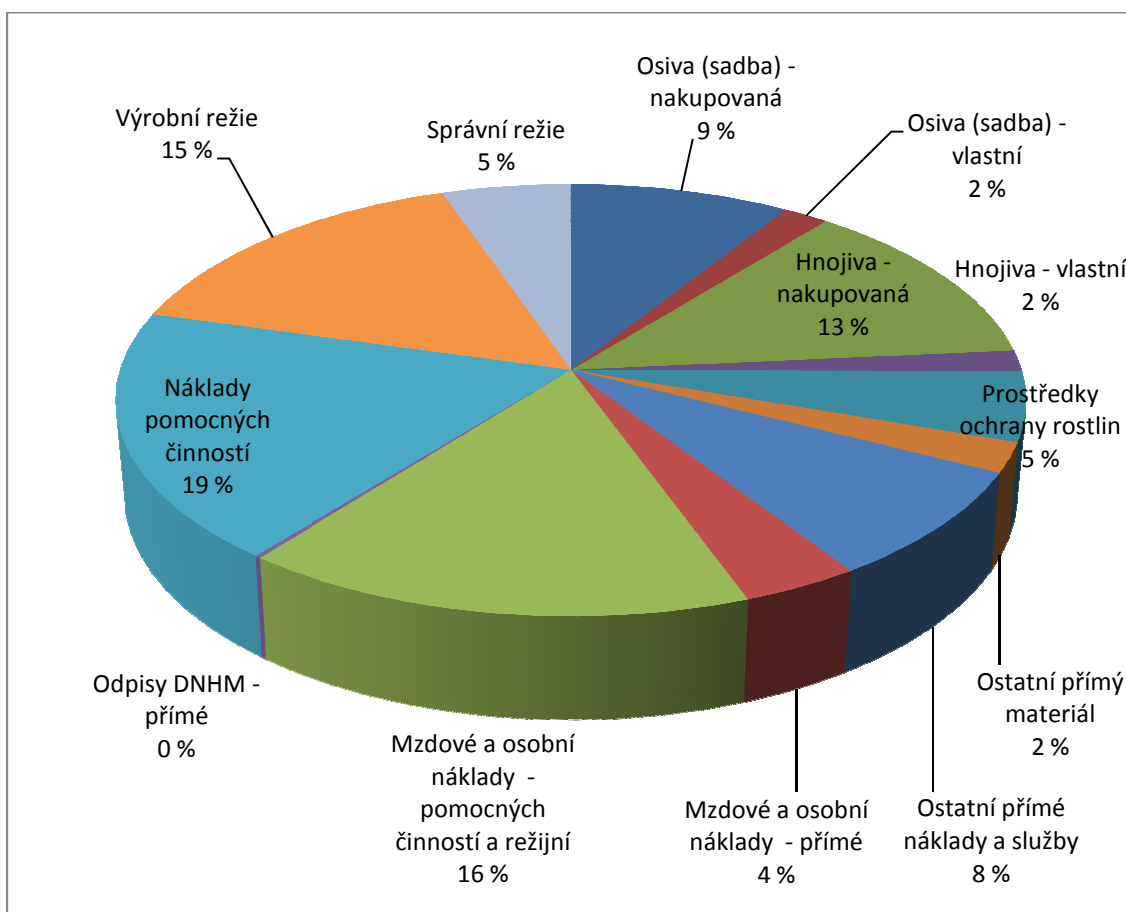
Průměrné náklady za sledované období dosahovaly částky 12 343 Kč/ha. Nejvyšší nákladovou část tvořily náklady pomocných činností 19 %, které jsou započítány do přímých materiálových nákladů.

Tabulka č. 12: Oves podle výrobních oblastí

Ukazatel	Měrná jednotka	Výrobní oblast	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Prodané množství	t/ha	K a Ř	2.18	1.32	2.23	0.93	4.94	0.97
		B	2.2	2.64	1.72	2.45	2.5	2.47
		BO a H	2.64	1.94	1.67	2.12	2.42	2.06
		Celkem	2.36	2.31	1.74	2.23	2.57	2.15
Hektarový výnos	t/ha	K a Ř	2.85	3.05	3.64	3.07	4.53	3.66
		B	2.92	3.52	3.64	2.71	4.03	3.82
		BO a H	3.09	3.55	3.35	2.79	3.45	3.65
		Celkem	2.98	3.5	3.53	2.76	3.81	3.73
Tržnost	%	K a Ř	76	43	61	30	109	27
		B	75	75	47	90	62	65
		BO a H	85	55	50	76	70	56
		Celkem	79	66	49	81	67	58
Průměrná realizační cena	Kč/t	K a Ř	4 422	4 364	5 738	3 051	3 912	4 611
		B	4 526	4 577	3 152	3 090	4 040	4 818
		BO a H	2 851	4 739	2 530	2 891	4 066	4 829
		Celkem	3 831	4 622	3 148	3 007	4 040	4 814
Vlastní náklady výrobu	Kč/t	K a Ř	2 967	3 465	3 995	3 199	2 555	3 384
		B	3 258	2 719	2 781	3 427	2 906	3 526
		BO a H	3 043	2 760	3 166	3 178	3 339	3 134
		Celkem	3 157	2 768	3 013	3 305	3 055	3 344
Míra rentability (z realizačních cen)	%	K a Ř	49	26	44	-5	53	36
		B	39	68	13	-10	39	37
		BO a H	-6	72	-20	-9	22	54
		Celkem	21	67	4	-9	32	44

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

Graf č. 12: Rozdělení nákladů výroby - Oves - průměr 2007-2012

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

Tabulka č. 13: Rozdělení nákladů výroby - Oves - průměr 2007-2012

Přímé materiál.nákl. celkem	4 014 Kč/ha
Ostatní přímé náklady a služby	1 021 Kč/ha
Mzdové a osobní nákl. celkem	2 437 Kč/ha
Odpisy DNHM - přímé	23 Kč/ha
Náklady pomocných činností	2 305 Kč/ha
Výrobní režie	1 898 Kč/ha
Správní režie	646 Kč/ha
Vlastní náklady celkem	12 343 Kč/ha

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

5.5 Ekonomika výroby žita podle výrobních oblastí

U žita bohužel nikdy nebude takový výnosový potenciál jako u kukuřice. Především proto, že se pěstuje na horších půdách než kukuřice. Žito má nejvyšší potenciál jako

substrát pro BPS v jeho mléčné zralosti. Pro provoz BPS je nezbytná produkce bioplynu s co nejvyšším obsahem metanu.

V marginálních oblastech zůstane významnou plodinou pro udržení setrvalého hospodaření a těchto oblastí má Česká republika mnoho. Rovněž jeho suchovzdornost může vzhledem k oteplování znamenat další možnosti uplatnění.

Co se týkalo hektarových výnosů, patřila oblast bramborářská v roce 2011 k nejproduktivnější 6,04 t/ha. Naopak k nejméně produktivní patřila v roce 2010 oblast kukuřičná a řepařská 2,95 t/ha.

Tabulka č. 14: Žito podle výrobních oblastí

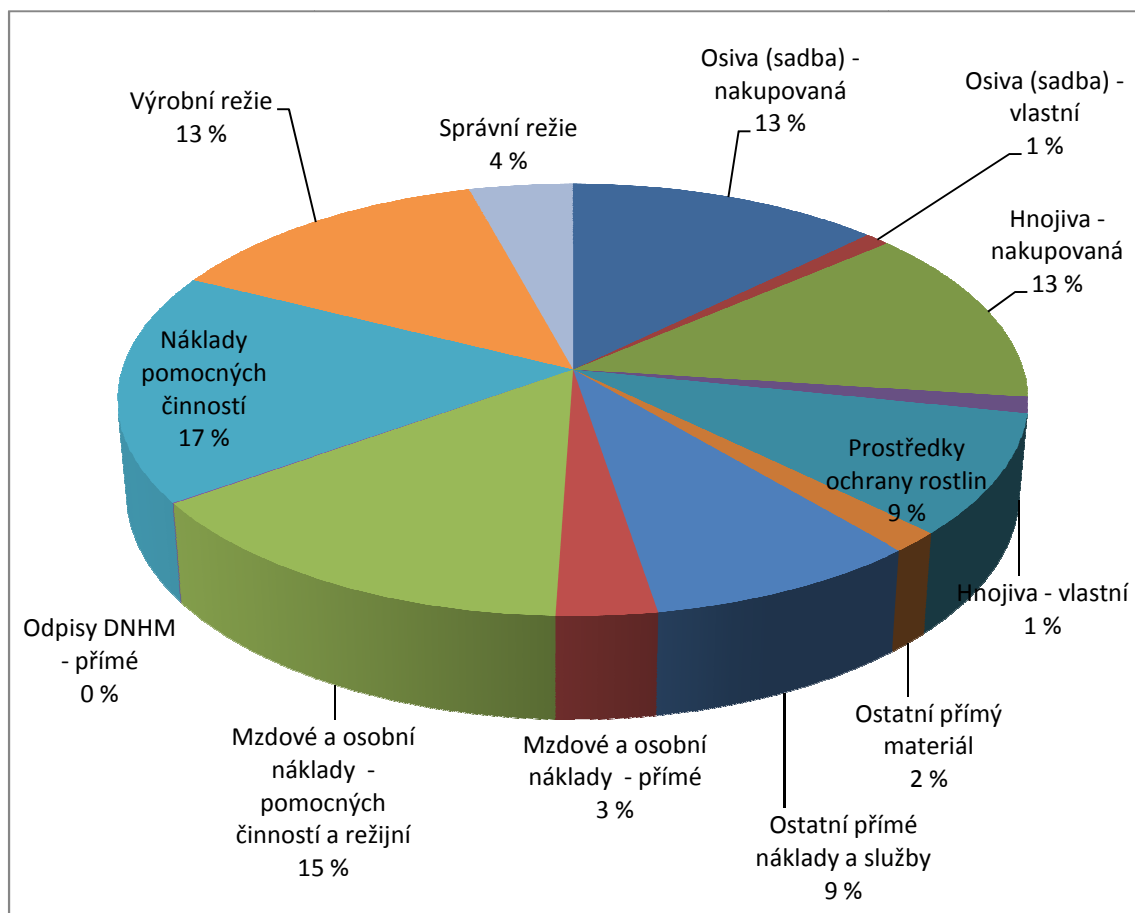
Ukazatel	Měrná jednotka	Výrobní oblast	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Prodané množství	t/ha	K a Ř	3.02	3.21	2.51	4.22	1.75	1.9
		B	4.12	3.8	4.95	4.87	4	5.26
		BO a H	4.22	4.66	5.32	5.24	6.1	3.4
		Celkem	3.95	4.19	4.94	5.04	4.86	4.11
Hektarový výnos	t/ha	K a Ř	3.65	4.43	3.38	2.95	3.25	3.87
		B	4.96	5.41	4.72	4.45	6.04	5.37
		BO a H	5.2	5.16	4.99	4.31	5.62	5.3
		Celkem	4.82	5.15	4.75	4.3	5.67	5.2
Tržnost	%	K a Ř	83	72	74	143	54	49
		B	83	70	105	109	66	98
		BO a H	81	90	107	122	109	64
		Celkem	82	81	104	117	86	79
Průměrná realizační cena	Kč/t	K a Ř	5 070	4 347	2 584	3 180	3 237	4 249
		B	4 621	4 650	2 695	2 744	4 303	4 982
		BO a H	4 455	4 357	2 584	3 124	4 387	5 530
		Celkem	4 603	4 444	2 625	2 984	4 329	5 158
Vlastní náklady výrobku	Kč/t	K a Ř	3 750	3 220	3 465	3 779	3 930	3 622
		B	2 528	2 569	2 739	2 751	2 422	2 866
		BO a H	2 329	2 213	2 366	2 833	2 531	2 877
		Celkem	2 608	2 448	2 569	2 833	2 526	2 922
Míra rentability (z realizačních cen)	%	K a Ř	35	35	-25	-16	-18	17
		B	83	81	-2	0	78	74
		BO a H	91	97	9	10	73	92
		Celkem	76	82	2	5	71	77

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

Nejlepší tržnost byla zaznamenána v roce 2010 117 %, je tedy zřejmé, že se v uvedeném roce prodalo nejvíce suroviny v poměru k hektarovým výnosům. Nejlepší míra rentability byla vykázána v roce 2008 a dokonce v oblastech BO a H dosahovala 97 %.

Průměrné náklady za sledované období dosahovaly částky 14 975 Kč/ha. Nejvyšší nákladovou část tvořily náklady pomocných činností 17 %, které jsou započítány do přímých materiálových nákladů.

Graf č. 13: Rozdělení nákladů výroby - Žito - průměr 2007-2012

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

Tabulka č. 15: Rozdělení nákladů výroby - Žito - průměr 2007-2012

Přímé materiálové náklady celkem	5 813 Kč/ha
Ostatní přímé náklady a služby	1 286 Kč/ha
Mzdové a osobní náklady celkem	2 654 Kč/ha
Odpisy DNHM - přímé	9 Kč/ha
Náklady pomocných činností	2 578 Kč/ha
Výrobní režie	2 006 Kč/ha
Správní režie	629 Kč/ha
Vlastní náklady celkem	14 975 Kč/ha

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

5.6 Ekonomika výroby ozimého ječmene podle výrobních oblastí

Ječmen zaujímá po pšenici nejvýznamnější místo, protože je ze všech plodin v rostlinné výrobě nejstabilnější a patří k obilovinám s nejvyšší rentabilitou.

Ječmen z produkčních oblastí Hané a Polabí je sladařsky hodnotný, méně hodnotné jsou ječmeny sklizené ve vyšších polohách. Pro srovnání v roce 1958 bylo v ČSR 1588 sladoven a v roce 2008 jen 33 sladoven.

Co se týká hektarových výnosů, patřila oblast K a Ř v roce 2008 k nejproduktivnější 5,49 t/ha. Současně k nejméně produktivní patřila v roce 2012 rovněž oblast K a Ř 4,11 t/ha.

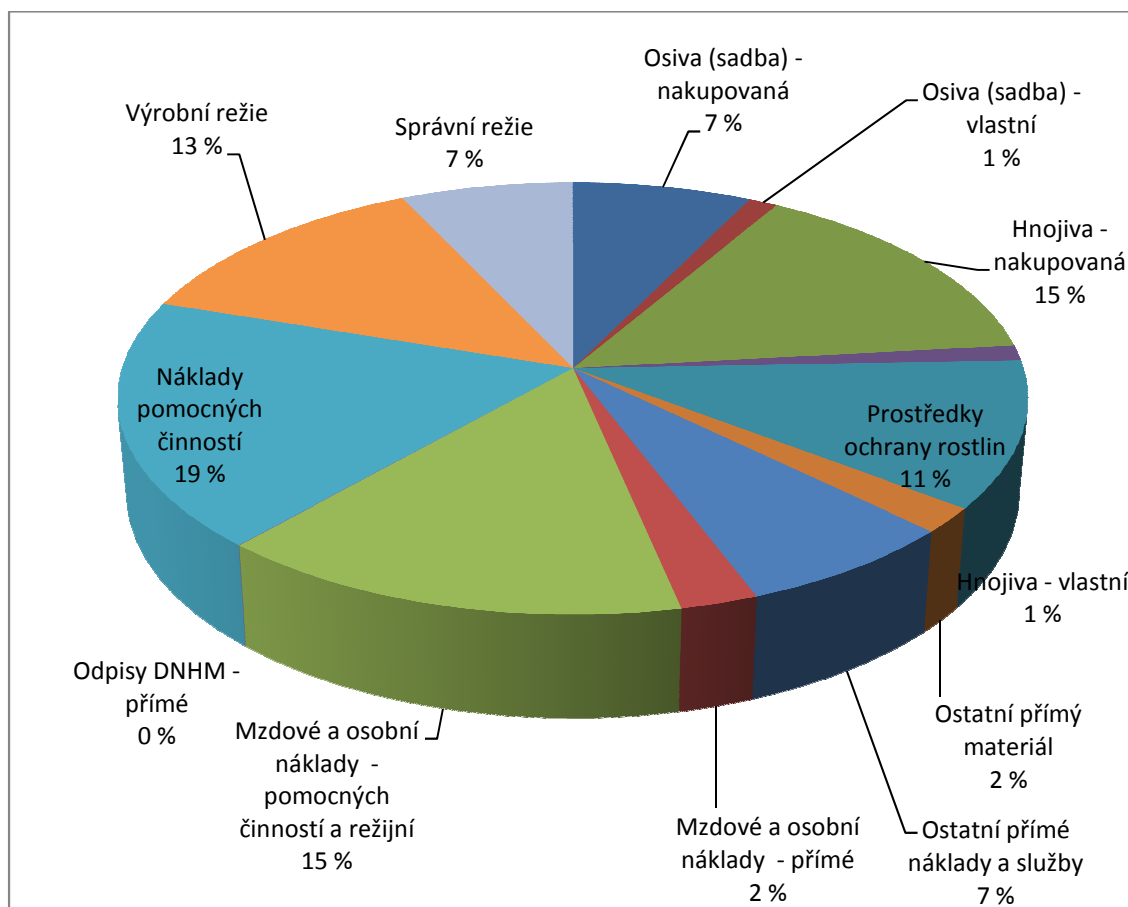
Tabulka č.16: Ječmen ozimý podle výrobních oblastí

Ukazatel	Měrná jednotka	Výrobní oblast	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Prodané množství	t/ha	K a Ř	2.35	3.02	2.68	2.37	2.4	3.18
		B	3.63	2.86	3.61	3.72	3.28	2.74
		BO a H	3.89	2.72	4.14	2.82	3.66	2.58
		Celkem	3.47	2.85	3.59	3.27	3.25	2.75
Hektarový výnos	t/ha	K a Ř	4.9	5.49	5.23	5.18	5.29	4.11
		B	5.02	4.93	4.94	4.66	5.02	4.34
		BO a H	4.43	4.44	4.6	4.3	4.71	4.38
		Celkem	4.84	4.9	4.9	4.64	4.98	4.32
Tržnost	%	K a Ř	48	55	51	46	45	77
		B	72	58	73	80	65	63
		BO a H	88	61	90	66	78	59
		Celkem	72	58	73	70	65	64
Průměrná realizační cena	Kč/t	K a Ř	3 388	3 821	2 149	2 532	4 005	3 421
		B	3 695	3 591	2 531	2 788	4 093	4 682
		BO a H	3 045	3 655	2 662	3 270	3 825	4 584
		Celkem	3 466	3 651	2 520	2 877	4 002	4 467
Vlastní náklady výrobku	Kč/t	K a Ř	2 503	2 646	2 773	2 772	3 116	4 351
		B	2 528	2 853	2 929	2 873	3 059	3 787
		BO a H	2 824	2 958	2 900	2 943	3 163	3 240
		Celkem	2 595	2 837	2 894	2 874	3 094	3 693
Míra rentability (z realizačních cen)	%	K a Ř	35	44	-23	-9	29	-21
		B	46	26	-14	-3	34	24
		BO a H	8	24	-8	11	21	41
		Celkem	34	29	-13	0	29	21

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

Nejlepší tržnost byla zaznamenána v roce 2009 zároveň se v tomto roce míra rentability nacházela v záporných hodnotách -13 %, znamená to tedy, že realizační ceny nepokryly náklady spojené s produkcí. Z uvedených hodnot v tabulce č. 16 vyplývá, že nejlepší míra rentability byla vykázána v roce 2007 34 %, kdy se produkce prodávala za nejlepší ceny.

Graf č. 14: Rozdělení nákladů výroby - Ječmen ozimý - průměr 2007-2012

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

Tabulka č. 17: Rozdělení nákladů výroby - Ječmen ozimý - průměr 2007-2012

Přímé materiálové náklady celkem	6 371 Kč/ha
Ostatní přímé náklady a služby	1 197 Kč/ha
Mzdové a osobní náklady celkem	2 955 Kč/ha
Odpisy DNHM - přímé	4 Kč/ha
Náklady pomocných činností	3 176 Kč/ha
Výrobní režie	2 201 Kč/ha
Správní režie	1 197 Kč/ha
Vlastní náklady celkem	16 733 Kč/ha

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

Průměrné náklady za sledované období dosahovaly částky 16 733 Kč/ha. Nejvyšší nákladovou část tvořily náklady pomocných činností 19 %, které jsou započítány do přímých materiálových nákladů.

5.7 Ekonomika výroby jarního ječmene podle výrobních oblastí

Druhá nejvýznamnější obilovina pěstovaná v České republice. V důsledku klesajících výnosů a snižování pěstitelské plochy, může v dalších letech znamenat vzestup cen u této komodity.

Tabulka č. 18: Ječmen jarní podle výrobních oblastí

Ukazatel	Měrná jednotka	Výrobní oblast	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Prodané množství	t/ha	K a Ř	3.10	4.19	5.23	5.25	4.78	3.81
		B	2.92	3.33	3.56	3.46	4	4.41
		BO a H	3.01	2.15	2.87	3.32	2.96	3.06
		Celkem	3.02	3.53	4.3	4.32	4.24	3.88
Hektarový výnos	t/ha	K a Ř	3.97	5.85	5.42	5.02	5.97	4.45
		B	3.69	4.59	4.31	4.08	5.35	4.81
		BO a H	3.58	3.8	3.77	3.67	4.66	4.14
		Celkem	3.8	5.05	4.79	4.48	5.56	4.52
Tržnost	%	K a Ř	78	72	96	105	80	86
		B	79	73	83	85	75	92
		BO a H	84	57	76	90	64	74
		Celkem	79	70	90	96	76	86
Průměrná realizační cena	Kč/t	K a Ř	4 890	5 612	3 911	3 418	4 651	5 029
		B	4 424	5 101	3 100	3 283	4 442	4 689
		BO a H	4 105	4 834	3 160	2 915	4 379	4 556
		Celkem	4 584	5 364	3 603	3 318	4 556	4 834
Vlastní náklady výrobku	Kč/t	K a Ř	3 362	2 526	3 005	2 872	2 827	4 000
		B	3 234	3 215	3 459	3 337	3 112	3 752
		BO a H	3 203	3 302	3 579	3 149	3 101	3 974
		Celkem	3 290	2 841	3 215	3 054	2 954	3 907
Míra rentability (z realizačních cen)	%	K a Ř	45	122	30	19	65	26
		B	37	59	-10	-2	43	25
		BO a H	28	46	-12	-7	41	15
		Celkem	39	89	12	9	54	24

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

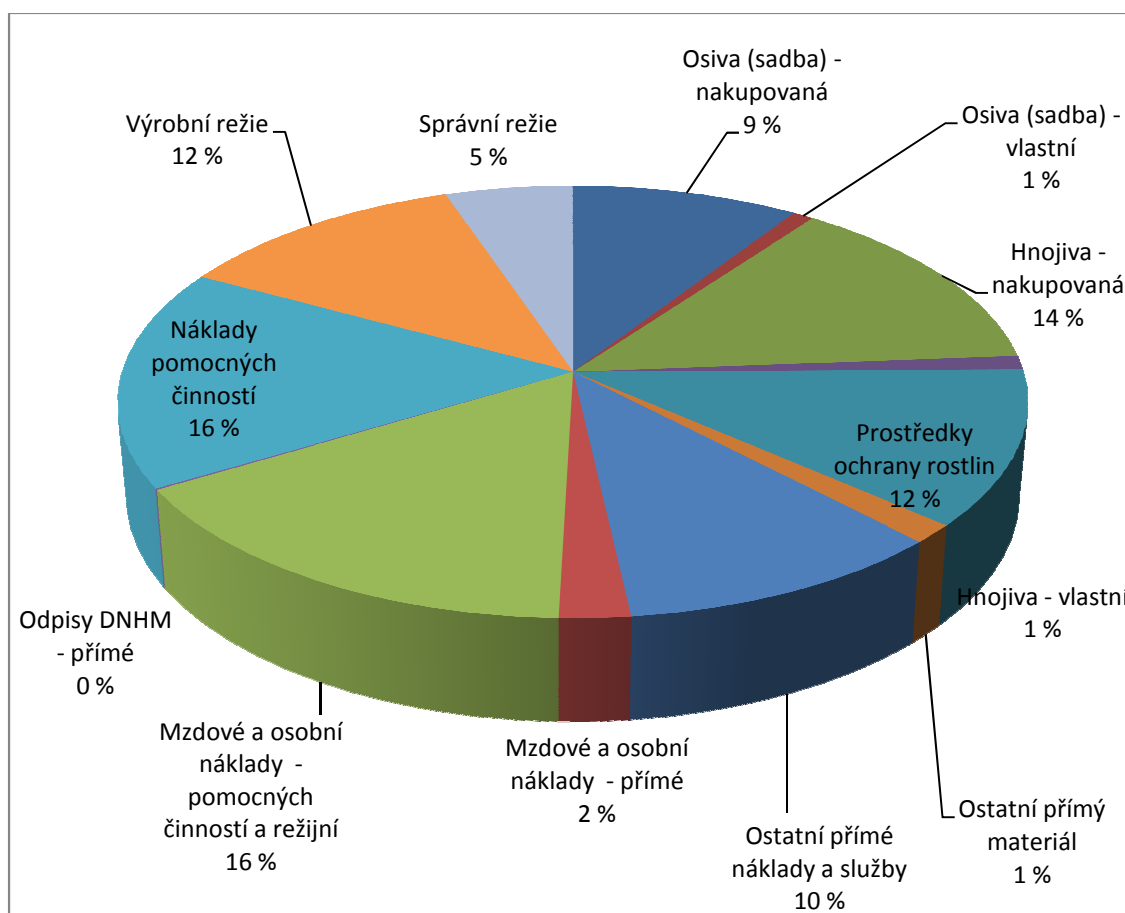
Co se týkalo hektarových výnosů, patřila oblast K a Ř v roce 2011 k nejproduktivnější 5,97 t/ha. Současně k nejméně produktivní patřila v roce 2007 rovněž oblast BO a H

3,58 t/ha. Nejpříznivější podmínky jsou v K a Ř oblasti, pokles směrem k méně příznivým podmínkám.

Nejpříznivější úroveň míry rentability bylo dosaženo v roce 2010 v K a Ř oblasti a to dokonce 122 %. Intenzita výroby příznivě ovlivňuje realizační cenu. Nejlepší tržnost byla zaznamenána v roce 2010 a to 96%.

Průměrné náklady za sledované období dosahovaly částky 17 647 Kč/ha. Nejvyšší nákladovou část tvořily náklady pomocných činností 17 %, které jsou započítány do přímých materiálových nákladů. Náklady mají tendenci ke zvyšování, vzhledem k vyšším vstupům v cenách průmyslových hnojiv.

Graf č. 15: Rozdělení nákladů výroby - Ječmen jarní - průměr 2007-2012

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

Tabulka č. 19: Rozdělení nákladů výroby - Ječmen jarní - průměr 2007-2012

Přímé materiálové náklady celkem	6 679 Kč/ha
Ostatní přímé náklady a služby	1 832 Kč/ha
Mzdové a osobní náklady celkem	3 198 Kč/ha
Odpisy DNHM - přímé	17 Kč/ha
Náklady pomocných činností	2 906 Kč/ha
Výrobní režie	2 102 Kč/ha
Správní režie	913 Kč/ha
Vlastní náklady celkem	17 647 Kč/ha

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

5.8 Ekonomika výroby triticales podle výrobních oblastí

Co se týkalo hektarových výnosů, patřila oblast B v roce 2008 k nejproduktivnější 5,24 t/ha, ale k nejméně produktivní patřila v roce 2010 oblast BO a H 3,51 t/ha. Nejpriznivější úroveň míry rentability bylo dosaženo v roce 2007 55 %. Nejlepší tržnost byla zaznamenána rovněž v roce 2007 a to 59 %.

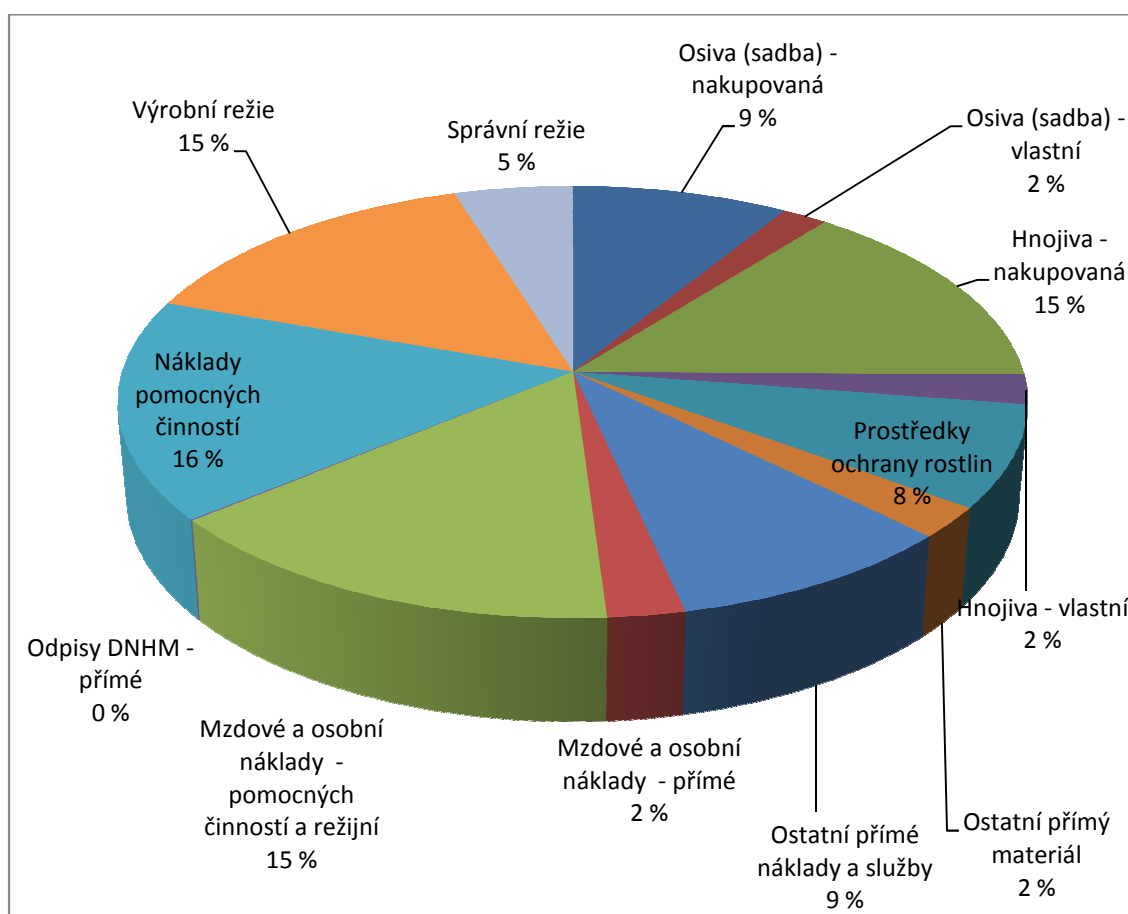
Průměrné náklady za sledované období dosahovaly částky 14 241 Kč/ha. Nejvyšší nákladovou část tvořily náklady za hnojiva nakupovaná a vlastní 17 %, které jsou započítány do přímých materiálových nákladů. Náklady mají tendenci ke zvyšování, vzhledem k vyšším vstupům v cenách průmyslových hnojiv.

Tabulka č. 20: Triticale podle výrobních oblastí

Ukazatel	Měrná jednotka	Výrobní oblast	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Prodané množství	t/ha	K a Ř	2.74	2.2	2.34	1.73	2.04	2.16
		B	2.24	2.55	2.69	1.91	2.76	2.46
		BO a H	3.06	2.61	1.85	1.44	1.23	1.56
		Celkem	2.59	2.5	2.37	1.73	2.2	2.14
Hektarový výnos	t/ha	K a Ř	3.62	5.18	3.92	4.5	3.55	4.12
		B	4.43	5.24	4.53	4.27	4.91	4.91
		BO a H	4.63	4.08	3.94	3.51	4.12	4.09
		Celkem	4.38	4.87	4.26	4.05	4.5	4.56
Tržnost	%	K a Ř	76	42	60	38	57	52
		B	51	49	59	45	56	50
		BO a H	66	64	47	41	30	38
		Celkem	59	51	56	43	49	47
Průměrná realizační cena	Kč/t	K a Ř	3 609	2 918	2 316	2 803	3 455	4 624
		B	3 783	3 177	3 335	3 141	3 300	4 077
		BO a H	3 823	3 132	2 315	3 408	3 622	4 392
		Celkem	3 772	3 118	2 951	3 171	3 373	4 213
Vlastní náklady výrobku	Kč/t	K a Ř	3 095	2 472	2 939	2 694	3 585	3 760
		B	2 294	2 442	2 593	2 760	2 842	2 945
		BO a H	2 438	3 115	2 915	3 381	3 375	3 441
		Celkem	2 441	2 623	2 729	2 928	3 062	3 170
Míra rentability (z realizačních cen)	%	K a Ř	17	18	-21	4	-4	23
		B	65	30	29	14	16	38
		BO a H	57	1	-21	1	7	28
		Celkem	55	19	8	8	10	33

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

Graf č. 16: Rozdělení nákladů výroby - Triticale - průměr 2007-2012

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

Tabulka č. 21: Rozdělení nákladů výroby - Triticale - průměr 2007-2012

Přímé materiál.nákl. celkem	5 321 Kč/ha
Ostatní přímé náklady a služby	1 308 Kč/ha
Mzdové a osobní nákl. celkem	2 478 Kč/ha
Odpisy DNHM - přímé	11 Kč/ha
Náklady pomocných činností	2 342 Kč/ha
Výrobní režie	2 094 Kč/ha
Správní režie	686 Kč/ha
Vlastní náklady celkem	14 241 Kč/ha

Zdroj: ÚZEI - Nákladovost zemědělských výrobků za rok 2007-2012

5.9 Návrh regulačních opatření

Za současných cenových relací a objemu produkce v České republice zatím není důvod do tohoto vstupovat s dotací jednoznačně určenou k obilovinám. Prozatím není opora ani diskutovaná potřeba na úrovni EU řešit regulačními opatřeními pěstování obilovin. Pěstování obilovin je spojeno s výrobou krmiv pro prasata. Výrazný pokles početních stavů chovaných prasat pro jatečné účely se váže na nižší potřebu obilovin. Lze předpokládat, že v nejbližších obdobích porostou stavy chovaných prasat a tudíž poroste poptávka po obilovinách pěstovaných pro krmné účely.

1. Standardy pro dobré životní podmínky zvířat používaných v zemědělství.
2. Regulační opatření k přístupu k vysoce výkonným genům.
3. Regulační opatření v souvislosti s možným dovážením materiálu klonů nebo živých zvířat.

Technika klonování se pravděpodobně časem zdokonalí, takže by neohrožovala dobré životní podmínky zvířat, prozatím tyto poznatky veřejně známé nejsou.

4. Dodržování opatření a nařízení pro zavádění krmiv na trh pro všechny členské státy.
5. Dodržování hygienických standardů: jako jsou požadavky na výrobní prostory, vybavení či identifikace alergenů a GMO. (Systém HACCP)

Otázka využití produkce obilovin například k výrobě bioplynu případně etylalkoholu pro spalovací motory, je otázkou zatím nedořešenou a odhad potřeby je velmi komplikovaný.

6. Regulace CO₂ plynů způsobující oteplování planety, využitím biopaliv 1. a 2. generace.
7. Daňové zvýhodnění, neboť náklady na výrobu biopaliv podle zveřejněných průzkumů trojnásobně převyšují klasický způsob výroby paliv.
8. Snižování závislosti na dovozu ropy, vzhledem k importaci z geopoliticky velmi nestabilních oblastí.

Záleží především na zemědělci, jestli se rozhodne pro pěstování obilovin nebo řepky. Zda se bude podřizovat cenovým relacím aplikovaným na trhu nebo bude dodržovat agrotechnická opatření.

9. Regulace pěstování obilovin a energetických plodin v marginálních oblastech označovaných jako LFA oblasti, kolik by se mělo pěstovat plodin pro rozšíření diverzity, kompenzované dotacemi ve smyslu vyšších nákladů na agrotechnické opatření pro zachování udržitelnosti krajiny.

Regulace v tomto směru jsou vázány na dodržování výrobních postupů a s nimi úzce souvisí problematika cross-compliance, která je povinnou součástí SZP.

Jedná se o prostředek, který byl vytvořen za účelem vyzdvižení zájmů společnosti o ochranu životního prostředí v rámci zemědělské produkce. Dodržování všech výrobních podmínek, které se vážou k systému standardů cross-compliance, jsou pro všechny členské státy EU závaznou podmínkou pro vyplácení přímých plateb i pro vyplácení podpor z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Nedodržováním těchto standardů se zemědělec vystavuje možnosti snížení podpor či vyloučení ze systému poskytování podpor z prostředků přiznaných SZP [29].

Cross-compliance obsahuje dva základní prvky:

SMR zákonné požadavky na hospodaření, které jsou obsaženy v 19 předpisech EU dle přílohy III nařízení (ES) č. 1782/2003 (18 předpisů původních a jeden dodán pod číslem 8a v lednu 2004

GAEC - pravidla dobrých zemědělských a environmentálních podmínek. EU stanovila v příloze IV nařízení Rady č. 1782/2003 seznam jednotlivých cílů. Definice náplně a indikátorů dobrého stavu a vymezení minimálních nároků na shodu s dobrými zemědělskými a environmentálními podmínkami je v kompetenci jednotlivých členských států. Stanovení dobrých zemědělských a environmentálních podmínek je od 1. 5. 2004 povinností také pro ČR a od tohoto data je jejich dodržování pro české zemědělce závazné [29].

10. Regulace používání pesticidů, syntetických hnojiv a využití digestátu jako hnojiva, dodržování GAEC.

11. Regulace v oblasti zachycování vody v krajině podpořená dotacemi na možná řešení.

Česká republika je vzhledem ke své poloze a svým reliéfem specifická tím, že většina vody z našeho území odtéká. Situaci na zvýšení akumulace vody v povodí a tedy dlouhodobé zadržování vody si vodohospodáři u nás uvědomovali již dříve, proto vystavěli mnoho přehrad a rybníků. Při extrémních srážkách by byla potřeba pomocí technických opatření jako jsou záchytné průlehy, záchytné příkopy, terasy, mokřady krátkodobě zadržovat vodu v krajině [30].

12. Regulace v oblasti ekologického zemědělství, podmíněnost skutečnou výrobou ekologických produktů a potravin.

Česká republika patří v EU k zemím s největším podílem ekologického zemědělství. Na celkové výměře 13 % je skutečná ekologická produkce 1,5%.

Pěstování obilovin je málo rizikové a z technologického hlediska jsou pěstované odrůdy velmi plastické ve vztahu k danému stanovišti.

6 Závěr

Cílem práce bylo zhodnocení ekonomiky výroby obilovin v České republice a vypracování návrhu doporučení na regulační opatření státu, kterými by bylo možné řešit problém pěstování obilovin v zemědělských podnicích.

Ke splnění tohoto cíle byly použity průměrné roční výsledky výroby obilovin v České republice. Rovněž byl sestaven návrh doporučení na regulační opatření státu.

Výsledná tržnost, nákladovost a rentabilita výroby obilovin byla šetřena za období šesti let 2007-2012 bez započtených dotací.

Z výsledků šetření a analýz vybraných faktorů výroby obilovin v České republice vyplývá:

- 1) Světová produkce obilovin v marketingovém roce 2012/2013 dosáhla 2247 mil. t (včetně rýže) byla tedy o 3 % nižší než v roce minulém.
- 2) Nejvýznamnější plodinou byla kukuřice, které se v roce 2012 celosvětově sklídilo 854,1 mil. t a tvořila 38 % z celkové produkce.
- 3) V marketingovém roce 2012/2013 byla světová produkce nižší než spotřeba.

Obiloviny

- 1) Míra soběstačnosti v České republice v marketingovém roce 2012/2013 dosahovala 121,3 % pokles o 28,7 p. b., u ječmene 107,8 %, pšenice 115,8 %, žito 122,5 % a u kukuřice na zrno 198,7 %.
- 2) Dovoz v marketingovém roce 2012/2013 činil 361 tis. t obilovin, především ze zemí EU a dalších evropských států.
- 3) Vývoz mnohonásobně převýšil dovoz 2094 tis. t z toho 61,1 % pšenice.
- 4) Od konce roku 1989 do konce r. 2012 rostla inflace oproti cenám placeným zemědělským 3 krát rychleji.

Kukuřice na zrno

- 1) Nejvyšší vlastní náklady kukuřice na zrno byly v roce 2007 ve výrobní oblasti K a Ř a to 3 098 Kč/t. Nejnižší náklady byly v roce 2009 v oblasti B, konkrétně 2 190 Kč/t. Průměrné náklady v letech 2007-2012 byly nejvyšší ve výrobní oblasti K a Ř 2 607 Kč/t, v oblasti B byly nejnižší 2 512 Kč/t.

2) Průměrná míra rentability byla v oblasti K a Ř 48 % a v oblasti B 40 %. Celková míra rentability za sledovaná období byla 47 %. Nejnižší míra rentability byla v roce 2009 v oblasti K a Ř 3 %, nejvyšší v roce 2007 v oblasti B 79 %.

3) Tržnost byla nejvyšší v roce 2012 v oblasti K a Ř 84 % a nejnižší v roce 2007 v oblasti B 64 %. Průměrná tržnost byla v oblasti K a Ř 70 % a v oblasti B 71 %.

4) Dle zjištěných výsledků za sledovaná období byla podle míry rentability vyhodnocena jako nejvýhodnější oblast pro pěstování kukuřice na zrno oblast kukuřičná a řepařská.

Triticale

1) Nejvyšší vlastní náklady u triticale byly v roce 2012 ve výrobní oblasti K a Ř a to 3760 Kč/t. Nejnižší náklady byly v roce 2007 v oblasti B, konkrétně 2294 Kč/t. Průměrné náklady v letech 2007-2012 byly nejvyšší v oblasti BO a H 3111 Kč/t a v oblasti B byly vyhodnoceny jako nejnižší 2646 Kč/t.

2) Průměrná míra rentability byla v oblasti K a Ř 6 %, v oblasti B 32 % a v oblasti BO a H 12 %. Celková míra rentability za sledované období byla 22 %. Nejnižší míra rentability byla v roce 2009 v oblasti K a Ř -21 % a nejvyšší v roce 2007 v oblasti B 65 %.

3) Tržnost byla nejvyšší v roce 2007 v oblasti K a Ř 76 % a nejnižší v roce 2011 v oblasti BO a H 30 %. Průměrná tržnost byla v oblasti K a Ř 54 %, v oblasti B 52 % a v oblasti BO a H 48 %.

4) Dle zjištěných výsledků za sledované období byla podle míry rentability vyhodnocena jako nejvýhodnější oblast pro pěstování triticale oblast bramborářská.

Oves

1) Nejvyšší vlastní náklady u ovsa byly v roce 2009 ve výrobní oblasti K a Ř a to 3995 Kč/t. Nejnižší náklady byly v roce 2011 v oblasti K a Ř, konkrétně 2555 Kč/t. Průměrné náklady v letech 2007-2012 byly nejvyšší v oblasti K a Ř 3261 Kč/t a v oblasti B byly vyhodnoceny jako nejnižší 3103 Kč/t.

2) Průměrná míra rentability byla v oblasti K a Ř 34 %, v oblasti B 31 % a v oblasti BO a H 19 %. Celková míra rentability za sledované období byla 27 %. Nejnižší míra rentability byla v roce 2009 v oblasti BO a H -20 % a nejvyšší v roce 2007 v oblasti BO a H 72 %.

3) Tržnost byla nejvyšší v roce 2011 v oblasti K a Ř 109 % a nejnižší v roce 2012 v oblasti K a Ř 27 %. Průměrná tržnost byla v oblasti K a Ř 58 %, v oblasti B 69 % a v oblasti BO a H 65 %.

4) Dle zjištěných výsledků za sledované období byla podle míry rentability vyhodnocena jako nejvýhodnější oblast pro pěstování ovsa kukuřičná a řepařská.

Žito

1) Nejvyšší vlastní náklady u žita byly v roce 2011 ve výrobní oblasti K a Ř a to 3930 Kč/t. Nejnižší náklady byly v roce 2008 v oblastí BO a H, konkrétně 2213 Kč/t. Průměrné náklady v letech 2007-2012 byly nejvyšší v oblasti K a Ř 3628 Kč/t a v oblastí BO a H byly vyhodnoceny jako nejnižší 3525 Kč/t.

2) Průměrná míra rentability byla v oblasti K a Ř 5 %, v oblasti B 52 % a v oblasti BO a H 62 %. Celková míra rentability za sledované období byla 52 %. Nejnižší míra rentability byla v roce 2009 v oblasti K a Ř -25 % a nejvyšší v roce 2008 v oblasti BO a H 97 %.

3) Tržnost byla nejvyšší v roce 2010 v oblasti K a Ř 143 % a nejnižší v roce 2012 v oblasti K a Ř 49 %. Průměrná tržnost byla v oblasti K a Ř 79 %, v oblasti B 89 % a v oblasti BO a H 95 %.

4) Dle zjištěných výsledků za sledované období byla podle míry rentability vyhodnocena jako nejvýhodnější oblast pro pěstování žita bramborářsko-ovesná a horská.

Ječmen jarní

1) Nejvyšší vlastní náklady u žita byly v roce 2008 ve výrobní oblasti K a Ř a to 2526 Kč/t. Nejnižší náklady byly v roce 2012 v oblastí K a Ř, konkrétně 4000 Kč/t. Průměrné náklady v letech 2007-2012 byly nejvyšší v oblasti BO a H 3385 Kč/t a v oblastí K a Ř byly vyhodnoceny jako nejnižší 3099 Kč/t.

2) Průměrná míra rentability byla v oblasti K a Ř 51 %, v oblasti B 25 % a v oblasti BO a H 19 %. Celková míra rentability za sledované období byla 38 %. Nejnižší míra rentability byla v roce 2009 v oblasti BO a H -12 % a nejvyšší v roce 2008 v oblasti K a Ř 122 %.

3) Tržnost byla nejvyšší v roce 2010 v oblasti K a Ř 105 % a nejnižší v roce 2008 v oblasti BO a H 57 %. Průměrná tržnost byla v oblasti K a Ř 86 %, v oblasti B 81 % a v oblasti BO a H 74 %.

4) Dle zjištěných výsledků za sledované období byla podle míry rentability vyhodnocena jako nejvýhodnější oblast kukuřičná a řepašská pro pěstování ječmene jarního.

Ječmen ozimý

1) Nejvyšší vlastní náklady u ječmene ozimého byly v roce 2012 ve výrobní oblasti K a Ř a to 4351 Kč/t. Nejnižší náklady byly v roce 2007 v oblastí K a Ř, konkrétně 2503 Kč/t. Průměrné náklady v letech 2007-2012 byly nejvyšší v oblasti K a Ř 3027 Kč/t a v oblastí K a Ř byly vyhodnoceny jako nejnižší 2998 Kč/t.

2) Průměrná míra rentability byla v oblasti K a Ř 9 %, v oblasti B 19 % a v oblasti BO a H 16 %. Celková míra rentability za sledované období byla 17 %. Nejnižší míra rentability byla v roce 2009 v oblasti K a Ř -23 % a nejvyšší v roce 2007 v oblasti B 46 %.

3) Tržnost byla nejvyšší v roce 2009 v oblasti BO a H 90 % a nejnižší v roce 2011 v oblasti K a Ř 45 %. Průměrná tržnost byla v oblasti K a Ř 54 %, v oblasti B 69 % a v oblasti BO a H 74 %.

4) Dle zjištěných výsledků za sledované období byla podle míry rentability vyhodnocena jako nejvýhodnější oblast bramborářská pro pěstování ječmene ozimého.

Pšenice jarní

1) Nejvyšší vlastní náklady u pšenice jarní byly v roce 2007 ve výrobní oblasti K a Ř a to 4251 Kč/t. Nejnižší náklady byly v roce 2008 v oblastí K a Ř, konkrétně 2868 Kč/t. Průměrné náklady v letech 2007-2012 byly nejvyšší v oblasti K a Ř 3745 Kč/t a v oblastí BO a H byly vyhodnoceny jako nejnižší 3501 Kč/t.

2) Průměrná míra rentability byla v oblasti K a Ř 12 %, v oblasti B 30 % a v oblasti BO a H 27 %. Celková míra rentability za sledované období byla 20 %. Nejnižší míra rentability byla v roce 2009 v oblasti K a Ř -32 % a nejvyšší v roce 2008 v oblasti B 95 %.

3) Tržnost byla nejvyšší v roce 2008 v oblasti BO a H 102 % a nejnižší v roce 2011 v oblasti BO a H 11 %. Průměrná tržnost byla v oblasti K a Ř 41 %, v oblasti B 56 % a v oblasti BO a H 63 %.

4) Dle zjištěných výsledků za sledované období byla podle míry rentability vyhodnocena jako nejvýhodnější oblast bramborářská pro pěstování pšenice jarní.

Pšenice ozimá

1) Nejvyšší vlastní náklady u žita byly v roce 2012 ve výrobní oblasti K a Ř a to 4771 Kč/t. Nejnižší náklady byly v roce 2008 v oblastí K a Ř, konkrétně 2704 Kč/t. Průměrné náklady v letech 2007-2012 byly nejvyšší v oblasti K a Ř 3300 Kč/t a v oblastí BO a H byly vyhodnoceny jako nejnižší 2965 Kč/t.

2) Průměrná míra rentability byla v oblasti K a Ř 25 %, v oblasti B 25 % a v oblasti BO a H 24 %. Celková míra rentability za sledované období byla 25 %. Nejnižší míra rentability byla v roce 2009 v oblasti B 16 % a nejvyšší v roce 2008 v oblasti K a Ř 55 %.

3) Tržnost byla nejvyšší v roce 2012 v oblasti K a Ř 105 % a nejnižší v roce 2008 v oblasti BO a H 70 %. Průměrná tržnost byla v oblasti K a Ř 89 %, v oblasti B 85 % a v oblasti BO a H 79 %.

4) Dle zjištěných výsledků za sledované období byla podle míry rentability vyhodnocena jako nejvýhodnější oblast kukuřičná a řepařská pro pěstování pšenice ozimé.

Návrh regulačních opatření:

1) Standardy pro dobré životní podmínky zvířat používaných v zemědělství.

2) Regulační opatření k přístupu k vysoce výkonným genům.

3) Regulační opatření v souvislosti s možným dovážením materiálu klonů nebo živých zvířat.

4) Dodržování opatření a nařízení pro zavádění krmiv na trh pro všechny členské státy.

5) Dodržování hygienických standardů: jako jsou požadavky na výrobní prostory, vybavení či identifikace alergenů a GMO. (Systém HACCP)

6) Regulace CO₂ plynů způsobující oteplování planety, využitím biopaliv 1. a 2. generace.

- 7) Daňové zvýhodnění, neboť náklady na výrobu biopaliv podle zveřejněných průzkumů trojnásobně převyšují klasický způsob výroby paliv.
- 8) Snižování závislosti na dovozu ropy, vzhledem k importaci z geopoliticky velmi nestabilních oblastí.
- 9) Regulace pěstování obilovin a energetických plodin v marginálních oblastech označovaných jako LFA oblasti, kolik by se mělo pěstovat plodin pro rozšíření diverzity, kompenzované dotacemi ve smyslu vyšších nákladů na agrotechnické opatření pro zachování udržitelnosti krajiny.
- 10) Regulace používání pesticidů, syntetických hnojiv a využití digestátu jako hnojiva, dodržování GAEC.
- 11) Regulace v oblasti zachycování vody v krajině podpořená dotacemi na možná řešení.
- 12) Regulace v oblasti ekologického zemědělství, podmíněnost skutečnou výrobou ekologických produktů a potravin.

7 Přehled použité literatury

- [1] Ministerstvo zemědělství, eAGRI Zemědělství, Rozcestník eAGRI, Zemědělská výroba [online] 11.11.2013 [cit. 2013-11-11]. Dostupný z WWW:<<http://http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi>>
- [2] KLAMAR, R. 2006. Planovanie rozvoja regionov na lokalnej úrovni v nových podmienkach demokracie (na príklade vidieckeho mikroregionu). In IŠTOK, R. (ed.). Transformácia politicko-priestorových systémov a systémov demokracie. Prešov : FHPV PU, 2006. 195 s. ISBN 80-8068-500-2.
- [3] Jánský, J., Živelová, I., Křen, J., Valtýnová, S., Competitiveness of organically grown cereals. Acta univ. Agric. Et silvic. Mendel. Brun., 2007, LV, No. 3, pp. 33-46
- [4] BEČVAŘOVA, V., Podstata a ekonomické souvislosti formování agrobiznisu. 1. Vyd. Brno: MZLU v Brně, 2005. 68 s. ISBN 80-7157-911-4
- [5] European Commission. Why do we need a common agricultural policy? [online]. 02.11.2013 [cit. 2013-11-02] Dostupné z: <http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/reports/why-en.pdf>.
- [6] Situační a výhledová zpráva půda Ministerstvo zemědělství, Těšnov 17, 115 05 Praha, 2012. 102 s. ISBN 879-80-7434-088-8, [online]. 02.11.2013 [cit. 2013-11-02] Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/181775/Zprava_Puda_kniha_web_1.pdf
- [7] Seifertová, E., Plocha zemědělské půdy se snižuje, Agroweb [online]. 11.12.2013 [cit. 2013-12-11]. Dostupný z: http://www.agroweb.cz/zpravodajstvi/Plocha-zemedelske-pudy-se-snizuje_s43x61225.html
- [8] Synek, M. a kol., Nauka o podniku učební texty pro bakalářské studium, VŠE Praha 1997, 383 s., ISBN 80-7079-776-2
- [9] KLÍNSKÝ, P., MUNCH, P., Ekonomika 1 pro obchodní a ostatní střední školy, Praha 2010. ISBN 978-80-87204
- [10] Novák, J., Účetní a manažerské pojetí nákladů. Výzkumná studie č. 42, Praha:VÚZE, 1997.36 s. ISBN 80-85898-53-5
- [11] Poláčková, J. a kol. Metodika kalkulací nákladů a výnosů v zemědělství. Praha : Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2010. 73 s. ISBN 978-80-86671-75-8
- [12] KRÁL, B. a kol., Manažerské účetnictví. 2. rozšíř. vyd. Praha : Management Press, 2006. 622 s. ISBN 80-7261-141-0.

- [13] Politiky Evropske unie: Zemědělství, Evropa [online] str.16, Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2013. ISBN 978-92-79-24177-2. [online]. 3.2.2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupný z : http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/cs/agriculture_cs.pdf
- [14] KŮST, F., POTMĚŠILOVÁ, J., a kol.: Situační a výhledová zpráva obiloviny. Prosinec, Praha: Mze 2012. 107 s. ISBN978-80-7434-055-0
- [15] Kolektiv autorů, Jak začít podnikat v zemědělství, Květen. Praha: UZEI 2013. 63 s. ISBN není uvedeno, [online]. 3.2.2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupný z : http://www.frydekmiestek.eu/prilohy/TiskopisyPokyny/619/1380803803_jak_zacit_podnikat_v_zemedelstvi.pdf
- [16] Pelikán, M., Sáková, L.: Jakost a zpracování rostlinných produktů, JU ZF 2001. 233 s. 80-7040-502-3.
- [17] Materna, T., Očenášek, J., Zpráva o trhu obilovin, olejnin a krmiv, 2013, TIS ČR, SZIF [online] 20.1.2014 [cit. 2014-01-20]. Dostupný z:http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/CmDocument?rid=/apa_anon/cs/zpravy/tis/zpravy_o_trhu/05/1383143519066.pdf
- [18] Tuzemskému zemědělství loni stoupl zisk [online] 7.3.2014 [cit. 2014-03-07] Dostupný z <<http://www.novinky.cz/ekonomika/329688-tuzemskemu-zemedelstvi-loni-stoupl-zisk-na-16-7-miliardy.htm>>
- [19] Oborová příručka – mlynářství, Potravinářská komora České republiky [online] 20.1.2014 [cit. 2014-01-20] Dostupný z: <http://www.foodnet.cz/soubor.php?id=15100&kontrola=c996f54c7ef1c45c650aa6a7d884b888>>
- [20] Tvrzník, P., Zeman, L., Dopad legislativy EU do norem a legislativy krmivářského průmyslu v ČR, 2004. VÚZV [online] 20.1.2014 [cit. 2014-01-20] Dostupný z: <http://www.vuzv.cz/sites/File/vybor/studie%20Tvrznik%20zeman%20Legislativa.pdf>
- [21] Roubalová, M., Hojer, J., Situační a výhledová zpráva krmiva, Listopad. 2013, Praha Ministerstvo zemědělství, 2013. 70 s. ISBN 978-80-7434-120-5
- [22] Křen, J., Inovační tendence v obilnářství [online] 20.1.2014 [cit. 2014-01-20] Dostupný z:http://www.agris.cz/Content/files/main_files/63/141180/kren.pdf
- [23] Poláčková, J. a kol., Metodika kalkulací nákladů a výnosů bioplynových stanic zemědělských podniků, 2013 Praha UZEI. 36 s., ISBN 978-80-7271-203-8
- [24] Hlaváček, M. a kol., České zemědělství a potravinářství v rámci společné zemědělské politiky EU po roce 2013, 2012 Praha, 64 s. ISBN není uvedeno
- [25] Kolektiv autorů, Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2012 „Zelená zpráva“, 2012 Praha UZEI. 338 s. ISBN není uvedeno.

- [26] Vach, M., Javůrek, M., Efektivní technologie obdělávání půdy a zakládání porostů polních plodin, 2011 Praha VÚRV. 26 s. ISBN 978-80-7427-079-6
- [27] Janotová, B., Boudný J., Mezinárodní komparace nákladů a výnosů vybraných zemědělských komodit, Bulletin ÚZEI č. 3/2013 Praha. 3-6 s.
- [28] Kulovaná, E., Kukuřice – plodina třetího tisíciletí, uroda 2001 [online] 12.2.2014 [cit. 2014-02-12] Dostupný z <http://uroda.cz/kukurice-plodina-tretiho-tisicileti/>
- [29] Špička, J., Řízení podnikatelských rizik v zemědělství, Praha 2006, UZEI, 53 s, ISBN 80-86671-36-4 [online] 01.04.2014 [cit. 2014-04-01] Dostupný z: http://www.uzei.cz/data/usr_001_cz_soubory/studie086.pdf>
- [30] Kvítek, T., Reforma neřeší technická opatření k zadržení vody v krajině, Rozhovor pro časopis Zemědělec, [online] 23.3.2014 [cit. 2014-03-23] Dostupný z: <http://zemedelec.cz/reforma-neresi-technicka-opatreni-k-zadrzeni-vody/>
- [31] Kovářová, K., Zpeněžování obilovin, [online] 23.3.2014 [cit. 2014-03-23] Dostupný z: unium.cz/materialy/czu/pef/obiloviny-m21942-p2.html

Seznam tabulek a grafů

Seznam grafů :

Graf č. 1: Vývoj oseté orné půdy v Československu a Česku od roku 1920 do 2013... 15	15
Graf č. 2: Struktura osevu obilovin v roce 2013..... 29	29
Graf č. 3: Průměrné výnosy u obilovin za období 2008-2013..... 31	31
Graf č. 4: Vývoj zisků a ztrát v tuzemském zemědělství..... 35	35
Graf č. 5: Spotřeba mouky a pekárenských výrobků 1994-2012..... 41	41
Graf č. 6: Porovnání indexů CZV vybraných krmiv v letech 2002-2012..... 43	43
Graf č. 7: Porovnání inflace a indexu spotřebitelských cen vybraných výrobků v letech 1989-2012 45	45
Graf č. 8: Porovnání indexů CZV, CPV a SC vybraných výrobků v letech 2006-2013 46	46
Graf č. 9: Rozdělení nákladů výroby - Kukuřice na zrno - průměr 2007-2012..... 58	58
Graf č. 10: Rozdělení nákladů výroby - Pšenice jarní - průměr 2007-2012..... 60	60
Graf č. 11: Rozdělení nákladů výroby - Pšenice ozimá - průměr 2007-2012..... 63	63
Graf č. 12: Rozdělení nákladů výroby - Oves - průměr 2007-2012 66	66
Graf č. 13: Rozdělení nákladů výroby - Žito - průměr 2007-2012..... 68	68
Graf č. 14: Rozdělení nákladů výroby - Ječmen ozimý - průměr 2007-2012..... 71	71
Graf č. 15: Rozdělení nákladů výroby - Ječmen jarní - průměr 2007-2012 73	73
Graf č. 16: Rozdělení nákladů výroby - Triticale - průměr 2007-2012 76	76

Seznam tabulek :

Tabulka č. 1: Vývoj podílu zemědělské a orné půdy v ČR na 1 obyvatele v letech 1936-2013..... 14	14
Tabulka č. 2: Dovoz obilovin celkem bez rýže v období let 2006-2013 (v tis. t)..... 33	33
Tabulka č. 3: Vývoz obilovin celkem bez rýže v období let 2006-2013 (v tis. t)..... 34	34
Tabulka č. 4: Průměrné roční ceny zemědělských výrobců, krmiv v letech 2002-2012. 43	43
Tabulka č. 5: Ceny zemědělských výrobců, průmyslových výrobců a spotřebitelské ceny pšenice a pšeničné mouky v letech 2006-2013. 46	46
Tabulka č. 6: Kukuřice na zrno podle výrobních oblastí..... 57	57
Tabulka č. 7: Rozdělení nákladů výroby - Kukuřice na zrno - průměr 2007-2012 58	58
Tabulka č. 8: Pšenice jarní podle výrobních oblastí 59	59
Tabulka č. 9: Rozdělení nákladů výroby - Pšenice jarní - průměr 2007-2012 60	60
Tabulka č. 10: Pšenice ozimá podle výrobních oblastí..... 62	62
Tabulka č. 11: Rozdělení nákladů výroby - Pšenice ozimá - průměr 2007-2012..... 63	63
Tabulka č. 12: Oves podle výrobních oblastí..... 65	65
Tabulka č. 13: Rozdělení nákladů výroby - Oves - průměr 2007-2012..... 66	66
Tabulka č. 14: Žito podle výrobních oblastí 67	67
Tabulka č. 15: Rozdělení nákladů výroby - Žito - průměr 2007-2012 69	69
Tabulka č. 16: Ječmen ozimý podle výrobních oblastí..... 70	70
Tabulka č. 17: Rozdělení nákladů výroby - Ječmen ozimý - průměr 2007-2012..... 71	71
Tabulka č. 18: Ječmen jarní podle výrobních oblastí 72	72
Tabulka č. 19: Rozdělení nákladů výroby - Ječmen jarní - průměr 2007-2012 74	74
Tabulka č. 20: Triticale podle výrobních oblastí 75	75

Tabulka č. 21: Rozdělení nákladů výroby - Triticale - průměr 2007-2012	76
--	----

8 Přílohy

8.1 Přehled právních předpisů

Zákon č. 280/2013 Sb.,

kterým se mění zákon č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu a o změně některých souvisejících zákonů, zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 229//1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.

Účinnost od 1. 10. 2013.

Uveřejněno v č. 106/2013 Sbírky zákonů.

Zákon č. 256/2013 Sb.,

zákon o katastru nemovitostí (katastrální zákon).

Účinnost od 1. 1. 2014.

Uveřejněno v č. 99/2013 Sbírky zákonů.

Zákon č. 503/2012 Sb.,

o Státním pozemkovém úřadu a o změně některých souvisejících zákonů.

Účinnost od 1. 1. 2013.

Uveřejněno v č. 188/2012 Sbírky zákonů.

Zákon č. 462/2012 Sb.,

kterým se mění zákon č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Účinnost od 21. 12. 2012.

Uveřejněno v č. 173/2012 Sbírky zákonů.

Zákon č. 407/2012 Sb.,

kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Účinnost od 1. 1. 2013.

Uveřejněno v č. 149/2012 Sbírky zákonů.

Nařízení vlády č. 298/2013 Sb.,

kterým se mění nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. 239/2007 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám, ve znění pozdějších předpisů.

Účinnost od 1. 10. 2013.

Uveřejněno v č. 114/2013 Sbírky zákonů.

Nařízení vlády č. 60/2013 Sb.,

kterým se mění nařízení vlády č. 60/2012 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování zvláštní podpory zemědělcům, ve znění nařízení vlády č. 448/2012 Sb.

Účinnost od 15. 3. 2013.

Uveřejněno v č. 27/2013 Sbírky zákonů.

Nařízení vlády č. 448/2012 Sb.,

kterým se mění nařízení vlády č. 479/2009 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých podpor, ve znění pozdějších předpisů, a některá související nařízení vlády.

Účinnost od 1. 1. 2013.

Uveřejněno v č. 165/2012 Sbírky zákonů.

Vyhláška č. 27/2013 Sb.,

kteřou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 221/2002 Sb., kterou se stanoví sazebník náhrad nákladů za odborné a zkušební úkony vykonávané v působnosti Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského, ve znění pozdějších předpisů.

Účinnost od 1. 3. 2013.

Uveřejněno v č. 13/2013 Sbírky zákonů.

Vyhláška č. 412/2012 Sb.,

kteřou se mění vyhláška č. 412/2008 Sb., o stanovení seznamu katastrálních území s přiřazenými průměrnými základními cenami, ve znění pozdějších předpisů.

Účinnost od 1. 1. 2013.

Uveřejněno v č. 150/2012 Sbírky zákonů.

Vyhláška č. 328/2012 Sb.,

kteřou se mění vyhláška č. 328/2004 Sb., evidenci výskytu a hubení škodlivých organismů ve skladech

rostlinných produktů a o způsobech zjišťování a regulace jejich výskytu v zemědělských veřejných

skladech a skladech Státního zemědělského intervenčního fondu.

Účinnost od 1. 11. 2012.

Uveřejněno v č. 119/2012 Sbírky zákonů.

Vyhláška č. 326/2012 Sb.,

kteřou se mění vyhláška č. 32/2012 Sb., o přípravcích a dalších prostředcích na ochranu rostlin.

Účinnost od 1. 11. 2012.

Uveřejněno v č. 119/2012 Sbírky zákonů

Pravidla režimu intervenčního obchodu s obilovinami stanovuje Evropská komise a jsou platná pro všechny členské státy Evropské unie. Zde jsou uvedena základní nařízení pro sektor obiloviny, platná do současnosti. Tato platná nařízení jsou průběžně novelizována.

Nařízení Rady (ES) č. 1234/2007,

kteřým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty („jednotné nařízení o společné organizaci trhů“).

Nařízení Rady (ES) č. 72/2009,

o úpravách společné zemědělské politiky změnou nařízení (ES) č. 247/2006, (ES) č. 320/2006, (ES) č. 1405/2006, (ES) č. 1234/2007, (ES) č. 3/2008, (ES) č. 479/2008 a zrušení nařízení (EH S) č. 1883/78, (EH S) č. 1254/89, (EH S) č. 2247/89, (EH S) č. 2055/93, (ES) č. 1868/94, (ES) č. 2596/97, (ES) č. 1182/2005 a (ES) č. 315/2007 („Health Check“).

Nařízení Komise (EU) č. 1272/2009,

kteřým se stanoví společná prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, pokud jde o nákup a prodej zemědělských produktů v rámci veřejné intervence.

Nařízení Komise (ES) č. 1290/2005,

o financování společné zemědělské politiky (SZP). Nařízení Komise (ES) č. 884/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1290/2005, pokud jde o

financování intervenčních opatření ve formě veřejného skladování Evropským zemědělským a záručním fondem (EZZ F) a o zaúčtování operací veřejného skladování platebními agenturami členských států.

Nařízení Komise (ES) č. 642/2010,

kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení rady (EH S) č. 1234/2007, pokud jde o dovozní cla v odvětví obilovin.

Nařízení Komise (ES) č. 1301/2006,

kterým se stanoví společná pravidla ke správě dovozních celních kvót pro zemědělské produkty, které podléhají režimu dovozních licencí.

Prováděcí nařízení Komise (EHS) č. 282/2012,

kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu jistot pro zemědělské produkty.

Nařízení Komise (ES) č. 376/2008,

kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu dovozních a vývozních licencí a osvědčení o stanovení náhrady předem pro zemědělské produkty.

Nařízení Komise (ES) č. 612/2009,

kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty.

Nařízení Komise (ES) č. 1342/2003,

kterým se stanoví zvláštní prováděcí pravidla k režimu dovozních a vývozních licencí v odvětví obilovin a rýže.

Nařízení Komise (ES) č. 514/2008,

kterým se mění nařízení (ES) č. 376/2008, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu dovozních a vývozních licencí a osvědčení o stanovení náhrady předem pro zemědělské produkty, jakož i nařízení (ES) č. 1439/95, (ES) č. 245/2001, (ES) č. 2535/2001, (ES) č. 1342/2003, (ES) č. 2336/2003, (ES) č. 1345/2005, (ES) č. 2014/2005, (ES) č. 951/2006, (ES) č. 1918/2006, (ES) č. 341/2007, (ES) č. 1002/2007, (ES) č. 1580/2007 a (ES) č. 382/2008 a kterým se zrušuje nařízení (EH S) č. 1119/79.

Nařízení Komise (ES) č. 1276/2008, o sledování vývozu zemědělských produktů, pro které jsou poskytovány náhrady nebo jiné částky, prováděném prostřednictvím fyzických kontrol.

V září 2013 byly zveřejněny ve věstníku Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (číslo 9/2013) nově vyhlášené a vydané české technické normy. Doposud harmonizované nebo nové technické normy pro obiloviny jsou vydány Českým normalizačním institutem, Praha a jsou uvedeny níže:

ČSN 46 1100-2 Obiloviny potravinářské – Část 2: Pšenice potravinářská. Vydání provedeno v květnu 2001; platí od 1. 7. 2001. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1100-2 Obilí potravinářské – Část 2: Pšenice potravinářská z dubna 1994.

ČSN 46 1100-3 Obiloviny potravinářské – Část 3: Pšenice tvrdá (*Triticum durum*). Vydání provedeno v lednu 2002; platí od 1. 7. 2001. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1100- 3 Obilí potravinářské – Část 3: Pšenice tvrdá z dubna 1994.

ČSN 46 1100-4 Obiloviny potravinářské – Část 4: Žito. Vydání provedeno v květnu 2001; platí od 1. 7. 2001. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1100 - 4 Obilí potravinářské – Část 4: Žito z dubna 1994.

ČSN 46 1100-5 Obiloviny potravinářské – Část 5: Ječmen sladovnický. Vydání provedeno v březnu 2005; platí od 1. 1. 2006. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1100 - 5 Obiloviny potravinářské – Část 5: Ječmen sladovnický z dubna 1994 včetně Změny Z1 z října 2002.

ČSN 46 1100-7 Obiloviny potravinářské – Část 7: Oves potravinářský. Vydání provedeno v lednu 2002; platí od 1. 7. 2001. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1100 - 7 z března 1994.

ČSN 46 1200-2 Obiloviny – Část 2: Pšenice. Vydání provedeno v květnu 2001; platí od 1. 7. 2002. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1200 - 2 Obilí krmné – Část 2: Pšenice krmná z března 1994.

ČSN 46 1200-3 Obiloviny – Část 3: Ječmen. Vydání provedeno v červenci 2001; platí od 1. 7. 2002. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1200-3 Obilí krmné – Část 3: Ječmen krmný z října 1994 a současně ČSN 46 1100 - 6 Obilí potravinářské – Část 6: Ječmen potravinářský ze srpna 1994.

ČSN 46 1200-4 Obiloviny – Část 4: Oves. Vydání provedeno v lednu 2002; platí od 1. 7. 2002. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1200 - 4 Obilí krmné – Část 4: Oves krmný z března 1994.

ČSN 46 1200-5 Obiloviny – Část 5: Žitovec (triticale). Vydání provedeno v lednu 2002; platí od 1. 7. 2002. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1200 - 5 Obilí krmné – Část 5: Žitovec (triticale) z března 1994.

ČSN 46 1200-6 Obiloviny – Část 6: Kukuřice. Vydání provedeno v červenci 2001; platí od 1. 7. 2002. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1200 - 6 Obilí krmné – Část 6: Kukuřice krmná z října 1994 a současně ČSN 46 1100 - 8 Obilí potravinářské – Část 8: Kukuřice potravinářská z dubna 1994.

ČSN 46 1200-7 Obiloviny – Část 7: Proso. Vydání provedeno v říjnu 2003; platí od 1. 11. 2003. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1200 - 7 Obilí krmné – Část 7: Proso z října 1994.

ČSN 46 1200-8 Obiloviny – Část 8: Pohanka. Vydání provedeno v říjnu 2003; platí od 1. 11. 2003. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1200 - 8 Obilí krmné – Část 8: Pohanka z října 1994.

ČSN 46 1200-9 Obiloviny – Část 9: Mohár a čumíza. Vydání provedeno v říjnu 2003; platí od 1. 11. 2003. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1200 - 9 Obilí krmné – Část 9: Mohár a čumíza z října 1994.

ČSN 46 1200-10 Obiloviny – Část 10: Čirok. Vydání provedeno v lednu 2003; platí od 1. 2. 2003. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1200 - 10 Obilí krmné – Část 10: Čirok z října 1994.

ČSN 46 1011-6 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 6: Zkoušení obilovin – Stanovení obsahu příměsí a nečistot. Vydání provedeno v lednu 2002; platí od 1. 7. 2002. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1011 - 6 z 11. 4. 1988.

ČSN 46 1011-11 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 11: Zkoušení obilovin – Stanovení podílu zrn se sníženou sklovitostí u pšenice tvrdé (Triticum durum). Vydání provedeno v lednu 2003; platí od 1. 2. 2003. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1011 - 11 z 11. 4. 1988.

ČSN 46 1011-18 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 18: Zkoušení obilovin – Stanovení obsahu dusíkatých látek. Vydání provedeno v únoru 2003; platí od 1. 3.

2003. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1011 - 17 z 11. 4. 1988 a ČSN 46 1011 - 18 z 11. 4. 1988.

ČSN 46 1011-12 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 12: Zkoušení obilovin – Třídění sladovnického ječmene – Praktická metoda. Vydání provedeno v listopadu 2005; platí od 1. 1. 2006. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1011 – 12 z 11. 4. 1988 včetně změn Z1 a Z 2.

ČSN 46 1011-13 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 13: Zkoušení obilovin – Stanovení klíčivosti sladovnického ječmene. Vydání provedeno v listopadu 2005; platí od 1. 1. 2006. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1011 – 13 z 11. 4. 1988 včetně změn Z1 a Z 2.

ČSN 46 1011-14 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 14: Zkoušení obilovin – Stanovení energie klíčivosti sladovnického ječmene. Vydání provedeno v listopadu 2005; platí od 1. 1. 2006. Po nabytí platnosti této normy se ruší ČSN 46 1011 – 14 z 11. 4. 1988 včetně změn Z1 a Z 2.

ČSN ISO 5223+Amd.1 (46 1012) Zkušební síta pro obiloviny. Vydání provedeno v říjnu 2000; platí od 1. 7. 2002. Tato norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 5223:1995 včetně změny ISO 5223:1995/Amd.1:1999.

ČSN ISO 712 (46 1014) Obiloviny a výrobky z obilovin – Stanovení vlhkosti – Praktická referenční metoda. Vydání provedeno v lednu 2003; platí od 1. 2. 2003. Po nabytí účinnosti této normy se ruší ČSN I SO 712 (46 1014) O obiloviny a výrobky z obilovin – Stanovení obsahu vody – (Praktická referenční metoda) z ledna 1993.

ČSN ISO 6644 (46 1015) Tekoucí obiloviny a mlýnské výrobky – Automatický odběr vzorků mechanickými vzorkovači. Vydání provedeno v lednu 2006; platí od února 2006.

ČSN ISO 5529 (46 1022) Pšenice – Stanovení sedimentačního indexu – Zelenýho test. Vydání provedeno v říjnu 2000; platí od listopadu 2000. Tato norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 5529:1992.

ČSN ISO 9648 (46 1023) Čirok – Stanovení obsahu taninu. Vydání provedeno v lednu 2003; platí od 1. 2. 2003. Tato norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 9648:1988.

ČSN ISO 7971-2 (46 1013) Obiloviny – Stanovení objemové hmotnosti zvané „hektolitrová váha“ – Část 2 Praktická metoda. Vydání provedeno v červenci 2003; platí od 1. 4. 2004. Po nabytí účinnosti se ruší ČSN 46 1011-5 z 11. 4. 1988 a zároveň se mění ČSN 994178 z 21. 3. 1990.

ČSN ISO 13690 (46 1024) Obiloviny, luštěniny a mlýnské výrobky – Odběr vzorků ze statických dávek. Vydání provedeno v lednu 2004; platí od 1. 2. 2004. Tato norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 13690:1999.

ČSN EN ISO 3093 (46 1026) Pšenice, žito, pšeničná a žitná mouka, pšenice tvrdá (durum) a semolina z pšenice tvrdé – Stanovení čísla poklesu podle Hagberga-Pertena. Vydání provedeno v prosinci 2007; platí od 1. 1. 2008. Tato norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 3093:2004.

ČSN ISO 2171 (46 1019) Obiloviny, luštěniny a výrobky z nich – Stanovení obsahu popela spalováním. Vydání provedeno v prosinci 2008; platí od 1. 1. 2009. Tato norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 2171:2007.

Změna Z1 k ČSN 46 1011-7 Zkoušení obilovin, luštěnin a olejnin – Část 7: Zkoušení obilovin – Stanovení podílu plných zrn. Vydání provedeno v říjnu 2002; platí od 1. 11. 2002.

Změna Z1 k ČSN 46 1100-1 Obilí potravinářské – Část 1: Společná ustanovení ze srpna 1998. Vydání Změny Z 1 provedeno v červenci 2001; platí od 1. 7. 2002.

Změna Z1 k ČSN 46 1200-1 Obiloviny – Část 1: Společná ustanovení ze srpna 1998. Vydání Změny Z 1 provedeno v červenci 2001; platí od 1. 7. 2002.

Změna Z2 k ČSN 46 1200-1 Obiloviny – Část 1: Společná ustanovení ze srpna 1998. Vydání Změny Z 2 provedeno v srpnu 2002; platí od 1. 9. 2002.

Změna Z1 k ČSN 46 1100-5 Obiloviny potravinářské – Část 5: Ječmen sladovnický z března 2005. Vydání Změny Z 1 provedeno v lednu 2006; platí od 1. 2. 2006.

Změna Z1 k ČSN 46 12006-6 Obiloviny – Část 6: Kukuřice z července 2001. Vydání Změny Z1 provedeno v listopadu 2007; platí od 1. 12. 2007.

Změna Z1 k ČSN 46 1200-10 Obiloviny – Část 10: Čirok z ledna 2003. Vydání změny provedeno v listopadu 2007; platí od 1. 12. 2007.

Změna Z1 k ČSN 46 1100-3 Obiloviny potravinářské – Část 3: Pšenice tvrdá (Triticum durum) z ledna 2002. Vydání Změny Z 1 provedeno v září 2004; platí od 1. 10. 2004.

Vydané předpisové ČSN jsou k dostání v síti prodejen norem v celé ČR a vydané předpisové podnikové normy (PN) jsou k dostání u vydavatele PN . Technické normy (včetně jejich změn) se nevztahují na obiloviny, luštěniny a olejniny nakupované SZI F a dále pro skladování v zemědělských veřejných skladech.